Profil

ANTONIN NOVOTNY

Adunarea Națională a R. S. Cehoslovace, întrunită în sesiune solemnă — în sala Vladislav a Hrad-ului din Praga, l-a reales pe Antonin Novotny în funcția de președinte al țării.

A. Novotny, fiul unui muncitor zidar, s-a născut la 10 decembrie 1904, la Letnany — vechi centru muncitoresc din apropierea Pragăi. După ce a obținut calificarea de lăcătuș mecanic a lucrat, pînă în martie 1935, ca muncitor în diferite uzine pragheze. S-a alăturat de tînăr mișcării muncitorești : încă înainte de a împlini 17 ani el a devenit membru al P.C. din Cehoslovacia (în anul 1921 — anul întemeierii acestui partid).

A. Novotny a îndeplinit, începînd din 1928, munci de răspundere în partid. A fost mai întîi secretar al unui comitet raional de partid, iar apoi, în 1933, a fost ales membru al Comitetului regional Praga al partidului. În anul 1937 a fost numit secretar pentru problemele organizatorice al acestui Comitet.

Din anul 1935, cînd a participat ca delegat al partidului la lucrările Congresului al VII-lea al Internaționalei Comuniste, Novotny s-a consacrat pe de-a-ntregul muncii de partid. În perioada grea a anilor 1937—1938, cînd Cehoslovacia era amenințată de Germania fascistă, A. Novotny a fost secretar al Comitetului regional de partid Hodonin și redactor-șef al ziarului „Moravske Slovacko".

Cînd, în toamna anului 1938, Partidul Comunist din Cehoslovacia a fost interzis, Novotny a continuat lupta în ilegalitate, fiind instructor al organizației de partid din Praga și organizînd grupuri de rezistență. În septembrie 1941 a fost arestat de organele gestapoului și deportat în lagărul de concentrare Mathausen. În cei patru ani de detențiune a activat în organizația de partid subterană a lagărului.

După eliberare, în mai 1945, s-a înapoiat în patrie continuîndu-și activitatea în rîndurile partidului. Congresul al VIII-lea al P.C. din Cehoslovacia (1946) l-a ales membru al Comitetului Central. Din septembrie 1951 pînă în ianuarie 1953 a îndeplinit funcția de secretar al C.C. al partidului, devenind — din decembrie 1951 — și membru al Prezidiului C.C. al P.C. din Cehoslovacia. Paralel, a deținut funcția de secretar al Comitetului regional de partid Praga. În 1953 a fost pentru o scurtă perioadă vicepreședinte al Consiliului de Miniștri. Tot în acel an A. Novotny a devenit prim-secretar al C.C. al P.C. din Cehoslovacia. (În decembrie 1962, Congresul al XII-lea al partidului l-a reales în această funcție).

La 19 noiembrie 1957, A. Novotny a fost ales pentru prima dată președinte al Republicii. Constituția din anul 1948 prevedea că președintele este ales pe o perioadă de șapte ani. Această perioadă urma să se încheie la sfîrșitul lunii noiembrie a. c. Noua constituție a Republicii Socialiste Cehoslovace, adoptată de Adunarea Națională în anul 1960, a redus mandatul prezidențial la o perioadă de cinci ani. În baza constituției R. S. Cehoslovace, președintele reprezintă statul peste hotare, semnează legile Adunării Naționale și măsurile legiferate ale Prezidiului acesteia, convoacă Adunarea Națională și declară închisă sesiunea ei, numește pe președintele și membrii Consiliului de Miniștri. El are dreptul să participe la ședințele guvernului și să le prezideze, să dezbată cu guvernul sau cu membrii acestuia problemele ce trebuie rezolvate. Președintele este comandantul suprem al forțelor armate și declară, pe baza hotărîrii Adunării Naționale, război, dacă țara este în primejdie. Constituția dă de asemenea președintelui dreptul de a numi pe înalții funcționari de stat, de a acorda amnistii, distincții etc.

N. I.

Presa acum 50 de ani

Crucișătorul german „Emden", supranumit „Ciuma Oceanului Indian", care a incendiat și scufundat zeci de vase comerciale, a fost atacat și scufundat în largul Insulelor Cocos de către crucișătorul australian „Sydney". Vasul „Emden" se apropiase de Insulele Cocos pentru a debarca un detașament cu misiunea de a distruge stația de telegraf de pe insulă și de a tăia cablul submarin. El a fost însă surprins de crucișătorul australian care l-a forțat să accepte lupta. Tirul bine susținut și precis al vasului de luptă australian l-a silit pe „Emden" să se îndepărteze de coastă, și la scurtă vreme după aceea vasul german a luat foc, probabil ca urmare a exploziei unei torpile în camera de muniții. Înainte de a se scufunda „Emden" a ars aproape în întregime. Pierderile germane nu sînt cunoscute. Trei militari au fost uciși pe vasul „Sydney" iar alți 18 au fost răniți.

■

Pe frontul de vest germanii încearcă, fără succes, ocuparea orașului Ypres. Toate sforțările lor au ca simplu rezultat ocuparea satului în ruine Dixmude, o poziție izolată pe malul drept al Canalului Yser. Bombardamentele germane asupra orașelor Ypres și Reims se întețesc. Pierderile cauzate de luptele din Flandra se ridică la 90 000 morți și răniți. Potrivit ziarului Berliner Tagblatt, „soldații germani care au reușit să ocupe tranșeele franceze, le-au găsit pline de cadavre". Aeroplanele zboară și noaptea, căutînd să afle poziția inamicului cu ajutorul unor bombe luminoase.

■

Ziarul Adevărul relatează : „Pînă nu de mult, un personagiu ilustru care rîvnea la Premiul Nobel, era împăratul Wilhelm al Germaniei ! Kaiserul nu jindula însă nici la premiul pentru științe, nici la cel pentru literatură ; ambițiunea sa era mai înaltă și mai nobilă : el dorea premiul pentru pace !

...Să i se dea deci premiul de 200 mii de lei. Îl merită. Kaiserul va avea el grijă să destineze acești bani... fabricării unui mortier 42 !"

■

Tot Adevărul : „Turcii au declarat război și acum au aerul că nu știu ce să facă cu declarația lor. Luptele din Caucaz vor fi ceea ce pot să fie luptele într-o țară foarte muntoasă, între două armate cu efective mici, adică o serie de bătălii neînsemnate pe care depeșile le vor transforma în victorii decisive. Marșul spre Egipt este așa de greu de realizat încît este probabil că va rămîne o sperietoare pentru publicul credul din Constantinopole".

Fișier

Comisia Națională romînă pentru U.N.E.S.C.O.

Potrivit articolului VII din Statutul U.N.E.S.C.O., fiecare stat membru va lua măsuri pentru a asocia la lucrările Organizației principalele grupuri naționale care se ocupă de problemele de educație, cercetări științifice și de cultură, de preferință prin constituirea de comisii naționale în care să fie reprezentate guvernul și aceste asociații. Prin același articol se atribuie comisiilor naționale rolul consultativ pe lîngă guvernele lor și pe lîngă delegațiile la Conferința generală, precum și rolul de organ de legătură pentru problemele ce interesează Organizația.

În R. P. Romînă Comisia Națională pentru U.N.E.S.C.O. a fost organizată și funcționează încă din anul 1956. Experiența acumulată de Comisia Națională romînă precum și intensificarea activității U.N.E.S.C.O. au stat la baza recentei hotărîri a Consiliului de Miniștri al R.P. Romîne privind organizarea și funcționarea Comisiei Naționale romîne pentru U.N.E.S.C.O.

Potrivit prevederilor Hotărîrii, Comisia Națională are ca sarcină să contribuie la aplicarea de către R. P. Romînă a programului U.N.E.S.C.O. și la dezvoltarea colaborării cu comisiile naționale din toate țările, în domeniul educației, științei și culturii pe baza programului U.N.E.S.C.O.

În calitate de organ consultativ, Comisia prezintă propuneri cu privire la măsurile ce urmează a fi luate în legătură cu programul și activitatea U.N.E.S.C.O. Noua reglementare are ca scop să dea Comisiei un caracter cît mai larg și mai reprezentativ, prin antrenarea unui număr mai mare de personalități cu o înaltă competență și prestigiu și prin organizarea activității într-o formă cît mai cuprinzătoare.

Comisia funcționează pe lîngă Ministerul Afacerilor Externe și este compusă din 70 de membri.

Comisia are 6 secții (educație, științe sociale și umane, științe exacte și naturale, activități culturale, informații și administrativ-juridică), care corespund sectoarelor de activitate ale U.N.E.S.C.O.

Comisia poate — prin crearea unor grupe de lucru cu caracter permanent sau temporar — să antreneze în activitatea ei și alte persoane care lucrează în domeniile respective.

Comisia este condusă de un birou format din 15 membri. Consiliul de Miniștri a desemnat Biroul Comisiei Naționale a R. P. Romîne pentru U.N.E.S.C.O., a cărei conducere are următoarea componență : președinte — acad. Athanase Joja, membru în Consiliul de Stat al R. P. Romîne, membru în Consiliul Executiv al U.N.E.S.C.O., președintele Secției de științe economice, filozofice și juridice a Academiei R. P. Romîne ; vicepreședinți : acad. Iorgu Iordan, vicepreședinte al Academiei R.P. Romîne, prof. dr. Jean Livescu, adjunct al ministrului învățămîntului, și acad. Ștefan Milcu, vicepreședinte al Academiei R. P. Romîne ; secretar general — acad. Miron Nicolescu, directorul Institutului de matematică al Academiei R. P. Romîne.

D. I.

BREVIAR

11 noiembrie

Președintele Consiliului de Stat al R. P. Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, a primit pe ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Italiei în R. P. Romînă.

12 noiembrie

S-a semnat la București protocolul privind schimbul de mărfuri și plățile pe anul 1965 între R.P.R. și R.P. Albania.

Guvernul Republicii Populare Romîne și guvernul Regatului Norvegiei au hotărît să ridice la rang de ambasadă nivelul reprezentării diplomatice din cele două țări.

13 noiembrie

Pîn Cijen, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. Chinez, a primit delegația ziarului „Scînteia", condusă de Nicolae Corbu, cu care a avut o convorbire prietenească, cordială.

14 noiembrie

Delegația de partid și de stat a R.P. Romîne, condusă de tovarășul Ion Gheorghe Maurer, care, la invitația C.C. al P.C.U.S. și a guvernului Uniunii Sovietice, a participat la sărbătorirea celei de-a 47-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, s-a reîntors în Capitală.

În timpul vizitei, delegația a avut întîlniri cu conducători ai P.C.U.S. La 10 noiembrie, delegația a fost primită de către tovarășul L. I. Brejnev, prim-secretar al C.C. al P.C.U.S.; la 12 noiembrie s-a întîlnit cu tovarășii L. I. Brejnev, N. V. Podgornii și I. V. Andropov.

Convorbirile s-au desfășurat într-o atmosferă prietenească și cordială.

Vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Alexandru Bîrlădeanu, însoțit de Mihail Petri, adjunct al ministrului comerțului exterior, a plecat în Franța. Cu prilejul vizitei vor avea loc discuții în probleme privind relații economice de interes reciproc.

Ministrul minelor și energiei electrice, Bujor Almășan, și Ion Deleanu, adjunct al ministrului industriei petrolului și chimiei, au plecat într-o călătorie în Italia, Franța și R.F. Germană, pentru a vizita întreprinderi și institute de cercetări științifice din domeniul minier și chimic.

15 noiembrie

Președintele Sfatului popular al orașului București, Ion Cosma, a vizitat pe primarul orașului Atena, Ghiorghios Plitas.

Prof. V. Harnaj, șeful catedrei de hidraulică generală și subterană a Institutului de petrol, gaze și geologie a fost ales membru activ al Academiei de științe din New York.

16 noiembrie

A plecat spre New York Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe, șeful delegației Republicii Populare Romîne la cea de-a XIX-a sesiune a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite.

Din delegație mai fac parte: Mircea Malița, adjunct al ministrului afacerilor externe; Mihail Hașeganu, ambasador, reprezentantul permanent al R.P.R. la O.N.U.; Gheorghe Diaconescu, ambasadorul R.P.R. la Varșovia, și Vasile Pungan, director, membru al Colegiului M.A.E. — membri ai delegației; Maria Groza, secretară a Consiliului Național al Femeilor, Ion Datcu și Constantin Flitan, directori în M.A.E., Iacob Ionașcu, director a. i. în M.A.E., și Ion Moraru, consilier la Misiunea permanentă a R.P.R. la O.N.U., membri supleanți ai delegației.

POȘTA REDACȚIEI

Alegerea președintelui Johnson

Ioan Roșca, Cîmpia Turzii, preot D. Ichim din comuna Coarnele Caprei, raionul Hîrlău, Aurel Popian din Timișoara, Constantin Coroiu din Iași își exprimă convingerea că rezultatul alegerilor din Statele Unite a dovedit că cetățenii americani doresc ca președintele Johnson să continue orientarea spre coexistență pașnică, spre lărgirea contactelor Est-Vest.

În ceea ce privește sugestia de a publica biografia lui Lyndon Johnson, vă informăm că ea a apărut în nr. 5/1963 al revistei noastre.

Dar Goldwater ?

Marin Florescu din Turda și C. Breazu din București ne întreabă dacă Barry Goldwater va îndeplini vreun rol oficial sau dacă își va menține mandatul de senator în viitoarea legislatură a Statelor Unite. Mandatul senatorial al lui Goldwater expiră imediat după 1 ianuarie. Potrivit propriilor sale declarații, el va rămîne probabil în afara activității politice oficiale, dar va încerca să se mențină în grupul de conducere al partidului republican.

Pentru „evocări" (și o precizare)

În complet dezacord cu unii cititori care stăruie pentru desființarea evocărilor, vreau să scot în evidență că acestea sînt de o valoare instructivă și educativă deosebită, fiindcă, pe de o parte, nouă, celor mai bătrîni — care am avut tristul destin de a trece prin două războaie mondiale — ne reamintesc de anumite fapte, întîmplări și evenimente din trecutul nostru apropiat, iar, pe de altă parte, demonstrează generațiilor tinere că au existat intelectuali clarvăzători, de mare prestigiu, de exemplu N. Titulescu, N. Iorga etc., care în momente cruciale ale vieții noastre naționale și de stat au avut curajul — în opoziție flagrantă cu diriguitorii detestabili ai regimurilor din trecut — să rămînă făclierii permanenților noastre.

În rubrica „Reflector" din nr. 43, la pag. 25, în care ni se dau anumite interesante amănunte despre recentele descoperiri dintr-un străvechi cimitir din Anatolia, se precizează că ultimul strat păstra obiecte din epoca hitită, adică cu 5 000 de ani în urmă. Această evaluare de timp nu corespunde realităților istorice, pentru că indoeuropenii hitiți au pătruns în Asia minoră în răstimpul cuprins între secolele 20—19 înaintea erei noastre.

Secolul al 19-lea ne este indicat de renumitul savant american Will Durant, în opera sa „Istoria civilizației". Secolul al 20-lea ni-l atestă „Istoria Universală" vol. I. ca epocă a pătrunderii triburilor hitite în Asia Mică.

În privința hitiților, savantul francez George Poisson în opera sa „Les Aryens", precizează că imperiul hitit din mileniul al 2-lea înaintea erei noastre, a fost întemeiat de triburi indoeuropene, venind din Tracia de sud-est, pe la sfîrșitul mileniului al 3-lea î.e.n.

Din amănuntele de mai sus rezultă că urmele hitite din Anatolia nu pot depăși 4 000 de ani.

În legătură cu osemintele unor luptători celți, descoperite în același cimitir, țin să arăt că circa 20 000 de gali, sălășluiți în sud-estul Panoniei și în Banatul de astăzi, au trecut în anii 279—278 î.e.n. peste Tracia și Helespont în Asia Mică, ca aliați ai regelui bithynian Nicomedes I. Acești celți — după cum îi numeau elinii — s-au statornicit lîngă rîul Halys, ocupîndu-se cu jefuirea și terorizarea țărilor învecinate, pînă ce marele rege al Pergamului, Attalos I, îi zdrobi în anul 229 î.e.n. chiar sub zidurile cetății sale de reședință, obligîndu-i a se retrage și a se așeza în regiunea numită Gallatia, după însuși numele lor etnic de gali.

I. POPOVICI
București

„Sport și tehnică"

În nr. 45 al revistei **Lumea** la rubrica „Poșta redacției" tov. Tudor Craiciu din Tulcea își exprimă dorința de a citi materiale în legătură cu contribuția țării noastre la dezvoltarea aviației moderne.

În revista **Sport și tehnică** apar cu regularitate articole în legătură cu aceste probleme. Citățm cîteva titluri: „Avionul inginerului G. Fernic" (nr. 10/64); „Elicopterele lui Traian Vuia" (nr. 9/64); „Aurel Vlaicu" (nr. 6/64); „Stabiloplanul lui Mihai Filip" (nr. 4/64); „H. Coandă și contribuția sa la dezvoltarea aviației" (nr. 3/64) și altele.

I. HOABĂ
redactor șef al revistei
Sport și tehnică

Este Antarctida un continent ?

P. Mistor din Arad scrie că Antarctida nu ar fi locuită. În Micul atlas geografic se arată că insula Georgia de sud, cu centrul la Grytviken, — insulă care aparține Antarctidei — numără 1 329 de locuitori (1955). În plus, pe continent funcționează, după cum se știe, numeroase stațiuni științifice.

VASILE BLAGA
București

Pe marginea unor sugestii

Unii cititori ar dori ca revista să se apropie cît mai mult de ocupația lor. Astfel, un profesor, probabil de geografie, vrea ca revista să aibă multe hărți și reportaje. Un colecționar amator ar dori să citească în revistă numele tuturor electorilor americani, altul numele tuturor oamenilor politici din lume. Un sportiv pasionat vrea ca revista să devină un fel de **Sportul popular** internațional. Un amator de știință dorește ca ea să se transforme într-o altă ediție a revistei **Știință și tehnică** etc. Ar urma ca eu, fiind geolog, să propun ca revista să devină un fel de revistă geologică internațională. Consider că acest mod de a trata revista de către unii cititori este greșit, subiectivist. Dv. ați profilat revista destul de precis și propun să nu-i modificați acest profil. Consider că revista **Lumea**, ca o oglindă a lumii, trebuie să trateze în continuare în primul rînd problemele de politică externă și diplomație. Problemele de alte categorii să fie neapărat tratate în continuare, dar nu în dauna specificului revistei.

Ing. VASILE NEGUȚ
Orașul Petru Groza

Propuneri

Dintre numeroasele observații și sugestii primite în ultima săptămînă de la cititori, notăm: prof. Grigore Gociu din Vînju Mare (Oltenia) **este de părere că în ultima vreme rubrica „Reportaj pe glob" nu apare cu aceeași consecvență ca în primele numere și își exprimă dorința ca ea să fie inclusă în revistă cu o mai mare regularitate;** ing. Stelian Nedelcu din Cluj **ne scrie că l-ar interesa unul sau mai multe articole despre viața romînilor stabiliți încă la începutul acestui veac în țări ca S.U.A. și Canada;** Ioan Petru și Laurențiu Ștefănescu din Huși **ne sugerează să publicăm articole monografice despre orașele din patria noastră. (Această propunere nu se încadrează în tematica noastră).**

Alte scrisori

cu observații critice și propuneri am primt de la Petru Izghireanu **din Lugoj,** Nadia Menea **din Craiova,** Gavril Crișan **— comuna Jebel, raionul Deta,** ing. Adrian Munteanu **din Brăila,** Gheorghe Mihail **din București,** Ioan Gavriș **din Cluj,** Toader Pircu **din Iași,** Cornel Bulat **din Timișoara,** Oprică Preda **din București,** Ștefan Mihuț **din Dej,** R. Neagu **din București.**

Abonamentele

Ioan Ciuvăț din comuna Costeni-Tismana (Oltenia). **Pentru abonament trebuie să vă adresați nu administrației noastre ci oficiului poștal de care țineți.**

Ilie Opriș — Turda **și** Paul Mureșan — Sibiu. **Numerele din revistă pe care ni le solicitați sînt epuizate.**

■

Constantin Răducanu—Mîneciu-Ungureni, raionul Teleajen. **Textul integral al notei memoriale a lui Palmiro Togliatti a apărut în revista** Lupta de clasă, nr. 9.

■

Cornel Crăciun și Iosif Piringer, București. **Observația dv. este îndreptățită.**

Ioan Munteanu, Simeria. **Lupta navală la care vă referiți dv. a avut loc la Pearl-Harbour, unde flota japoneză a atacat prin surprindere în timpul celui de-al doilea război mondial flota americană și i-a pricinuit pierderi grele.**

L. Vilazo, Fălticeni. **Despre statele pitice din Europa am scris pe larg într-unul din primele numere ale revistei noastre.**

I. Tud, București. **Cei 85 0000 de muncitori turci din R.F.G. despre care ați citit în ziare nu sînt cetățeni germani ci cetățeni turci. Ei muncesc temporar în Republica Federală Germană în baza unui acord încheiat în cadrul Pieței comune.**

Leonte Ionescu, Băilești. **Ați uitat să ne comunicați numele „eminentului om de știință american" al cărui profil doriți să-l citiți în revista noastră.**

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Populară Romînă

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația: București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

O PRODUCȚIE A STUDIOURILOR DIN S.U.A.

Secvențe din cele mai bune filme
ale marilor comici americani de altă dată

30 de ani de Veselie

Regia :
Robert Youngson
Imaginea :
Maurice și Sam Levy
Muzica :
Bernard Green,
I. Shaindlin

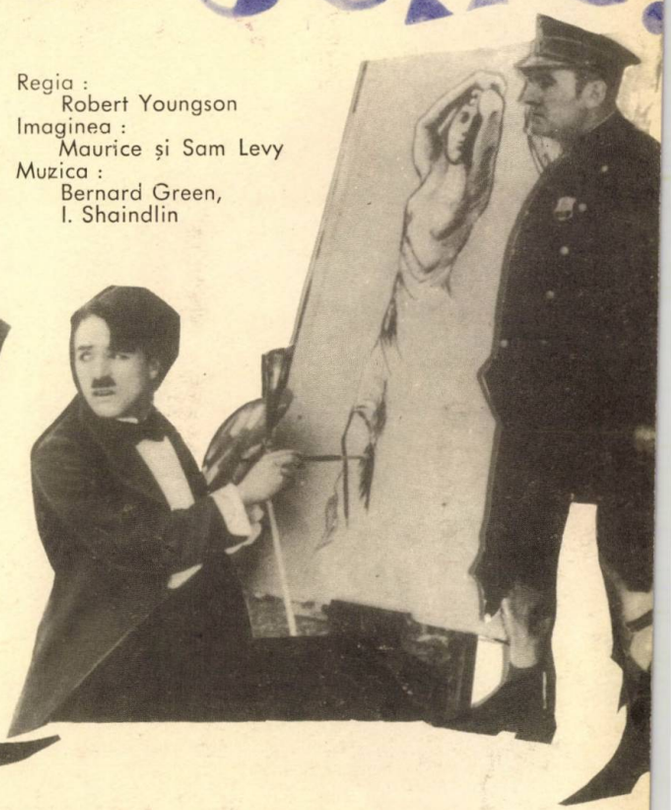

Cu : **Charlie Chaplin, Buster Keaton, Stan Laurel, Oliver Hardy, Harry Langdon, Charlie Chase, Snub Polland, Edna Purviance, Syd Chaplin, Eric Campbell**

Pentru invitații d-voastră

Vin Spumos

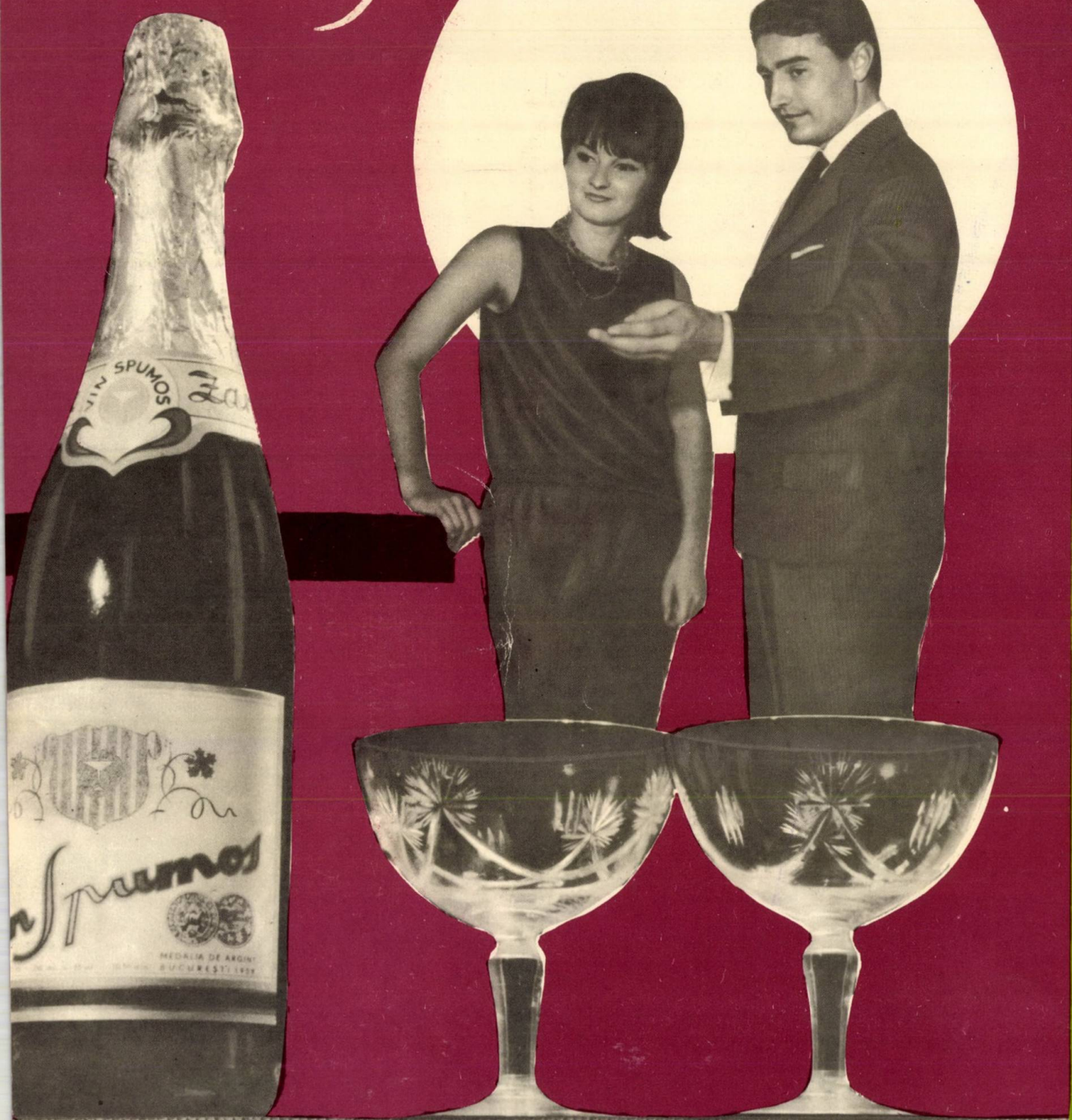

LEI 2

A 19-a sesiune a Adunării Generale O.N.

CONGO —
din nou la ordinea zilei

Forța nucleară
multilaterală
și relațiile
interoccidentale

48
joi, 26 noiembrie 1964

lumea

Săptămîna pe glob:

PARIS
ROMA
GENEVA
LONDRA
BELGRAD

TREI CAPITALE ÎN SĂRBĂTOARE

BELGRAD
La 29 noiembrie, în R. S. F. Iugoslavia se sărbătorește a 21-a aniversare a constituirii noului stat iugoslav

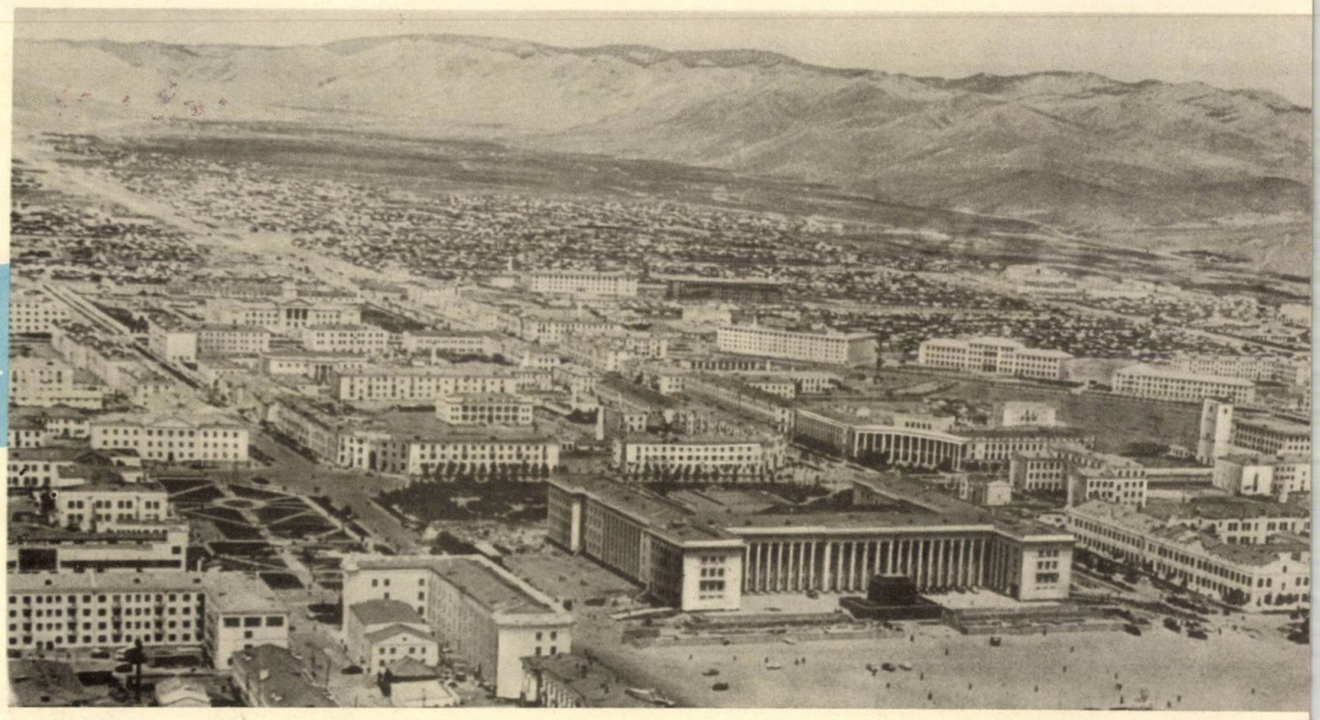

ULAN BATOR
La 26 noiembrie se împlinesc 40 de ani de la proclamarea R. P. Mongole

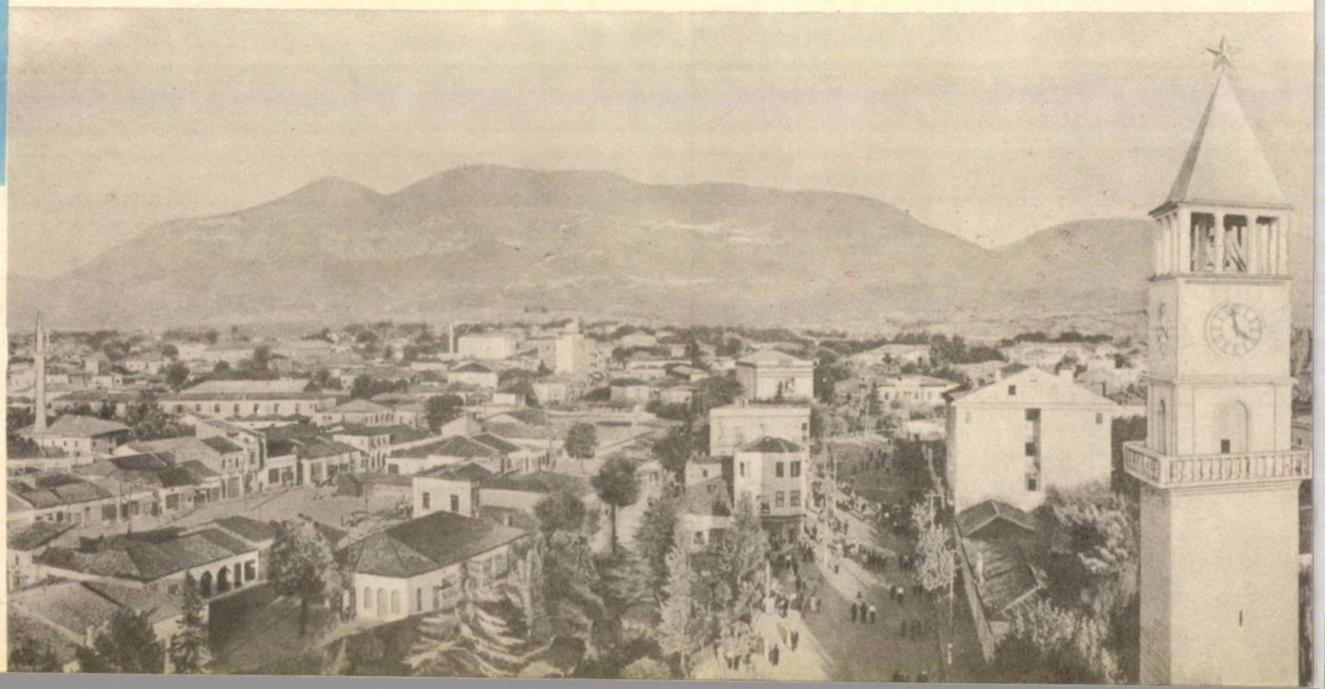

TIRANA
n R. P. Albania se săr-bătorește a 20-a aniver-sare a eliberării patriei 29 noiembrie 1944)

Anul II
nr. 48 (57)

Joi
26 noiembrie
1964

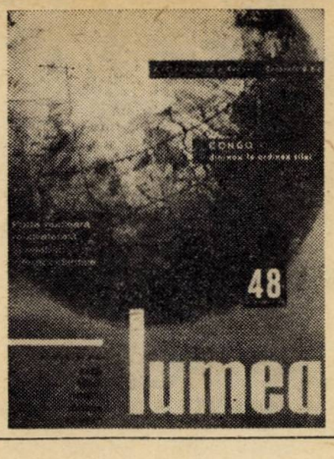

sumar

SĂPTĂMÎNA PE GLOB

p. 2 PARIS — Discursul de la Strasbourg și ecoul lui, de **Mircea Ivănescu**
3 Concepții radical opuse, de **Marc Ullmann**
4 LEOPOLDVILLE — Intervenție militară străină, de **Eugeniu Obrea**
6 ROMA — Răspunsul urnelor, de **Octavian Paler**
7 MOSCOVA — Întîlnirile cu oamenii de afaceri americani, de **N. Pătrașcu**
8 GENEVA — Tratative tarifare și netarifare, de **N. S. Stănescu**
9 LONDRA — Preocupări economice și militare, de **John Gritten**
11 WASHINGTON — Programul intern, de **Alexander Gordon**
12 RIO DE JANEIRO — Actualitate braziliană, de **Vasile Oros**

ARTICOLE, REPORTAJE

p. 13 Forța nucleară multilaterală și relațiile interoccidentale, de **Eugen Phoebus**
16 Itinerarii iugoslave, de **E. Pop**
17 Centrul internațional de fizică teoretică, de **prof. Alexandru Sanielevici**
18 O.N.U. — A 19-a sesiune, de **G. Serafin**
20 Din Albania populară
21 R. P. Mongolă — Pe marginea unei hărți

PE URMELE ISTORIEI

p. 22 Relațiile franco-americane în „Memoriile" generalului de Gaulle, de **Cristian Popișteanu**

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

p. 24—30 La Nation, Combat, New York Times, Handelsblatt, Die Presse, Le nouvel Observateur, Die Andere Zeitung, U. S. News and World Report, The Times, Pravda, Le Monde, Al Mussawar

PROFIL, FIȘIER

p. 31 Gustavo Díaz Ordaz

Arctica, zonă denuclearizată ? de **I. Closcă**

POȘTA REDACȚIEI

Adunarea Generală a O.N.U.

care se va întruni în cea de-a 19-a sesiune va relua dezbaterea principalelor probleme ale situației internaționale. Despre condițiile în care are loc această dezbatere și despre semnificația ei, comentariul nostru la pag. 18.

Recentele discuții

interoccidentale în jurul proiectului F.N.M., departe de a le atenua, au reliefat în plus divergențele existente în N.A.T.O. (articolul de la pag. 13 și „Punctele de vedere" consacrate acestui subiect).

De la Paris, Londra și Washington

corespondenții noștri ne informează despre : reafirmarea poziției franceze față de aspectele politice și economice ale alianței occidentale (pag. 3), orientarea politicii militare și economice a guvernului britanic (pag. 9), precum și proiectele interne ale Administrației Johnson (pag. 11).

Evenimentele din Congo

au readus pe primul plan situația primejdioasă din această țară. Despre desfășurarea faptelor, semnificația lor și primele luări de atitudine la pag. 4.

În „Memoriile" generalului de Gaulle

relațiile Franței cu Statele Unite în anii celui de al doilea război mondial ocupă un loc important. O prezentare a acestora la rubrica „Pe urmele istoriei" (pag. 22).

PARIS

Discursul de la Strasbourg și ecoul lui

Ca de obicei, discursul anunțat pentru duminica trecută de generalul de Gaulle, la ceremoniile pentru aniversarea eliberării Alsaciei, a fost așteptat cu un interes cert în capitalele țărilor occidentale. El urma să exprime, în momentul în care contradicțiile între țările membre ale alianței occidentale atinseseră un punct critic, poziția guvernului francez „în cele două principale probleme ale actualității internaționale — construirea Europei integrate și alianța atlantică" (aici intrînd și mult controversata problemă a forțelor multilaterale, precum și cea a forței independente de șoc franceze).

Generalul de Gaulle și-a consacrat o bună parte a discursului evocării operațiunilor militare care în noiembrie 1944 au dus la eliberarea de către trupele franceze a teritoriului Alsaciei și Lorenei. Amintirea acestor lupte care au constituit pentru armata franceză încheierea bătăliei de eliberare a Franței și „răscumpărarea pentru începuturile atît de lamentabile ale războiului care văzuse în 1940 prăbușirea Franței" a fost însă în intenția vorbitorului doar preludiul pentru a saluta împăcarea Franței cu Germania occidentală și mai ales pentru a sublinia necesitatea, pentru politica guvernului francez, a menținerii unor relații de colaborare activă între Paris și Bonn. De Gaulle și-a exprimat încă o dată convingerea mai veche, care, după cum au observat în repetate rînduri comentatorii politici occidentali, constituie cheia de boltă a eforturilor sale politice: „realizarea în comun cu Germania occidentală a unei ambiții atît de vechi și în același timp atît de noi — construirea unei Europe europene, altminteri spus independente, puternice și influente". „Colaborarea între cele două mari popoare împăcate este dorită de noi, a explicat mai departe de Gaulle, pentru motivul că ea reprezintă unica bază pe care se poate stabili uniunea Europei occidentale".

Construirea acestei „Europe occidentale unite" este urmărită însă de Franța în conformitate cu anumite interese bine precizate și la care de Gaulle a lăsat să se înțeleagă cît se poate de elocvent că nu va renunța. El a reamintit despre divergențele dintre partenerii Pieței comune în legătură cu rezervele și tergiversările unora dintre partenerii Franței față de unificarea, pînă la sfîrșitul acestui an, a prețurilor pentru produsele agricole, măsură cerută cu vehemență de Franța și respinsă de Germania occidentală. În discursul de la Strasbourg — care avea oricum un caracter festiv și în care generalul de Gaulle a evitat tonul oarecum ultimativ al avertismentelor lansate pînă acum de guvernul francez — s-a reamintit totuși de respectarea a ceea ce Franța consideră că sînt angajamentele partenerilor săi. „Franța acordă o importanță capitală scadențelor iminente care vor arăta dacă este sau nu posibil pentru statele semnatare ale acordurilor de la Roma să creeze între ele o comunitate economică reală, incluzînd în această comunitate și agricultura, fixînd adică în același fel pentru toate cele șase țări membre reglementarea circulației și prețurilor produselor agricole".

Într-un fel, generalul de Gaulle a stabilit atitudinea Franței față de Piața comună și în funcție de poziția ei viitoare în cadrul alianței militare a Europei occidentale. El a reluat astfel o altă declarație cu caracter de avertisment formulată mai de mult de guvernul său.) „Din cauza aceasta, se spune în discursul de la Strasbourg, noi francezii considerăm indispensabil ca în cel mai scurt timp participanții să realizeze și să pună în practică între ei în domeniul politic, care este în primul rînd domeniul militar, o organizație constituită..."

Această organizație în concepția guallistă se opune caracterului consacrat al Pactului Atlanticului de Nord, adică recunoașterii hegemoniei Statelor Unite. Este vorba de o „...organizație, care să fie desigur aliată lumii noi (adică Statelor Unite), dar care să fie la drept vorbind a europenilor, cu obiectivele europenilor, cu mijloacele și cu obligațiile lor".

„Pentru vreuna sau alta din țările europene, spunea de Gaulle în continuare, renunțarea în fapt la o asemenea uniune europeană pentru a alege în schimb rolul de auxiliar, pentru a-și încredința la urma urmei viața unei alte puteri, desigur amicale, dar situată într-o lume diferită și al cărui destin, prin natura și istoria ei nu pot fi identificate cu cele ale Europei, ar însemna să rănească și poate în mod foarte grav o mare speranță".

Pentru mulți comentatori cuvintele acestea ale lui de Gaulle au sunat ca un avertisment la adresa Germaniei federale și a eforturilor acesteia de a acorda o importanță — excesivă din punctul de vedere francez — alianței cu Statele Unite, în detrimentul „relațiilor speciale" pe care Parisul ar fi dorit să le stabilească cu Bonnul prin tratatul de colaborare și prietenie.

Îndată după discursul lui de Gaulle, notînd reacțiile cercurilor politice de la Bonn, agenția *France Presse* semnala că „observațiile cu privire la imposibilitatea de a identifica destinele Statelor Unite cu cele ale Europei au dat naștere la un sentiment de stînjeneală..· Dificultatea, adăuga corespondentul, constă în faptul că din punctul de vedere al cancelarului Erhard, Germania federală nu poate și nici nu vrea să fie determinată să aleagă între Statele Unite și Franța". De altfel, aceleași remarci de la Strasbourg, au constituit și unul dintre subiectele discuțiilor dintre ministrul de externe vest-german Schroeder și secretarul de stat Rusk cu prilejul vizitei primului la Washington.

Comentariile formulate în Occident după discursul președintelui Republicii Franceze au scos în evidență în primul rînd faptul că s-a dat din nou accent principalelor orientări ale politicii gaulliste. Agenția oficioasă *France Presse* scria în primul său comentariu că „întreaga importanță a discursului de la Strasbourg constă în felul în care a fost formulată definiția Europei: o Europă europeană, cu toate consecințele care pot fi deduse de aici — independentă față de Statele Unite, puternică, adică în măsură să se apere ea însăși, influentă, adică în stare să-și determine ea însăși politica în lume... În ce privește consecințele care decurg de aici, ele sînt indicate foarte limpede: discursul se adresează în primul rînd Bonnului și Washingtonului. În treacăt el se adresează și celorlalți parteneri ai Europei celor șase. Nici un cuvînt însă despre Marea Britanie".

Aceasta a și explicat de altfel faptul că acest discurs a fost virtual trecut sub tăcere în Anglia — presa și cercurile oficiale britanice acordînd prioritate problemelor economice care au determinat ridicarea neașteptată a taxei de scont. În schimb, la Bonn s-au manifestat „anumite rezerve", mai ales cu privire la interpretarea tratatului franco-vest-german care, în ultima declarație a lui de Gaulle, a fost calificat drept un „tratat de acțiune comună", în timp ce în momentul ratificării de către parlamentul federal cancelarul Adenauer și ministrul său de externe Schroeder l-au considerat ca „un acord cu un caracter consultativ".

Ziarele vest-germane au remarcat faptul că de Gaulle, referindu-se la colaborarea activă, a sprijinit ideea unei forțe militare atlantice independente de Statele Unite. „De Gaulle nu a cerut niciodată cu atîta claritate organizarea unui sistem militar european care să posede propria sa forță nucleară, scria ziarul *Kölnische Rundschau*. El consideră că pentru aceasta trebuie creată cît mai curînd o uniune politică. Vorbind astfel, el se adresează celor șase și nu și Angliei".

La sediul Pieței comune, la Bruxelles, discursul de la Strasbourg a fost considerat ca „un adevărat S.O.S. european". Discursul a frapat prin fermitatea și caracterul nou al propunerilor în domeniul militar, scrie agenția *France Presse*.

Un diplomat italian a declarat că el îl consideră drept o reluare presantă a îndemnurilor la crearea unei Europe politice. Niciodată, se afirmă la Bruxelles, generalul de Gaulle nu a fost atît de limpede și atît de insistent ca în discursul său de la Strasbourg în vederea unei Europe care să fie „independentă, puternică și influentă".

Marți, după ce reacțiile partenerilor Franței s-au cristalizat, ziarul care exprimă de obicei punctul de vedere al guvernului francez, *La Nation*, rezuma pe un ton mai explicit concluziile discursului: „Răspunderile sînt de pe acum bine stabilite și lucrurile clare. Dacă apelul președintelui Republicii Franceze nu va fi ascultat și dacă partenerii Franței acceptă să devină, în ceea ce privește apărarea, simpli auxiliari ai Washingtonului, dacă ei refuză să meargă înainte pe calea construirii Comunității economice europene, nu se poate să nu se producă unele consecințe considerabile. Pe de o parte Piața comună va muri repede, pe de altă parte organizația apărării atlantice va fi profund compromisă". Pe de altă parte însă, tot marți, ziarul parizian *Combat*, constata că cel puțin una din cele două capitale spre care-și îndreptase de Gaulle discursul, Bonnul, „a refuzat alegerea în fața căreia a vrut să-l pună de Gaulle· Între fidelitatea față de

alianța atlantică și fidelitatea față de Europa, Bonnul pare să fi ales ambele".

Discursul de la Strasbourg, — se apreciază în presa franceză — nu a constituit nici prin tonul și nici prin conținutul său o premisă pentru apropierea punctelor de vedere atît de acut divergente în ultima vreme în cadrul alianței atlantice. El a confirmat și a ilustrat intenția guvernului francez de a continua, în cadrul definițiilor pe care le-a formulat pînă acum, politica sa externă.

Mircea IVĂNESCU

Concepții radical opuse

Scrisoare de la Marc ULLMANN

Din punctul de vedere al generalului de Gaulle, Franța are vocația unei mari puteri. Ea nu poate trăi decît încordată către realizarea unui mare ideal, și ei trebuie să-i revină rolul de a influența evoluția problemelor mondiale.

Însă, la scara continentelor, Franța este o țară mică. De Gaulle știe aceasta. În fiecare moment politica șefului statului francez se izbește de limitarea obiectivă a mijloacelor țării. El a plecat de exemplu în America Latină pentru a pleda în favoarea unei a treia căi. A fost aplaudat, însă și-a dat seama că ar fi trebuit să fie în măsură să vorbească, și mai ales să acționeze, în numele și cu mijloacele Europei occidentale. Dacă pe de altă parte se lansează în crearea unei forțe nucleare independente, el își dă seama curînd că are ani de întîrziere față de Statele Unite și de Uniunea Sovietică, și că armele fabricate cu mari cheltuieli sînt depășite chiar înainte de a se fi născut. Și din acest punct de vedere, Europa occidentală ar dispune de mijloace pe care Franța nu le poate avea singură.

De Gaulle are nevoie de Europa occidentală. Dar această Europă are nevoie de de Gaulle? Convingerea lui este că da. Dar această convingere pornește dintr-o viziune a lumii care nu este împărtășită decît de o parte dintre francezi și care este respinsă de majoritatea celorlalți vest-europeni.

În centrul contradicției se află relațiile cu America. Din punctul de vedere al lui de Gaulle, Washingtonul a gîndit și a acționat în favoarea unei Europe occidentale integrate într-un moment cînd bătrînul continent era atît de slăbit încît Statele Unite nu puteau concepe că o Europă apuseană chiar unită ar fi putut fi altceva decît un „client" al Americii. Vremurile s-au schimbat însă de Gaulle continuă să creadă că America nu consideră nici acum Europa vestică altfel decît un fidel dependent: chiar dacă Statele Unite vorbesc despre un *partnership*, ele continuă să gîndească în termenii unor relații de *leadership*. De aici a luat naștere o perioadă de confuzie în care orice apărare a unor interese specific europene este privită în mod necesar dincolo de Atlantic ca un semn de ingratitudine, chiar ca o trădare față de o comunitate occidentală ai cărei conducători naturali se consideră americanii.

Concluzia practică pe care de Gaulle o desprinde din această analiză este că pentru moment trebuie să evite de a angaja tratative de mare anvergură cu America. Nu se poate lua în considerare acum decît o colaborare concretă și, ca să spunem așa, de la o zi la alta. Ceea ce contează este crearea unui „sentiment european". Pentru de Gaulle, acest sentiment constituie singurul resort posibil al construcției europene. Atît timp cît el nu există, crearea unor instituții politice de tip „federal" nu ar avea nici un rost. Construcția europeană nu poate fi decît punctul ultim al unui drum lent, pe parcursul căruia se vor contura treptat sensul și vocația unei „națiuni europene".

Dar generalul de Gaulle a constatat că, atunci cînd și-a exercitat dreptul de veto în tratativele pentru intrarea Marii Britanii în Piața comună, și-a înstrăinat bunăvoința celor cinci parteneri ai Franței. Nici antiamericanismul său nu-i atrage pe aceștia deoarece, din punctul lor de vedere, este necesară o asociere strînsă între Europa și „lumea nouă", pentru a putea face față problemelor lumii moderne. Ei consideră că numai în mod treptat instituțiile europene își vor putea lărgi sfera de competență și de acțiune, astfel încît Europa occidentală să-și poată face auzit glasul în adevăratul înțeles al cuvîntului.

După cum se observă punctele de vedere sînt radical opuse. Opuse chiar într-o măsură atît de mare, încît reuniunile dintre miniștrii francezi și vestgermani organizate cu regularitate, conform dispozițiilor tratatului de colaborare și prietenie, nu mai servesc la nimic altceva decît la înregistrarea dezacordurilor.

Dezacordurile au luat o astfel de amploare în legătură cu proiectul american de creare a forțelor nucleare multilaterale încît generalul de Gaulle însuși a fost surprins de aceasta la 17

→

REFLECTOR

Convorbirile romîno-franceze

Între evenimentele care reținatenția observatorilor parizieni, un loc însemnat îl ocupă vizita pe care o face în Franța Alexandru Bîrlădeanu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, însoțit de Mihail Petri, adjunct al ministrului comerțului exterior, precum și un grup de specialiști.

Într-o atmosferă cordială, oaspeții romîni au avut convorbiri cu oficialități franceze, privitoare la probleme legate de dezvoltarea în continuare a relațiilor economice de interes reciproc.

În cele cîteva zile de cînd se află în capitala franceză, oaspeții romîni au avut un amplu schimb de păreri, printre alții, cu Valéry Giscard d'Estaing, ministrul de finanțe, P. Lamour, președintele delegației guvernamentale de amenajare a teritoriului Rhonului de jos, G. Villiers, președintele Consiliului național al patronatului francez, G. Palewski, ministru de stat însărcinat cu cercetările științifice și problemele atomice și spațiale, iar la Quai d'Orsay, cu Maurice Couve de Murville.

Pe lîngă problemele dezvoltării relațiilor economice dintre Romînia și Franța, discuțiile s-au referit și la apropiatele tratative privind acordul cultural dintre cele două țări.

Premiul Goncourt 1964

Luni, la restaurantul Drouaut, din apropierea Operei din Paris, a fost acordat premiul Goncourt pe anul 1964. Anul acesta premiul a revenit lui Georges Conchon pentru cartea sa „L'état sauvage", în care acesta abordează problema rasismului. În aceeași zi, juriul premiului Renaudot a acordat premiul lui Jean Pierre Faye pentru romanul „Ecluza".

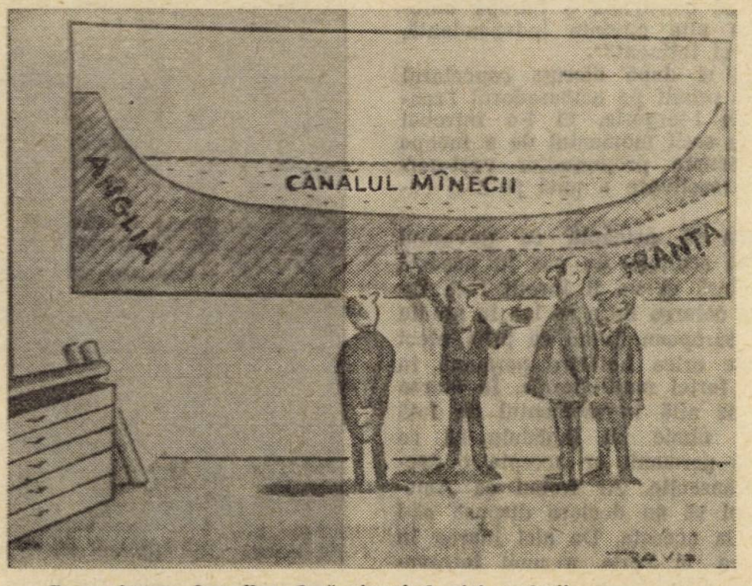

— Ce ne facem, domnilor, dacă ajungînd aici englezii ne vor spune: „Ne pare rău, dar noi abandonăm"?
(Din Punch — Londra)

octombrie, la înapoierea sa din America Latină.

Prima sa reacție l-a împins să încerce mai întîi mai tare. El a lăsat să se înțeleagă că Franța ar putea părăsi Pactul atlantic și ar putea paraliza evoluția Pieței comune. Însă noua politică a guvernului laburist englez a demonstrat zădărnicia unei astfel de atitudini. În ce-l privește, deși este hotărît să nu accepte planul american al flotei nucleare atlantice, primul ministru englez Wilson este totuși decis să obțină o integrare cît mai largă posibilă a comandamentului nuclear al aliaței atlantice. Nimic nu este mai depărtat de concepția gaullistă, care consideră că forța de șoc franceză trebuie să rămînă independentă atîta vreme cît nu va putea fi pusă în slujba unei adevărate „națiuni europene". Nimic nu este mai neatrăgător pentru de Gaulle ca acest plan.

În fața acestei situații, de Gaulle s-a hotărît să încerce o altă ofensivă — cea a persuasiunii și farmecului natural.

Prima sa victorie a fost cucerirea d-lui Eugen Gerstenmeier, președintele Bundestagului, parlamentul vest-german.

Cea de-a doua a fost cancelarul Adenauer, pe care l-a primit cu un fast și cu o cordialitate ieșite din comun.

Cea de-a treia a fost dl Monnet, francezul denumit „părintele Europei", deoarece el a fost inițiatorul eforturilor care au dus la crearea Comunității europene a cărbunelui și oțelului, a Euratomului și Pieței comune. Guvernul francez s-a arătat de ajuns de suplu pentru a da posibilitatea definirii unei poziții comune înainte de reluarea „rundei Kennedy", adică a tratativelor vamale care se desfășoară la Geneva.

Punctul culminant al ofensivei îl constituie discursul pronunțat duminica trecută, 22 noiembrie, la Strasbourg.

În decurs de mai puțin de un secol, orașul Strasbourg a constituit obiectul a trei războaie între Franța și Germania. Acesta a fost orașul pe care l-a ales șeful statului pentru a se adresa cu insistență guvernului (vest)german. Reafirmînd propriile sale teze — „Europa trebuie să rămînă ea însăși", generalul de Gaulle a expus o profesiune de credință europeană extrem de vibrantă:

„Vrem să construim o Europă europeană, cu alte cuvinte independentă, puternică și influentă".

A doua zi după discurs cancelarul Erhard l-a primit pe ambasadorul Franței, dl de Margerie. El l-a întrebat dacă nu a sosit momentul de a începe discuția asupra propunerilor vest-germane de reactivare a unei politici europene.

La Paris se așteaptă ca guvernul francez să schițeze un pas în această direcție. Însă el va fi însoțit fără îndoială de cererea de a se lua în studiu un plan european avînd ca prim efect să întîrzie orice hotărîre germană în problema forței multilaterale. În starea în care se află în momentul de față lucrurile, nimic nu îngăduie să se afirme că germanii ar accepta o asemenea tranzacție. Ar trebui ca America însăși să se declare dispusă să-i îndemne la aceasta. De aici luarea în considerare, la Paris, a unei întrevederi de Gaulle-Johnson.

Paris, 24 noiembrie

LEOPOLDVILLE

Intervenție militară străină

Pe străzile orașului Stanleyville patrulează parașutiștii belgieni. Debarcarea trupelor belgiene transportate cu avioane americane a adus situația din Congo într-un punct de extremă gravitate.

Două puteri, dintre care de una se leagă trecutul colonial al țării, au intervenit cu brutalitate într-un conflict intern alimentat ca și pînă acum de același amestec străin. Poate că elementul surpriză a lipsit în unele capitale pentru că pronosticurile provenind din surse bine informate sugerau posibilitatea aterizării parașutiștilor belgieni. Dar, cu toate acestea, șocul a fost pretutindeni puternic. În fond, este vorba de un act care conține într-însul grave primejdii pentru liniștea Africii. În acest moment, pretextele invocate la Bruxelles și Washington nu pot rezista.

Doar cu puține zile în urmă, la Bruxelles dezmințirile erau categorice. Oficialități de ranguri diferite exclamau cu un zîmbet ironic: „Simple zvonuri". Dar 565 parașutiști belgieni se îmbarcaseră către o destinație învăluită în secret. Ziarele din Bruxelles pomeneau despre niște manevre. Între timp, parașutiștii au ajuns în insulele Ascension (șase ore de zbor pînă la Stanleyville). „Încă de duminică parașutiștii belgieni au părăsit insula Ascension spre Kamilia pentru a fi mai aproape de obiectivul lor eventual" — declara marți în Parlamentul belgian Spaak, ministrul de externe. Actul militar a fost justificat prin „umanitarism" față de cei 800 de belgieni (plus 1 200 de americani și diverși europeni) de la Stanleyville a căror viață s-ar fi aflat în primejdie. Din Stanleyville veștile erau, totuși, liniștitoare. Din orașul ce se pregătea pentru iminentul asediu, consulii belgian și american telegrafiau cotidian asigurînd că sutele de concetățeni ai lor sînt nevătămați, că viața și bunurile nu le sînt amenințate.

Neliniștilor exprimate public la Washington și Bruxelles li s-a răspuns prin acceptarea unor tratative în Kenya, într-o localitate situată în apropiere de Nairobi. La masa tratativelor au luat loc Kenyatta, premierul Kenyei, Diallo Telli, secretarul general al Organizației Unității Africane, Attwood, ambasadorul S.U.A. la Nairobi, și Kanza, ministrul de externe în guvernul de la Stanleyville. Acesta din urmă a cerut să înceteze amestecul străin în Congo. Ambasadorul american nu voia să abordeze decît un singur punct: soarta albilor din Stanleyville.

În orele de interminabile discuții în contradictoriu, parașutiștii belgieni au părăsit insulele britanice din Atlantic zburînd către Congo. Noutatea a fost anunțată de radio Stanleyville în cursul zilei de luni. A urmat dezmințirea de la Bruxelles. „Parașutiștii belgieni n-au aterizat în Congo" — afirma un comunicat. Dar tot luni, însă la ore din noapte, ziariștii au fost convocați degrabă la Departamentul de Stat. Acolo au aflat că „guvernul S.U.A. a fost nevoit ca în colaborare cu autoritățile belgiene și cu guvernul de la Leopoldville să transporte un batalion de parașutiști belgieni deasupra orașului Stanleyville, unde au fost parașutați...". Urmau explicațiile de rigoare cu aceleași stereotipe referiri la umanitarism. În același timp apărea o idee nouă și anume parașutarea trupelor belgiene a ușurat sarcina armatei lui Mobutu care, potrivit știrilor din Leopoldville, a pătruns în Stanleyville.

Patrioții congolezi au avut de înfruntat armata lui Mobutu, batalioanele de mercenari albi și tehnica modernă de război pe care aliații apuseni ai lui

Săptămînalul englez The Illustrated London News **din 21 noiembrie a publicat această fotografie, de la bivuacul unui batalion de mercenari albi care luptă în Congo. Se menționează că mercenarii sînt sud-africani albi, rhodesieni albi, belgieni și englezi**

Chombe i-au pus-o la dispoziție cu generozitate. Ei nu au putut opune decît mijloace de luptă rudimentare și curajul generat de o cauză dreaptă.

Observatorii încearcă să aprecieze valoarea militară și consecințele politice ale intervenției belgo-americane la Stanleyville. Zborul celor 12 avioane de tip C-130 a fost destinat doar unui scop „umanitar"? Există desigur elemente capabile să contrazică o asemenea opinie. Paraşutarea militarilor belgieni a fost dictată în primul rînd de dorința de a lichida punctul central de rezistență al răsculaților. În toamna acestui an, după intensificarea amestecului străin în conflictul congolez, forțele patriotice au fost silite să cedeze poziții strategice importante. Punctul forte al rezistenței a rămas Stanleyville. Dar orașul acesta este mai mult decît o poziție avantajoasă din punct de vedere militar. După cum relata *Jeune Afrique*, Stanleyville este un centru al rezistenței congoleze, un bastion al ideilor patriotice. Orașul era „fieful" lui Lumumba și în zilele tulburi din 1960 el se gîndea să-și transfere capitala la Stanleyville. După asasinarea lui Lumumba, Gizenga s-a

Mercenari albi din trupele congoleze, în timpul unui atac în junglă
(Foto „The Illustrated London News")

refugiat aici și tot în acest oraș Gbenye a instalat, în iulie, guvernul revoluționar. Trei zile după vizita lui Chombe la Stanleyville, orașul deschidea porțile în fața răsculaților — aminteа *Jeune Afrique*. Soldații care îl păziseră pe liderul katanghez n-au ezitat să treacă în masă de partea patrioților.

Chombe a sperat că recucerind Stanleyville, să pună capăt mișcării de eliberare națională din Congo. De aceea, el presează de mult pentru a obține consimțămîntul în vederea unei „lovituri decisive". O operațiune de genul celei efectuată prin intermediul parașutiștilor belgieni era luată în considerare la Leopoldville încă din octombrie. Planul fusese pus la punct. Unele surse afirmă că „americanii l-au împiedicat în ultimul moment". Însă ceea ce în octombrie părea pentru protectorii lui Chombe drept dezavantajos s-a realizat la finele lui noiembrie.

Țările africane vădesc o îngrijorare crescîndă față de urmările pe care le poate avea avalanșa de mercenari străini și de material de război. Repetatele cerințe ale Organizației Unității Africane de a fi înlăturați mercenarii și de a înceta focul sînt simptomatice. În atari condiții, a devenit vizibilă dorința unor puteri occidentale de a grăbi actul final al unui război care compromite pe susținătorii lui Chombe (finalul militar urmînd să se exprime în lichidarea răsculaților). Mai multe săptămîni, între Bruxelles și Washington au avut loc consultări pe teme congoleze. S.U.A. au insistat „pentru o intervenție militară mai directă a Belgiei în Congo" *(Combat)*. Experiențele proaspete îndemnau Belgia la prudență dar insistențele americane n-au rămas, se vede, fără efect.

S.U.A. și Belgia încercau totuși să mențină aparența neintervenției. Aparențele s-au dovedit cu timpul de prisos. Ca și vorbăria despre „pacificare", „reconciliere" și „alegeri". Discursurile lui Chombe deveniseră un paravan prea străveziu. Evenimentele s-au precipitat, ezitările americane și belgiene au fost abandonate și, iată, „episodul Stanleyville". Parașutiștii au fost belgieni, avioanele — americane. Obișnuiții dezmințirilor au amuțit.

Ce va urma?

Conflictul congolez nu este în primul rînd un conflict militar. Frontul în Congo nu are preciziunea de pe teatrele de război clasice. Din Stanleyville răsculații s-au retras în junglă. Dacă luptele vor înceta în împrejurimile Stanleyville-ului, probabil, ele vor reizbucni într-un alt colț al Congoului pentru că criza de care este suferindă această țară este profund politică.

Debarcarea trupelor belgiene în Congo a provocat reacții vehemente mai ales pe continentul negru. „Știrea parașutării trupelor belgiene la Stanleyville a provocat tulburare și emoție în capitalele africane", a arătat postul de radio Alger.

Guvernul R.A.U. a propus de îndată organizarea urgentă a unor consultări între miniștrii de externe ai țărilor africane în legătură cu situația critică care s-a creat în Congo. Guvernul R.A.U., sublinia agenția *M.E.N.*, consideră acțiunea belgiană ca o continuare a intervenției străine în Congo și ca o folosire a forței în relațiile internaționale.

„Parașutarea soldaților belgieni la Stanleyville, a declarat primul ministru al Etiopiei, Aklilou Hapte Wold, este un act unilateral care ar putea să aibă cele mai grave consecințe pentru Africa".

Ministrul de externe al Republicii Congo (Brazzaville), David Ganao, a declarat ambasadorilor Marii Britanii, Statelor Unite și Belgiei că „nu se poate vorbi despre o operațiune avînd scopuri umanitare în Congo cînd unele

→

REFLECTOR

Desalinizarea apei de mare

Andrian Petrosiant, președintele Comitetului de Stat pentru folosirea energiei atomice al U.R.S.S., și Donald Horing, consilierul special al președintelui S.U.A. în problemele științifice și tehnice, au făcut declarații în legătură cu recenta semnare la Moscova a acordului sovieto-american în problema desalinizării apelor marine.

Savantul sovietic a arătat că „Uniunea Sovietică consideră această problemă importantă, și va depune eforturi pentru soluționarea ei în scopul sporirii, în primul rînd, a resurselor de apă din regiunile secetoase ale Asiei centrale și Kazahstanului. Calculele teoretice și cercetările experimentale au demonstrat că cel mai eficient procedeu este construirea unor puternice stațiuni atomice care să producă energie electrică și, în același timp, să desalinizeze apa. Experiența de pînă acum, a conchis Petrosiant, ne permite să ne exprimăm speranța că și acest ultim acord va fi tradus în viață în interesul progresului și păcii".

Donald Horing și-a exprimat părerea că acordul semnat la Moscova „este cît se poate de actual pentru multe țări, inclusiv pentru țări mari ca Uniunea Sovietică și Statele Unite. „Colaborarea între țările noastre, a declarat reprezentantul american, va fi în avantajul îmbunătățirii relațiilor sovieto-americane, în avantajul țărilor slab dezvoltate din punct de vedere economic, în avantajul întregii omeniri. Această colaborare va deschide perspective largi pentru crearea unei păci stabile și înfloritoare".

În comisiile Seimului

La Varșovia comisiile Seimului polonez continuă să examineze proiectul planului economiei naționale și a bugetului pe anul 1965. Presa anunță unele cifre și proiecte, precum și amendamentele care s-au formulat cu prilejul ședințelor diferitelor comisii. Comisia industriei grele, chimice și extractive discută planul industriei grele pe anul 1965. Se prevede o creștere de 9,7 la sută în comparație cu sarcinile anului curent. S-a hotărît totodată sporirea la maximum a producției de materii prime, exportul de mașini și utilaje, precum și o anumită limitare a importului acestor produse, creșterea producției de mărfuri de consum cu uz îndelungat. Potrivit planului, valoarea exportului va crește cu 11 la sută, din care în țările capitaliste cu 26 la sută.

Comisia de construcții prevede ca în anul viitor să fie construite de către consiliile populare 404 808 camere de locuit, alocîndu-se în acest scop 17 miliarde zloți (cu 3,6 la sută mai mult ca în anul curent).

Autocamion uriaș

Autocamionul din fotografie, lung de 29 m, lat de 2,4 m și înalt de 3,9 m cu o greutate proprie de 22,5 tone, este creația uzinelor Ford. Exemplar unic, aflat încă în stadiu experimental, uriașul va circula pe marile autostrăzi cu o viteză de 110 km pe oră, fiindu-i suficientă o „alimentație" pentru a parcurge aproximativ 1 000 km. Motorul lui este o turbină de gaze de 600 H. P.

din guvernele dv. au aprovizionat cu bombe persoane iresponsabile care masacrează populația civilă". El a constatat în continuare că „atunci cînd este vorba de un american amenințat cu moartea se face orice, dar cînd mii de congolezi sînt uciși în fiecare zi, nimeni nu spune nimic".

Eugeniu OBREA

Patru ani de tulburări în Congo

Intervenția din Stanleyville a parașutiștilor belgieni redă situației din Congo (Leopoldville) aspectul internațional pe care l-a avut în momentele cele mai critice ale istoriei agitate a fostei colonii belgiene în ultimii patru ani.

La șase zile după proclamarea independenței (6 iulie 1960) subofițerii și soldații forței publice încadrați de ofițeri belgieni s-au răsculat. Belgia și-a detașat trupele spre baza Kamina, Katanga și apoi spre Kabalo, unde au intrat în acțiune. La 11 iulie Moise Chombe, președintele provinciei Katanga, a proclamat independența acestui teritoriu. La 13 iulie, Joseph Kasavubu, președintele republicii, și Patrice Lumumba, primul ministru, au cerut ajutorul militar al O.N.U. Primul ministru a rupt relațiile diplomatice cu Belgia, în timp ce primele contingente ale O.N.U. soseau la Leopoldville. Sub presiunea O.N.U., belgienii au început evacuarea bazelor ocupate. Albert Kalonji, primul ministru al provinciei Kasaiul de sud, a proclamat independența acesteia. Congo a intrat într-o perioadă de anarhie. La 5 septembrie Lumumba, revocat de președintele Kasavubu, îl demite pe acesta. El este arestat de trupele colonelului Mobutu, comandantul șef al armatei congoleze. Lumumba este „expediat" la Elisabethville în condiții care au rămas misterioase și la scurt timp asasinat. Antoine Gizenga, vicepreședinte de consiliu în guvernul Lumumba, se refugiază la Stanleyville. În octombrie Dag Hammarskjoeld, secretar general al O.N.U., moare într-un accident de avion în Congo.

Noi lupte încep în Congo. Chombe duce un adevărat război împotriva forțelor O.N.U. (decembrie 1962). Situația evoluează în favoarea guvernului central. Gizenga este arestat și Kalonji fuge din Congo. Chombe îi urmează exemplul și își stabilește reședința în Spania. Trupele O.N.U. nu părăsesc Congo decît la 30 iunie 1964.

Situația nu este însă restabilită. Începînd din ianuarie, ciocniri se înregistrează în Kvilu, în Kiwu și în Katanga de nord. La 19 iunie 1964, Chombe reintră în scenă, pleacă spre Bruxelles și sosește la Leopoldville la 26 iunie urmat la scurt timp de Kalonji. La 6 iulie el este însărcinat de președintele Kasavubu să constituie guvernul. Un „comitet de eliberare națională" se formează la Brazzaville sub conducerea lui Christopher Gbenye, fost ministru în guvernul Lumumba. Este evident că acest comitet a condus lupta în interiorul țării împotriva guvernului de la Leopoldville.

Chombe, ale cărui teze nu au fost aprobate de șefii organizației Unității Africane întruniți la Cairo, intensifică lupta împotriva „rebelilor". El se bucură de sprijinul material al Statelor Unite care-i furnizează vehicule de transport și avioanele cerute. Mercenari albi, recrutați în Belgia și în Africa de sud, formează osatura armatei naționale congoleze. Asaltul final a fost îndreptat împotriva orașului Stanleyville la 23 noiembrie.

(Agenția France Presse)

ROMA

Corespondență de la Octavian PALER

Răspunsul urnelor

Așadar, urnele au răspuns multor întrebări care, timp de o lună și jumătate, în toată perioada campaniei electorale pentru alegerile administrative, au stăruit la Roma. Încă nu se cunosc consecințele practice ale votului în ceea ce privește configurația noilor administrații locale, dar rezultatele scrutinului de la 22 noiembrie fixează, în orice caz, acum, puncte de reper precise în fluiditatea — inevitabilă — aprecierilor anterioare care căutau să prefigureze concluziile consultării electorale.

După publicarea cifrelor globale, se poate face, în sfîrșit, o comparație cu rezultatele care au fost înregistrate, în aceleași provincii, în ediția precedentă (din 1960) a „administrativelor" și în ultima consultare electorală din peninsulă, în alegerile parlamentare din aprilie 1963.

Interpretarea datelor, acum definitive, alegerilor pentru consiliile provinciale, trebuie să aibă în vedere cele două aspecte esențiale asociate în actualul scrutin: pe de o parte obiectivul lui concret, repartizarea mandatelor în noile administrații locale; pe de altă parte, semnificația politică a votului, măsurarea deplasărilor survenite în raportul de forțe dintre partide.

În legătură cu primul aspect, nu se oferă pînă în clipa de față concluzii stabile, generale. Aceasta pentru că, în funcție de numărul mandatelor obținute de diverse partide în „gestiunea administrativă" a fiecărei provincii, e nevoie să se vadă de-abia de acum înainte cum se vor realiza coalițiile majoritare și ce partide vor intra în aceste coaliții. Problema rămîne, așadar, oarecum deschisă. Premisele făcute pe baza rezultatelor definitive se prezintă însă astfel:

— față de alegerile administrative din 1960, pierd mandate în consiliile provinciale partidul democrat-creștin, partidul socialist și neofasciștii;

— cîștigă mandate partidul comunist și partidul liberal;

— partidul socialist al unității proletare, aflat la primul scrutin național, obține 58 mandate;

— în unele provincii, coalițiile de centru-stînga aveau o majoritate fragilă; în ce măsură se vor putea ele reedita, ținînd seama de faptul că un singur partid din gruparea de „centru-stînga", partidul social-democrat, a avut acum un spor de voturi;

— listele de stînga, luate împreună, înregistrează, după cum scrie *Paese Sera*, o creștere procentuală, în comparație tot cu anul 1960, de la 44,8 la sută la 46,8 la sută.

Al doilea aspect al problemei: ce deplasări s-au semnalat în alegerile din cele 74 de provincii, la patru ani după precedenta consultare electorală administrativă și la un an și jumătate după alegerile parlamentare, în raportul de forță dintre partide? (Următoarele alegeri generale sînt prevăzute de-abia pentru anul 1968.)

Voi recapitula mai întîi principalele întrebări la care observatorii politici așteptau răspuns din partea urnelor:

— cum vor trece acest prim examen electoral partidele din coaliția guvernamentală de centru-stînga (partidul democrat-creștin, partidul socialist, partidul social-democrat, partidul republican) formată după alegerile parlamentare din aprilie anul trecut?

— ce consecințe va avea la urne desprinderea din P.S.I. a socialiștilor reuniți în partidul socialist al unității proletare?

— putea reuși „ceața artificială" (cum a denumit-o ziarul *Unita*) a propagandei anticomuniste, dirijată de interesele monopolurilor, să încetinească temporar progresul înregistrat continuu din 1948, la urne, al partidului comunist?

O examinare a lor impune reamintirea rezultatelor ultimelor alegeri, cele parlamentare, de anul trecut cînd, după cum se știe, P.C.I. a avut un plus de un milion de voturi, iar partidul democrat-creștin un minus de un milion.

S-a vorbit la Roma, în ultimele săptămîni, despre o anumită „tehnologie electorală"; iar în sfera acestei expresii noi din vocabularul politic italian, o serie de comentatori au reținut o modificare de strategie electorală a partidului democrat-creștin în actuala campanie. Ei au arătat că P.D.C. va încerca să recupereze voturile pierdute la alegerile din 1963 sau cel puțin să tamponeze „emoragia". „P.D.C., scria săptămîna trecută revista *L'Espresso*, este decis să joace aproape toate cărțile sale spre dreapta. În acest scop a relansat temele vechii politici de centru", tinzînd spre „stabilizarea centrului stînga pe baze mai moderate și diminuarea ponderii socialiștilor în coaliție".

Tentativa (unii observatori politici au remarcat că la dreapta, unde se încearcă redresarea, terenul electoral era „minat" de liberali) n-a dat însă, la urne, rezultatele scontate. În alegerile pentru consiliile provinciale, partidul democrat-creștin nu numai că n-a recuperat voturile pierdute, dar s-a aflat în fața unei noi pierderi. El a obținut 9 476 812 voturi, cu 3% mai puține față de alegerile administrative din 1960 și cu 0,8% mai puține în comparație cu alegerile parlamentare din aprilie 1963.

Partidul socialist s-a prezentat acum pentru prima oară în fața alegătorilor

nu ca partid de opoziție, ci făcînd parte din coaliția guvernamentală. El a obținut 2 866 346 voturi, o pierdere de 2,9% față de 1963. După părerea observatorilor politici, pierderea suferită de P.S.I. se situează la confluența a doi factori : sciziunea intervenită în ianuarie anul acesta, cînd aripa de stînga a P.S.I., neacceptînd condițiile intrării în „sala de comandă" a coaliției guvernamentale de centru-stînga, a format un nou partid ; și pe de altă parte, folosind expresia unor comentatori din presa italiană, „ipoteca democrat-creștină" asupra unor puncte din programul socialiștilor.

Partidul social-democrat a înregistrat un spor procentual la numărul de voturi de 0,3 la sută, iar partidul republican un ușor regres, de 0,1 la sută.

Potrivit datelor publicate de ziarele din Roma, în total, în cele 74 de provincii în care s-a votat acum pentru consiliile provinciale, partidele din actuala coaliție guvernamentală au obținut împreună 62,3 la sută din voturi în alegerile administrative din 1960, 60,5 la sută în alegerile parlamentare din 1963, iar acum 56,5 la sută. Vor influența sau nu aceste rezultate orientarea partidelor respective ? Răspunsul îl vor da săptămînile și lunile viitoare.

Partidul comunist a obținut 26 la sută (6 600 887 voturi) din totalul voturilor exprimate în actualul scrutin pentru alegerile consiliilor provinciale. În aceleași provincii, procentul alegătorilor care au votat listele partidului comunist a fost în 1960 de 24,7 la sută, iar în aprilie 1963 de 25,5 la sută. Aproape toate ziarele apărute azi aici, sintetizînd în titluri semnificația politică a alegerilor administrative, subliniază această creștere a numărului alegătorilor care au votat pentru partidul comunist. *Unita* menționează că procentajul cel mai ridicat de voturi pentru P.C.I. a rezultat în special în capitalele de provincii (Reggio Emilia, Bologna, Ferrara și altele) unde au existat și pînă acum coaliții de stînga.

La prima participare a P.S.I.U.P. într-o consultare electorală pe plan național se aștepta prin urmare o măsurare în voturi a potențialului său, la numai zece luni după ce a luat ființă. P.S.I.U.P. a obținut 2,9 la sută (737 079 voturi) din suma globală a voturilor exprimate. Acest procent reprezintă aproximativ un sfert din cifra voturilor totalizate pe listele partidului socialist și un rezultat superior celui înregistrat de două din celelalte partide politice italiene : partidul republican și partidul monarhist.

În ce privește partidele de dreapta, datele scrutinului indică un plus de 1 la sută pentru partidul liberal și o depresiune a voturilor obținute de monarhiști și neofasciști.

Acestea sînt — schițate fugar — primele concluzii care apar din lectura rezultatelor definitive ale alegerilor pentru consiliile comunale desfășurate în peninsulă duminică și luni.

În alegerile provinciale, scrie *Il Messaggero*, corpul electoral face alegerea sa în principal pe baza ideilor sale politice, în timp ce în cele comunale intervine influența situației locale specifice.

Datele globale ale acestora din urmă nu sînt încă pe deplin cunoscute. Primele cifre care ne-au parvenit sînt următoarele : în 700 de comune cu o populație mai mare de 5 000 de locuitori, P.C.I. cîștigă 479 locuri ; Partidul social-democrat cîștigă 269 locuri ; Partidul democrat-creștin pierde 328 locuri.

Roma, 24 noiembrie

MOSCOVA

Întîlnirile cu oamenii de afaceri americani

Ziariștii sovietici și străini aflați în capitala sovietică acordă o mare semnificație întîlnirilor în cadrul „Mesei rotunde" care se desfășoară în sălile hotelului „Sovietskaia" între reprezentanții celor mai mari bănci și corporații industriale americane și o serie de organizații sovietice. Organizatoarea întîlnirii — firma „Business International Corporation" — a pregătit în ultimii 10 ani întîlniri similare ale oamenilor de afaceri americani cu șefi de guverne, miniștri și oameni de afaceri din Marea Britanie, Franța, Japonia, R. F. Germană, Italia, Spania, India, Canada, Brazilia etc.

Întîlnirea de la Moscova, care are loc cu ușile închise, are drept scop, potrivit observatorilor, definirea posibilităților concrete de dezvoltare a comerțului sovieto-american. Grupul american este format din 92 de persoane reprezentînd 63 de mari bănci și corporații industriale americane, cu un capital de circa 50 de miliarde de dolari, ca de pildă Chase Manhattan Bank, Bank of America, General Electric, Ford, Chrysler, Caterpiller, North American Aviation, General Foods, Goodrich, Merck, Socony Mobil Oil, Singer, United States Rubber și altele.

Într-un interviu acordat *Pravdei*, Eldrige Haynes, președintele Asociației „Business International Corporation", conducătorul grupului, declara : „Am început pregătirile pentru această vizită încă din septembrie 1963. Scopul este de a cerceta posibilitățile și dorința care există în Uniunea Sovietică pentru extinderea comerțului cu Statele Unite, a ne întîlni cu personalități de frunte din industria și finanțele sovietice și a ne face o idee despre instituțiile cu care ei doresc să ducă tratative în vederea extinderii tranzacțiilor cu Statele Unite".

Vizita oamenilor de afaceri americani este considerată ca exprimînd curentul →

REFLECTOR

Va candida Lopez Mateos la postul de secretar general al O.N.U. ?

Posibilitatea ca actualul președinte al Mexicului, Lopez Mateos, să candideze la postul de secretar general al O.N.U. este relevată cu insistență în presa latino-americană. Ziarele din Mexic și din alte țări latino-americane subliniază că Lopez Mateos este o personalitate care ar putea să corespundă, pe deplin, pentru funcția de secretar general, după expirarea mandatului lui U Thant. Președintele Lopez Mateos va preda funcția sa actuală noului președinte al Mexicului, Gustav Diaz Ordas, la 1 decembrie. După aprecierile generale, în timpul mandatului său de șase ani, Mateos a consolidat politica externă independentă a Mexicului și a făcut ca această țară să sprijine în mod activ toate acțiunile îndreptate spre menținerea păcii în lume, atît în cadrul O.N.U. cît și în alte ocazii.

Ideea potrivit căreia actualul președinte al Mexicului ar trebui desemnat drept candidat la postul de secretar general al O.N.U., pentru meritele sale în lupta pentru pace, a fost sprijinită și de o conferință a directorilor și editorilor de ziare din America Latină, care a avut loc recent la Mexico.

Apusul doctrinei Hallstein

Cea de a 9-a sesiune a Camerei Populare a R.D. Germane a ascultat raportul cu privire la dezvoltarea relațiilor externe ale R.D.G., prezentat de Lothar Bolz, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri și ministru al afacerilor externe. Ministrul de externe s-a oprit asupra lărgirii relațiilor R.D. Germane cu țările din Asia, Africa și America Latină, cu diferite organizații internaționale, subliniind că „a sosit timpul ca doctrina Hallstein să fie definitiv înlăturată din relațiile internaționale". El s-a pronunțat în favoarea admiterii celor două state germane în Organizația Națiunilor Unite. Lothar Bolz a cerut încheierea unui tratat de pace german și s-a pronunțat împotriva proiectului forței nucleare multilaterale.

O nouă „Olimpiadă" la Tokio

Abia s-au stins ecourile Jocurilor Olimpice și tot la Tokio au răsunat din nou imnuri în cinstea unei noi întreceri sportive, aceea a infirmilor.

396 de concurenți, din 22 de țări, au participat, timp de 5 zile, la „olimpiada celor handicapați fizicește". Printre probe a figurat, de pildă, un slalom cu fotoliile rulante printre balize așezate în zig-zag de-a lungul a 84 metri. Proba de kendo (scrimă japoneză, cu bastoane, unde victoria revine jucătorului care sparge balonul de pe casca adversarului) a fost cîștigată de echipa țării gazdă.

existent în Statele Unite favorabil lărgirii comerțului cu U.R.S.S. și celelalte state socialiste. În această ordine de idei se amintește faptul că recentul congres al Consiliului național de comerț exterior al Statelor Unite (ale cărui lucrări au durat pînă la mijlocul lunii noiembrie) s-a declarat pentru lărgirea comerțului dintre Est și Vest. Deși această declarație este redactată în termeni foarte prudenți, ea exprimă dorința crescîndă a oamenilor de afaceri americani pentru extinderea legăturilor comerciale cu țările socialiste. Astfel, în declarație se spune: „Congresul notează interesul crescînd care se observă pentru extinderea comerțului cu Uniunea Sovietică și cu alte state din Europa răsăriteană. Acest interes este firesc și inevitabil..." Un alt eveniment american care pledează în aceeași direcție a fost raportul comisiei senatoriale de afaceri externe publicat săptămîna trecută în legătură cu rezultatul anchetei întreprinse în rîndul oamenilor de afaceri americani în problema comerțului dintre Est și Vest. Comisia a anunțat că a primit răspunsul de la 125 de persoane. 105 din acestea s-au pronunțat pentru lărgirea comerțului dintre Est și Vest; 9 au fost împotrivă, iar ceilalți nu și-au exprimat o părere concretă.

Presa americană, la rîndul ei, scrie că victoria democraților în alegeri facilitează o abordare mai realistă în acest domeniu. Influenta publicație economică *Journal of Commerce* scria: „Șansele pentru o poziție mai curajoasă a lui Johnson în problema relațiilor comerciale cu Răsăritul sînt acum, după triumful său, mai mari".

În acest context — menționează corespondentul din New York al agenției *TASS* — se simte un interes sporit față de vizita grupului de oameni de afaceri americani în Uniunea Sovietică și se exprimă speranța că ea va contribui la consolidarea relațiilor comerciale sovieto-americane. Este ceea ce a declarat într-un interviu acordat ziarului *Izvestia* Armand Hammer, președintele societății „Occidental Petroleum Corporation": „În prezent, în cercurile de afaceri americane are tot mai mult ecou ideea reexaminării atitudinii față de comerțul cu țările socialiste. O mărturie în această direcție este și călătoria noastră la Moscova".

La Moscova, comentatorul agenției *TASS*, Mihail Sagatelian, explică în felul următor scopurile vizitei grupului american de oameni de afaceri la Moscova prin prisma părerilor exprimate de acestea: „În primul rînd, în urma lărgirii comerțului Uniunii Sovietice cu o serie de țări din Europa occidentală și în mod special după încheierea unor largi acorduri comerciale cu Anglia și Franța, s-a înțeles deodată că S.U.A. pierd foarte mult refuzînd să facă comerț cu Moscova"; în al doilea rînd, afirmă businessmenii americani sosiți în capitala sovietică, guvernul Johnson are acum o atitudine favorabilă față de ideea normalizării comerțului sovieto-american; în sfîrșit, o anumită îmbunătățire a relațiilor sovieto-americane a creat un teren și mai favorabil pentru o examinare realistă a căilor de lărgire a relațiilor comerciale dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite".

În legătură cu poziția sovietică, Sagatelian arată: „În cercurile de afaceri sovietice există o atitudine plină de interes și atenție față de întrevederile din cadrul acestei «Mese rotunde», subliniindu-se totodată că și noi sîntem interesați în dezvoltarea unui comerț reciproc avantajos cu Statele Unite".

Oamenii de afaceri americani s-au întîlnit, de asemenea, cu reprezentanți de frunte ai statului sovietic. Ei au fost primiți de A. I. Mikoian, președintele Prezidiului Sovietului Suprem, și de A. N. Kosighin, președintele Consiliului de Miniștri. Corespondentul din Moscova al agenției *Reuter* menționează că în cursul întrevederii avute cu grupul oamenilor de afaceri americani, șeful guvernului sovietic a declarat, printre altele, că Statele Unite ar trebui să ridice interdicția asupra creditelor pe termen lung ca o măsură în direcția lărgirii comerțului între cele două țări. „Întreaga omenire, a spus el, așteaptă cu nerăbdare ziua în care țările noastre vor cheltui mai puțin pentru armament și mai mult pentru satisfacerea nevoilor individuale. Pentru aceasta avem nevoie de încredere și înțelegere reciprocă."

„Masa rotundă" a durat cinci zile. Un purtător de cuvînt al delegației americane a apreciat convorbirile drept „rodnice, constructive și practice". Se anunță că oamenii de afaceri americani intenționează să discute despre constatările lor cu oficialități de frunte ale Administrației și să examineze restricțiile care împiedică lărgirea comerțului S.U.A. cu U.R.S.S.

N. PĂTRAȘCU

GENEVA

Tratative tarifare și netarifare

Comerțul internațional și problemele sale continuă să preocupe cele mai largi cercuri ale opiniei publice internaționale. În această direcție se înscriu o serie de evenimente importante petrecute în cursul săptămînii precedente. Unele dintre ele poartă în mod direct amprenta unor situații conjuncturale neprevăzute, altele se încadrează în preocupările pe care Conferința O.N.U. pentru comerț și dezvoltare le-a pus în centrul atenției tuturor statelor lumii.

Semnificative, în acest sens, sînt în primul rînd negocierile și tatonările preliminarii desfășurate în cadrul rundei Kennedy, în legătură cu aspectele tarifare și netarifare ale schimburilor comerciale internaționale.

După cum se știe, lucrările Conferinței au subliniat că în fața comerțului internațional mai există încă o serie de piedici care frînează expansiunea — posibilă — a schimburilor comerciale dintre toate țările, indiferent de nivelul lor de dezvoltare economică și de orînduirea lor social-economică. Grupul țărilor în curs de dezvoltare a reușit în cursul Conferinței să acrediteze în mod larg ideea creării unui sistem preferențial în ce privește importul — în țările industrializate — al mărfurilor industriale fabricate în țările neindustrializate. Dar măsurile concrete în acest sens au întîrziat să se arate.

O dată cu depunerea listelor de excepții la Geneva în vederea negocierilor din cadrul rundei Kennedy, nu mică a fost surpriza țărilor în curs de dezvoltare cînd s-a aflat că țările occidentale industrializate au înscris pe listele lor de excepții produsele textile. O asemenea excepțare afectează însă nu atît comerțul cu textile dintre țările occidentale, cît mai ales exporturile textile ale țărilor în curs de dezvoltare spre țările capitaliste industrializate.

Cîteva cifre sînt edificatoare. La un loc, țările în curs de dezvoltare produc circa 20 la sută din textilele lumii capitaliste. Exportul lor reprezintă însă numai o parte infimă din această producție, abia 2—3 la sută. În schimb, exportul de textile al principalelor țări capitaliste industrializate către țările în curs de dezvoltare reprezintă majoritatea absolută a schimburilor internaționale ale industriei textile. Față de piedicile tarifare și netarifare pe care le întîmpină produsele lor, țările în curs de dezvoltare așteaptă de la runda Kennedy măsuri concrete. Două comitete ale G.A.T.T. sînt în căutarea unor soluții de compromis care să ofere avantaje reciproce părților interesate. În cursul lucrărilor acestor comitete s-au profilat îndeosebi două poziții principale. Cea franceză pune accentul pe organizarea pieței și pe încheierea de acorduri internaționale, invocîndu-se ca model acordul cafelei. Această soluție ar merge pe linia stabilizării pieței mondiale a textilelor, limitînd efectele negative ale fluctuației cererii și prețurilor. Poziția apărată de către negociatorii englezi și americani afirmă necesitatea prioritară a înlăturării piedicilor care frînează accesul produselor textile pe piețele țărilor industriale. Această poziție a fost cu atît mai surprinzătoare, cu cît pe lista de excepții depusă de către S.U.A. și Anglia figurează, în primul rînd, produsele industriei textile. Observatorii s-au întrebat dacă divergențele n-au fost provocate mai degrabă din interesul de a face să eșueze lucrările celor două comitete decît din dorința de a se găsi o soluție general acceptabilă.

Lista Pieței comune privește o valoare de circa 20 la sută din totalul importului acesteia, cea depusă de Statele Unite un volum de 8 la sută din importuri, iar cea engleză de 5 la sută. În sfîrșit, în ciuda speculațiilor făcute, lista japoneză nu depășește decît cu puțin procentul de 10 la sută din importurile totale ale Japoniei.

După cum se vede, listele sînt destul de „modeste" în ansamblul lor, cu excepția celei a Pieței comune. S-ar părea, deci, că fiecare parte negociatoare dorește ca reducerea liniară cu 50 la sută a taxelor vamale să fie aplicată cît mai curînd posibil.

Totuși, o asemenea opinie apare exagerat de optimistă dacă e confruntată cu tratativele netarifare pe care le implică fiecare dintre părți în decursul rundei G.A.T.T.

Astfel, Anglia dorește să asigure un sistem de relații favorizante, preferen-

Ședința consiliului E.F.T.A., la Geneva

țiale, pentru partenerii săi din cadrul E.F.T.A. (Asociația liberului schimb), dar mai ales pentru țările din Commonwealth. În ce privește recentele măsuri de instituirea unei supratаxe vamale de 15 la sută, guvernul englez a fost solicitat în cadrul unei reuniuni speciale a E.F.T.A. să dea explicații asupra intențiilor sale de perspectivă. Comunicatul final, care a încheiat furtunoasele dezbateri ale Consiliului E.F.T.A., preciza : guvernul britanic a dat asigurări că măsurile sînt temporare și că ele vor fi mai întîi reduse și apoi ridicate de îndată ce va fi posibil, — nu însă mai înainte de scurgerea unei perioade de cîteva luni. În același timp, în pofida dezavantajelor pe care le-au adus măsurile economice britanice, partenerii din E.F.T.A. au recunoscut caracterul lor necesar în vederea restabilirii echilibrului balanței de plăți engleze.

În ce o privește, Japonia urmărește suprimarea sau măcar limitarea aplicării art. 35 al G.A.T.T. la produsele sale industriale. Acest articol prevede impunerea unor măsuri discriminatorii față de acele țări în care salariile sînt mai mici, și care, prin aceasta ar face o „concurență neloială" țărilor capitaliste în care salariile sînt relativ mai ridicate. Partea japoneză argumentează că salariile în industria sa au crescut față de nivelul existent în momentul în care a început să fie aplicat articolul 35 față de produsele sale și că articolul nu mai este invocat acum decît ca un pretext în lupta de concurență împotriva mărfurilor exportate în S.U.A. de către Japonia.

Tratativele netarifare cele mai importante sînt însă cele dintre S.U.A. și Piața comună în jurul așa-numitului principiu „American Selling Price". Conform principiului, S.U.A. aplică la majoritatea produselor chimice provenite din țările Pieței comune taxe vamale nu la prețul primit de către exportatori, ci la prețul intern de pe piața Statelor Unite, ceea ce face ca prețul produselor chimice importate să se ridice la un nivel foarte mare în comparație cu produsele similare americane.

După cum se vede, runda Kennedy are în față numeroase probleme dificile de înfruntat, care depășesc cu mult cadrul strict tarifar la care unele țări participante vroiau să limiteze discuțiile. Succesul sau insuccesul rundei depinde de concesiile reciproce pe care intenționează fiecare partener să le facă, de dorința de a contribui la lărgirea schimburilor internaționale. Momentan însă, este greu de apreciat în ce direcție vor evolua lucrurile. Ceea ce este sigur, este faptul că negocierile vor dura mai mult decît se aștepta inițial și că ele se anunță destul de dificile.

N. S. STĂNESCU

LONDRA

Corespondență de la John GRITTEN

Preocupări economice și militare

Pentru cei care pretindeau că există o relație directă între neajunsurile economice ale Angliei și cheltuielile militare ale țării, hotărîrea neașteptată a guvernului de la Londra de a ridica la 7 la sută taxa de scont și faptul că această decizie a coincis cu discutarea problemelor militare la reședința din Chequers a premierului și cu o dezbatere pe aceeași temă în Camera Comunelor, trebuie să fi căpătat o elocvență profetică.

De fapt, de mulți ani se susține cu perseverență în sectoarele de stînga ale opiniei publice — aripa de stînga și aripa pacifistă a partidului laburist,

→

REFLECTOR

Greva mașinilor electronice

Cu ocazia inaugurării metroului din Milano s-a petrecut un fapt amuzant : o originală grevă a mașinilor electronice. Acestea trebuiau să acționeze deschiderea ușilor metroului numai pe baza unui tichet magnetizat. Iată însă că ușile trenului subteran au putut fi deschise prin introducerea oricărui fel de tichet. Vă imaginați ce bucurie, îndeosebi pe copii ! O zi întreagă metroul a fost la discreția populației. După cum scrie **Paese Sera**, nu poate fi vorba nici de greșeală, nici de neglijență. „Mașinile au luat hotărîrea, în mod conștient, de a face ca toată lumea să călătorească gratis, atît pentru a protesta împotriva prețului biletului (100 lire o cursă), cît și pentru a pune pe picior de egalitate, măcar în prima zi, pe cetățeanul de rînd și pe reprezentanții autorităților care se plimbă toată ziua fără bilet".

Campania împotriva porumbeilor

„Lupta contra porumbeilor este o datorie obștească", proclamă ziarul parizian **Le Figaro**. După anumite date, la Paris există peste 400 000 porumbei care ar provoca pagube considerabile : 70 la sută din ei transmit virusul ornitozei ; stricăciunile provocate în parcuri și grădini s-ar ridica la suma de 80 milioane franci vechi ; de asemenea, datorită lor s-au degradat o serie de clădiri și monumente. „Trebuie să considerăm porumbeii la fel de vătămători ca și șobolanii". Firește, nu se pune problema de a-i ucide. Grație unei arbalete speciale, ei pot fi capturați ; apoi, după un riguros control sanitar, sînt repartizați în diverse comune ale Franței, la particularii care-i solicită. Dar randamentul echipelor prevăzute cu această armă este nesatisfăcător ; trebuie avut în vedere că numărul porumbeilor parizieni crește lunar cu mai multe mii.

Surdo-mut și „poliglot"

Tînărul japonez Masahisa Matubara, în vîrstă de 24 de ani, urmează cursurile de egiptologie la Școala practică de înalte studii din Paris, grație unei burse acordate de statul francez. Surd din naștere, Matubara a învățat în țara sa de baștină, unde a stat pînă în 1957, șase limbi : franceza, engleza, germana, spaniola, italiana și rusa. Călătorind mult prin Europa, el a adăugat, pe lista limbilor pe care le cunoștea, greaca, araba, ebraica, latina, suedeza, daneza, poloneza și ceha. Numeroși șefi de state europene l-au primit și i-au acordat burse de studii. Matubara „conversează" cu ajutorul unor bilete pe care le scrie la fel de repede ca și cum ar vorbi.

Se așteaptă mesaje din Cosmos

La Burakan, în Armenia Sovietică, savanții au cerut instalarea unei rețele radiotelescopice pentru detectarea și ascultarea eventualelor mesaje ale civilizațiilor extraterestre. În același scop, americanii au lansat planul „Ozma" care, după cum se știe, a eșuat. Acum, ei studiază un nou model de radiotelescop : cercetătorii din California au fabricat un asemenea aparat dintr-un material plastic mai ușor de cinci ori decît metalul.

Floarea roșie

La Londra s-a deschis recent Expoziția horticolă a Casei regale. Cea mai frumoasă dalie expusă se numește „Primul ministru" și are o culoare roșie purpurie.

Unii au și început să se întrebe : care va fi pronosticul horticol al inspiratului grădinar pentru viitoarele alegeri ?

partidul comunist, Mișcarea pentru dezarmarea nucleară, alte organizații de luptă pentru pace — că există o asemenea legătură între situația nefavorabilă economică și cheltuielile militare.

Aceste grupuri au constatat însă foarte recent că li se alătură noi sprijinitori ai reducerii cheltuielilor militare, și anume din cercuri care nu pot fi în nici un caz considerate ca manifestînd prea multă simpatie față de politica tradițională de stînga.

Ziarul *Times*, de exemplu, scria în două editoriale apărute înainte ca primul ministru Wilson să-i fi convocat la Chequers pe liderii militari și pe unii dintre miniștrii săi la sfîrșitul săptămînii trecute că „mai mult decît oricînd este necesară revizuirea cheltuielilor militare de peste hotare, cheltuieli care se ridică acum la 350 milioane lire sterline anual", și sublinia în continuare că „dintre toți membrii Pactului atlantic, Marea Britanie este cea care cheltuiește un procentaj mai mare din produsul său național global în scopuri militare decît orice altă țară cu excepția Statelor Unite".

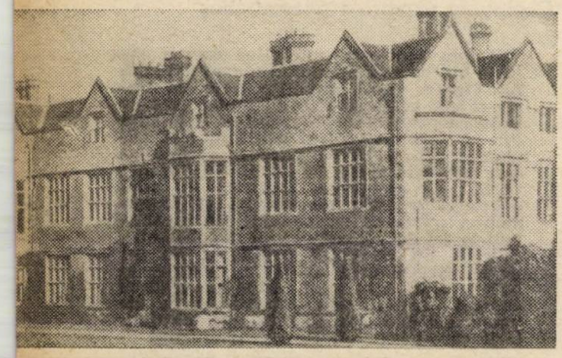

Reședința de la Chequers a premierului englez

(Lucrul acesta a fost subliniat de altfel de către ministrul apărării, Healey, în dezbaterile din Camera Comunelor). „Orice apreciere sau reapreciere a politicii militare va trebui întreprinsă, avîndu-se în vedere reducerea acestui procentaj" — adăuga *Times*.

După ce se referea la „flota nucleară atlantică" — soluția propusă ca alternativă pentru forțele nucleare multilaterale și pe care ministrul de externe Gordon Walker a discutat-o după cum se spune atît la Washington cît și la Bonn și la care se va referi fără îndoială dl Wilson luna viitoare în întrevederile sale cu președintele Johnson — *Times* scria în continuare: „Rolul exact care ar reveni Angliei în această flotă rămîne încă nesigur. Însă principiul că nu trebuie întreprinse noi angajamente financiare va contribui în mare măsură la a sprijini și celelalte obiecții care pot fi ridicate în mod legitim împotriva întregului proiect al forțelor nucleare multilaterale".

De fapt, „nesiguranța" de care vorbea *Times* rămîne la fel de mare. Dl Wilson a obținut o majoritate de 25 de voturi față de opoziția conservatoare în votul care a urmat dezbaterilor parlamentare în problemele apărării (majoritatea obținută și cu sprijinul liberalilor), fără ca el să fi dezvăluit altfel decît în termenii cei mai vagi hotărîrile luate la Chequers sau propunerile pe care intenționează să le prezinte la Washington în tratativele cu președintele Johnson.

Un articol apărut în săptămînalul de duminică *The Observer* aduce cîteva date interesante în această problemă. În articol se subliniază că totalul cheltuielilor militare ale Angliei este astăzi de aproximativ 2 miliarde lire sterline anual, reprezentînd aproximativ 30 la sută din întregul buget național, sau aproximativ 100 de lire sterline de fiecare familie. Aproximativ 4,5 la sută din totalul forțelor de muncă ale Marii Britanii sînt folosite direct pentru scopuri militare — un total de 1 118 000 bărbați și femei — dintre care 20 000 de oameni de știință cu calificare superioară, în timp ce cheltuielile militare din străinătate reprezintă probabil dublul sumelor investite în toate formele de ajutor economic pentru străinătate.

În articol se reproduceau anumite date folosite în trecut de cei care sprijineau dezarmarea nucleară a Marii Britanii, ilustrîndu-se risipa de resurse financiare cheltuite pentru cercetări și producerea mijloacelor de transportare a armelor nucleare (sume care în momentul de față se ridică la 867 milioane lire sterline pentru anul în curs): 84 milioane lire sterline pentru proiectul *Blue Streak*, abandonat în 1960; 27 milioane pentru proiectul *Skybolt*, abandonat în 1962; și sumele investite acum pentru bombardierul TSR-2, care a costat pînă în prezent 250 milioane lire sterline și care, scrie *Observer*, „s-ar putea dovedi curînd ca fiind depășit"

Însă articolul săptămînalului citat merge chiar mai departe. El critică sistemul bazelor din străinătate calificîndu-l drept tributar unor concepții complet depășite: „apărarea Commonwealthului și credința că am putea apăra mai bine anumite interese comerciale britanice (petrolul din Golful Persic și cauciucul și cositorul malayez) prin prezența noastră militară".

„Este greu să înlături impresia că forțele militare britanice încearcă de fapt să se agațe de fantoma unui imperiu care nu mai există decît în imaginația lor în vreme ce bătrînul imperiu politic se destramă treptat".

Cu toate acestea, în afară de acest articol îndreptat împotriva „canonierei" demodate a colonialismului, nicăieri în imensa revărsare de comentarii de presă, de sfaturi gratuite date guvernului și de ipoteze despre hotărîrile probabile în problemele militare, nu a fost pusă în discuție însăși concepția politicii externe britanice, care constituie rațiunea acestor formidabile cheltuieli militare și care a fost exprimată în mod caracteristic de liderul conservator, Sir Alec Douglas Home, în dezbaterile de luni noaptea. Acesta a repetat teza conform căreia „înainte de a ne declara de acord sau de a ne gîndi să dezarmăm, trebuie realizat un progres mult mai important decît cel realizat pînă acum către dezarmarea generală" și a adăugat că speră că actualul prim-ministru Wilson nu a adoptat vreo decizie irevocabilă pentru a lipsi Anglia de controlul asupra armelor nucleare.

Acest mod de gîndire nu a fost respins de către dl Wilson. El a afirmat că atitudinea guvernului e dominată de „necesitatea de a întări puterea de descurajare a alianței (atlantice) pentru a o face să ajungă la o forță și o coeziune indestructibile, mult mai mari decît cele de care dispune astăzi alianța".

Pe de altă parte însă, lordul Chalfont, ministrul pentru dezarmare, care a luat parte de asemenea la tratativele de la Chequers și care acum cîteva luni doar, în aprilie, — înainte de a căpăta titlul de lord și cînd era cunoscut ca Alun Gwynn Jones, corespondentul pentru problemele militare al ziarului *Times*, — a scris un articol în care recunoștea că „atitudinea strategică a Uniunii Sovietice pare să fie defensivă și sperietoarea cu amenințarea diviziilor sovietice a devenit acum tot atît de discreditată ca și afirmația de odinioară despre superioritatea Vestului în arme nucleare".

Ca atare, continua el, „politica noastră (Angliei și S.U.A. — n.r.) va trebui să urmărească menținerea destinderii cu Răsăritul și realizarea unor măsuri inteligente către controlul armamentelor". Iată însă că lordul Chalfont constată cu o notă aparentă de regret, că discuțiile de la Chequers nu au realizat progrese spectaculoase în această direcție".

Într-adevăr, atît în recentul său discurs rostit cu prilejul banchetului oferit de lordul primar al Londrei, cît și în dezbaterile din problemele militare, primul ministru Wilson s-a dovedit a fi un sprijinitor consecvent al alianței atlantice. El a adresat critici indirecte generalului de Gaulle respingînd în mod categoric crearea unei forțe de descurajare separate europene întrucît aceasta ar „slăbi și scinda alianța atlantică" și criticînd indirect pe exponenții curentului dezarmării unilaterale din propriul său partid laburist. (Se apreciază că în grupul parlamentar laburist ar exista aproximativ 80 de deputați favorabili acestei teze.)

Ca un aspect pozitiv al declarațiilor sale trebuie subliniat că, atunci cînd a luat cuvîntul în dezbaterile parlamentare, premierul Wilson a spus că unul din obiectivele viitoarei sale vizite la Washington va fi „facilitarea realizării" unor măsuri în vederea dezarmării. Însă în dezbaterile din problemele militare, singurul glas care s-a ridicat pentru a afirma că nu este necesară în momentul de față întărirea forței militare N.A.T.O. a fost cel al deputatului Konni Zilliacus. Lucrul cel mai urgent de realizat, a spus el, este angajarea unor tratative cu sovieticii pentru a stabili condițiile în care este realizabilă reglementarea politică și dezarmarea practică. Numai după aceasta Anglia își va putea da seama dacă alianța atlantică are nevoie să fie consolidată sau dimpotrivă. Fondurile economisite prin reducerea cheltuielilor militare ar trebui folosite pentru a acorda ajutor tehnic și de altă natură țărilor în curs de dezvoltare.

Săptămîna trecută, deputatul laburist John Mendelson scria în revista *Tribune* că este „necesar să se discute propunerile despre flota nucleară atlantică, propuneri despre care se spune că au fost formulate, înainte de a fi puși în fața unor hotăriri guvernamentale fără a fi avut timp nici pentru discuții și nici pentru consultări în rîndurile partidului laburist".

Oglindind neliniștea care domnește în rîndurile deputaților din băncile din spate ale grupului parlamentar laburist, Mendelson sublinia că aceste propuneri au fost discutate, după toate aparențele, cu guvernul american, precum și cu miniștrii vest-germani la Bonn.

Se relatează că lordul Listowel, membru laburist al Camerei Lorzilor, ar fi declarat la conferința parlamentarilor N.A.T.O. din Paris, că Anglia va contribui cu elemente aeriene și navale „la o forță militară atlantică pe o bază mai largă decît cea a proiectatelor forțe nucleare multilaterale".

Asistăm deci la fenomenul foarte curios al extinderii unor zvonuri insis-

tente, pentru moment încă neconfirmate dar nici dezmințite din punct de vedere oficial, în sensul că Anglia intenționează să participe la o asemenea flotă nucleară atlantică, în cazul că America și Germania occidentală vor fi de acord cu constituirea ei.

În momentul de față, cînd taxa de scont a atins nivelul său cel mai ridicat din ultimii trei ani, cînd deficitul balanței comerciale nu a scăzut în mod apreciabil în ciuda măsurilor adoptate de ministrul de finanțe, s-ar părea că guvernul nu intenționează să acorde prea multă atenție celor care, în ultima vreme, din cercuri tot mai largi, consideră că este de dorit reducerea foarte drastică a cheltuielilor militare, aceasta atît din motive politice cît și economice.

S-ar părea că singurele economii pe care guvernul intenționează să le efectueze constau doar din reducerea numărului de submarine „Polaris" comandate de precedentul guvern conservator și a cîtorva dintre bombardierele nucleare TSR-2.

Londra, 24 noiembrie

WASHINGTON

Corespondență de la Alexander GORDON

Programul intern

Odată cu victoria electorală, considerată aici drept cea mai importantă din istoria țării, președintele Johnson și-a anunțat intenția de a purcede neîntîrziat la aplicarea concretă a programului său intern, la construirea acelei „societăți măreț" despre care a vorbit în timpul campaniei sale electorale. Este vorba de adoptarea unor serii de programe, începînd cu măsurile pentru extinderea sistemului de asigurări sociale, pentru asistența regiunilor bîntuite de șomaj cronic, pentru transformarea și ameliorarea sistemului de învățămînt și terminînd cu traducerea în viață a legilor drepturilor civile, toate constituind un proces vast „care să aducă prosperitate Americii și bunăstare pentru toți locuitorii ei". Președintele Johnson se inspiră în aceste ambiții după modelele predecesorilor săi Roosevelt (a cărui politică de New Deal a contribuit la extinderea sistemului de asigurări sociale, la realizarea unor progrese în agricultură etc.) și Kennedy, care din nefericire nu a avut timp decît să schițeze programul său al Noii Frontiere în cei mai puțin de trei ani cît a deținut puterea.

Deși președintele nu și-a elaborat încă în detaliu modalitățile pe care le ia în considerare pentru aplicarea programului său, el a subliniat în diferite ocazii că „problema centrală a viitorilor 50 de ani este *dacă* noi, în America, vom avea înțelepciunea și capacitățile de a îmbogăți și ridica la un nivel superior viața noastră națională". De pe acum au fost anunțate o serie de măsuri în acest sens: un sistem de asigurări sociale prin care să se prevadă îngrijirea medicală pentru bătrîni și pensionari; un program de renovări și înfrumusețări urbane, prin eliminarea cartierelor mizere, așa-numitelor *slums* și prin modernizarea orașelor; dezlănțuirea unui adevărat război împotriva sărăciei, prin asistența specială acordată regiunilor bîntuite de criză, prin crearea unor centre de calificare profesională în regiunile afectate de șomaj; extinderea programului de învățămînt, prin alocarea de noi credite federale pentru școlile publice, prin reorganizarea sistemului de învățămînt, astfel încît „sărăcia să nu mai constituie o piedică în calea pregătirii personale, iar pregătirea și învățătura să constituie o armă eficace împotriva sărăciei".

În ceea ce privește fondurile implicate de aplicarea acestui plan, Johnson a anunțat că intenționează „să le obțină și din reducerea treptată a cheltuielilor militare și din sporirea veniturilor" pe care speră să le realizeze prin expansiunea economică.

S-ar părea că majoritatea apreciabilă pe care a obținut-o președintele Johnson și partidul său democrat îi va permite să-și aplice fără o rezistență prea importantă măsurile plănuite. (În momentul de față aproximativ 15 comisii de lucru elaborează, sub controlul președintelui, diferitele programe specifice, care vor fi lansate în Congres îndată după reluarea lucrărilor). Adevărul este însă că drumul proiectelor prezidențiale va fi destul de anevoios, în ciuda faptului că partidul democrat se bucură acum în Congres de o poziție pe care nu a mai deținut-o din zilele președintelui Roosevelt. Procedura parlamentară americană prevede, după cum se știe, discutarea proiectelor de lege în diferitele comisii specializate ale celor două camere și aceste comisii au posibilitatea, folosind diferite artificii de lucru, să blocheze nedefinit textele pe care le consideră neconvenabile și să împiedice astfel discutarea și aprobarea lor în parlament. „Toate comitetele, observa săptămînalul *Times* după alegerile din noiembrie, sînt încă dominate într-o măsură considerabilă de către democrații din sud, și în general de către tradiționaliști", cu alte cuvinte de cei care se opun prin tradiție și interese măsurilor progresiste. *New York Times* publica astfel o listă impresionantă de comitete dintre cele mai importante în care președinții și orientarea „tradițională" a rămas aceeași de ani de zile (lucru care și explică dificultățile, uneori de neînvins, pe care le-a întîmpinat fostul președinte Kennedy în încercarea sa de a impune anumite proiecte de lege avansate). De pildă, comitetul pentru „căi și mijloace de acțiune" este controlat în continuare de democratul sudist Wilbur Mills, care este cunoscut ca un oponent ireductibil al programului de asigurări sociale.

Este adevărat că președintele Johnson are la dispoziția sa un procedeu pentru depășirea obstacolelor ridicate de inerția comitetelor. Ziarele au vorbit de invocarea „procedurii celor 21 de zile" prin care se poate constitui un comitet special care să ceară luarea în discuție a unui proiect de lege reținut mai mult de 21 de zile de către unele din comitetele parlamentare. Pe de altă parte, el intenționează să desfășoare o activitate dintre cele mai asidui atît în Camera reprezentanților cît și în Senat, punîndu-și în mișcare calitățile sale de tactician și puterea de convingere, unanim recunoscute în trecuta sa activitate de

→

După un an

Prima aniversare a morții lui John F. Kennedy a prilejuit, atît în S.U.A. cît și în alte țări, o serie de manifestări consacrate amintirii președintelui asasinat: cuvîntări, emisiuni radiofonice, ceremonii solemne, articole în presă, filme documentare, slujbe religioase etc. O mulțime de străzi, în diverse orașe ale Americii, au primit numele lui Kennedy. După cum se știe, acum cîtva timp, președintele Johnson a decretat că ziua de 22 noiembrie 1964 va fi o „zi națională" dedicată „căutării idealului de demnitate umană" pe care Kennedy l-a urmărit în cursul vieții sale.

Atașații militari de pe lîngă președinția S.U.A. au oferit văduvei Jacqueline Kennedy un bust de bronz al fostului președinte. Operă a celebrului sculptor Felix de Wel-

La Casa Albă a fost așezat bustul lui John Kennedy, opera sculptorului american Felix de Weldon

don, bustul — care depășește mărimea naturală — e așezat pe un soclu de marmură verde de aproximativ 1,3 metri înălțime. Pe o placă de argint sînt gravate cîteva cuvinte extrase dintr-un discurs pe care președintele Kennedy l-a pronunțat la Casa Albă în ianuarie 1961.

La 22 noiembrie, președintele Johnson a asistat la o ceremonie ce s-a desfășurat în orașul Austin, capitala statului Texas.

La Washington, încă din zorii zilei, mii de persoane s-au adunat la Cimitirul Național Arlington, unde sînt înmormîntați luptătorii căzuți în toate războaiele S.U.A. și unde se află și mormîntul lui Kennedy. Aici au venit, mai tîrziu, o parte din cei ce asistaseră la serviciul divin ținut în catedrala Sfîntului Matei de către reverendul John Cavanaugh, fost președinte al Universității Notre Dame, unul din prietenii președintelui. Între ei se aflau mai mulți membri ai guvernului. Trei buchete de flori au fost depuse pe mormînt: un trandafir alb, din partea senatorului Robert F. Kennedy, fratele președintelui; trandafiri roșii, din partea celor două surori; un buchet de flori de cîmp culese la Hyannisport, în Massachussets — ofrandă din partea văduvei Jacqueline — aduse de mama ei, doamna Hugh D. Aukinloss.

Văduva președintelui, care a primit telegrame din lumea întreagă, printre care un mesaj personal din partea generalului de Gaulle, n-a participat la nici una din ceremoniile prevăzute. Ea și-a petrecut ziua acasă, înconjurată de copiii ei și de cîțiva prieteni apropiați.

Primarul orașului Philadelphia, James Tate, a depus un buchet de flori lîngă placa gravată care se află la intrarea în „Independence Hall", leagănul republicii americane; această placă fusese dezvelită în iunie trecut în amintirea unei importante cuvîntări pe care președintele Kennedy a ținut-o în acest oraș la 4 iulie, sărbătoarea independenței americane.

La Boston, orașul natal al președintelui, ceremonia religioasă a fost oficiată de cardinalul Cushing, preotul care i-a căsătorit pe John F. Kennedy și Jacqueline Bouvier.

La Dallas, orașul în care s-a petrecut crima, ziua de 22 noiembrie a avut ceva din atmosfera tragică de acum un an. Cetățenii, într-un număr extrem de impresionant, au trecut prin fața locului unde a fost asasinat președintele: aproape jumătate de milion de oameni au luat parte la această procesiune.

senator, cînd era considerat unul dintre cei mai abili politicieni din Capitoliu. Pe de altă parte, noua administrație va mai beneficia de un atu important: eliminarea unora dintre politicienii cei mai cunoscuți pentru vederile lor reacționare în recentele alegeri. S-a făcut observația că unul din rezultatele principale și constructive ale candidaturii senatorului Goldwater la președinție și a compromiterii partidului republican pe platforma extremistă a goldwaterismului l-au constituit excluderea, ca în urma unui medicament violent vomitiv, a acelor personalități ostile fățiș reformelor progresiste. „Congresmenii republicani care nu s-au mai reîntors după alegeri în parlament, remarca ziaristul Murray Kempton, sînt mai ales cei cu vederile cele mai conservatoare și în orice caz toți cei excesivi care l-au sprijinit pe Goldwater". Efectul, remarca același comentator, este că „cel puțin pentru moment, administrația democrată va fi într-o oarecare măsură eliberată de dependența față de blocul sudic tradiționalist și va avea oarecare libertate de acțiune". În același timp, — și lucrul acesta este important pentru că partidul republican rămîne încă o forță considerabilă în activitatea parlamentară și în general în viața politică americană — se precizează printre politicienii acestui partid curentele în favoarea excluderii goldwaterițtilor din posturile de conducere.

Problema care se pune în momentul de față este în ce măsură președintele Johnson va ști să folosească toți acești factori pentru „a merge înainte spre rezolvarea problemelor majore rămase deschise și care își așteaptă de mai multă sau mai puțină vreme soluția. Aproape fiecare din aceste probleme este dificilă și controversată" — ca să citățm observația lui Joseph Alsop. În aproape fiecare sector, după cum remarca și Walter Lippmann, „sînt de așteptat contrainfluențe și presiuni ale unor lobby-uri birocratice și conservatoare". Președintele Johnson va fi fără îndoială silit să recurgă la manevre și contrapresiuni la fel de complicate. (Un săptămînal englez, *News Statesman*, afirma că „președintele, asemenea lui Ianus, va fi sau chiar este de pe acum silit să privească în același timp și spre dreapta și spre stînga" — și amintea în legătură cu aceasta că în timp ce Johnson își desfășura campania electorală în nordul Uniunii sprijininduși măsurile avansate pe plan intern, vicepreședintele Humphrey executa un turneu electoral în statele din sud în care era aplaudat de un public de oameni de afaceri conservatori).

În orice caz, lucrul care nu poate fi pus la îndoială este că președintele și administrația sa nu vor renunța la programul pe care și l-au propus. Înfrîngerea categorică suferită de extremismul goldwaterist, diminuarea numărului de politicieni „tradiționaliști" în ambele camere parlamentare și, amănunt care trebuie de asemenea subliniat, afirmarea unei noi generații de democrați „activi" (care, chiar dacă nu sînt reformatori militanți ca adepții lui Roosevelt din deceniul al patrulea, sînt apreciați ca fiind „progresiști moderați" — Henry Brandon, în *Sunday Times*) sînt indicii că „tonul general al comentariilor în ce privește activitatea viitoarei administrații Johnson poate fi cel de optimism".

Washington, 24 noiembrie

RIO DE JANEIRO

Corespondență de la Vasile OROS

Actualitate braziliană

După congresul U.D.N. (Uniunea Democratică Națională), guvernatorul Carlos Lacerda, caracterizînd condițiile în care a fost ales candidat la președinția republicii în alegerile din 1966, observa că el primește veto-uri din partea unor adepți, în timp ce este bine primit de unii adversari. Pînă la un anumit punct, observația nu este lipsită de temei. În afară de dizidența deschisă de Amaral Neto în rîndurile U.D.N.-iștilor din Guanabara, Lacerda a avut de înfruntat opoziția guvernatorului Magalhaes Pinto din Minas Gerais și privirile piezișe ale militarilor. În schimb, grupuri din P.S.D. (Partidul Social Democrat) și P.T.B. (Partidul Muncii din Brazilia) au primit evenimentul cu satisfacție, nu pentru că împărtășesc în vreun fel platforma lui Lacerda, ci fiindcă au socotit desemnarea lui drept un semnal așteptat pentru a pune și ele pe tapet, într-o formă deschisă, chestiunea succesorială. Observatorii sînt aproape unanimi în a aprecia că decizia convenției U.D.N. de la Sao Paulo a complicat și mai mult viața politică braziliană, generînd noi tendințe centrifuge și amplificîndu-le pe cele existente. *Jornal do Brasil* constata într-un editorial: „Realizîndu-și convenția atît de timpuriu, Uniunea Democratică Națională a anticipat totul. Dacă un partid guvernamental poate avea un candidat în opoziție, a cărui candidatură precipitată a echivalat cu un vot de neîncredere în guvern, dacă această opoziție este permisă, atunci de ce nu ar fi admise și alte candidaturi tot din opoziție?"

Într-un cuvînt, P.S.D. și P.T.B. revendică, în virtutea situației create, condiții de egalitate în cursa electorală și, la rîndul lor, își precipită inițiativele. La cîteva ore după hotărîrea U.D.N., conducerea P.S.D. s-a întrunit de urgență pentru a discuta noua situație. Cu acest prilej, au ieșit la iveală două tendințe: una care cerea lansarea imediată a unui candidat, și alta care opta pentru amînarea problemei pînă în luna martie a anului viitor. Conclavul conducerii P.S.D. nu a adoptat nici o hotărîre concretă, în schimb a trimis un emisar la Paris pentru a-l pune la curent pe Juscelino Kubitschek, fost președinte al țării și lider al P.S.D., căruia după 1 aprilie i-a fost anulat mandatul de senator și i s-au suspendat drepturile politice pe zece ani (în virtutea articolului 10 din Actul Instituțional). În aceste zile, presa scrie că Juscelino Kubitschek, chiar în lipsa emisarilor, este viu preocupat de perspectivele P.S.D. (și prin aceasta, bineînțeles, de ale sale), că el ar intenționa să sugereze revocarea sancțiunii căreia i-a căzut victimă, fie prin abrogarea Actului Instituțional, fie printr-un proiect de amnistie. Indiferent sub ce formă, Partidul Social Democrat ar dori ca ultimul cuvînt să-l aibă Kubitschek, ale cărui recomandări ar avea influență asupra corpului electoral.

La rîndul său, P.T.B. consideră că a sosit momentul să fie și el sprijinit, în loc de a continua să susțină candidații altora.

Se observă o animație sporită și în rîndurile altor partide cu influență mai restrînsă. Dar în fața preferințelor, exprimate sau încă neexprimate de partidele politice, se întinde un teren presărat cu semne de întrebare. Prima barieră serioasă, prevăzută încă de pe acum, ar fi reforma electorală care urmează a fi remisă spre aprobare Congresului anul viitor. Ea ar putea modifica totul, inclusiv posibilitățile de victorie ale candidaților desemnați. Apoi, nu este un secret că militarii extremiști nu sînt dispuși de loc să accepte candidaturi civile. După părerea lor, numai un alt militar, cu prestigiu egal celui avut de actualul președinte, ar avea condiții și forță pentru a se menține la putere. În cazul cînd, dintr-un motiv sau altul, nu ar fi posibilă alegerea unui asemenea militar (ei speră însă că va fi), rămîne soluția de a-l realege pe mareșalul Castelo Branco. Pe de altă parte, unii exprimă rezerve față de eficiența sistemului prezidențial ca atare. Generalul Mauro Filho, de pildă, s-a exprimat pe față în sensul că „prezidențialismul nu servește Braziliei", fiindcă „ne este imposibil să găsim omul providențial la fiecare cinci ani". Soluția de alternativă ar fi atunci reîntoarcerea la regimul parlamentar de guvernare (variantă criticată însă de mulți alții, deoarece a eșuat o dată, pe timpul lui Joao Goulart).

Vizita lui Hussein la Paris

Pentru prima oară de la izbucnirea crizei Suezului, Parisul a primit oficial — în persoana regelui Hussein al Iordaniei — un conducător arab din Orientul Mijlociu. Vizita este interpretată ca o posibilitate de reluare a unor relații destinse între Franța și lumea arabă. Încă în septembrie anul trecut, Hussein declara că „după încheierea războiului cu Algeria, nimic nu mai poate împiedica Franța să-și facă intrarea în lumea arabă". De altfel, cu prilejul întîlnirii la nivel înalt de acum două luni la Alexandria, presa arabă scria că Hussein a discutat și cu alți șefi de state din țările arabe perspectivele unei extinderi și consolidări a cooperării între Franța și aceste state. Tocmai acest fapt justifică pentru unii comentatori presupunerea că regele Iordaniei este un fel de purtător de cuvînt al țărilor arabe în dialogul cu Parisul. Este ceea ce susține, de pildă, în comentariul său **Le Monde**. Publicitatea făcută acestei vizite sugerează de asemenea interesul pe care Franța îl are pentru o extindere a legăturilor sale cu lumea arabă. Astfel, **Combat** scrie că această călătorie „concretizează rolul și influența Franței în Orientul Mijlociu". „Rațiunea pentru care Franța dorește să strîngă relațiile cu Regatul Iordaniei este voința sa foarte actuală și foarte practică de a servi la cauza înțelegerii într-o regiune care manifestă o sensibilitate deosebită", sublinia șeful statului francez în discursul de primire rostit la Orly.

Pe alt plan, vizita oficială a regelui iordanian în Franța a permis stabilirea unei cooperări economice între cele două state. Guvernul iordanian declară că are nevoie de asistența unor capitaluri străine care să alimenteze investițiile productive în Iordania. Ajutorul anglo-american — aproximativ 60 milioane de dolari pe an — abia reușește să umple deficitul bugetar al țării. Hussein încearcă astfel să obțină concursul altor puteri occidentale, printre care Franța și R.F.G.

Forţa nucleară multilaterală şi relaţiile interoccidentale

În capitalele occidentale se desfăşoară, în momentul de faţă, o intensă activitate diplomatică consacrată discutării propunerilor pentru constituirea aşa-numitei forţe nucleare multilaterale a N.A.T.O. Presa apuseană consacră nenumărate coloane discutării propunerii făcute, propunere care a determinat izbucnirea uneia dintre cele mai serioase crize cunoscute pînă în prezent de blocul nord-atlantic. Călătoriile diplomatice întreprinse de numeroşi oameni politici occidentali – Rusk şi Ball în Europa, Kai Uwe von Hassel şi Schroeder la Washington, Adenauer şi Spaak la Paris, Walker la Bonn etc. etc. – diferitele conferinţe interoccidentale care au avut loc, sau se află în curs de desfăşurare, au ca principal obiect şi subiect de discuţie problema creării acestor forţe nucleare.

Mărul discordiei

Contradicţiile privitoare la crearea forţelor nucleare multilaterale nu s-au ivit peste noapte. Ele s-au născut cu şapte ani în urmă, s-au agravat permanent în acest răstimp, s-au dezvoltat pe fondul general al contradicţiilor existente între puterile care fac parte din Pactul nord-atlantic. Ideea înarmării racheto-nucleare a N.A.T.O. a fost lansată iniţial în decembrie 1957. Cu prilejul Consiliului N.A.T.O. care a avut loc atunci, reprezentantul Statelor Unite a comunicat hotărîrea ţării sale de a pune la dispoziţia comandamentului suprem al N.A.T.O. din Europa un stoc de rachete balistice, cu rază medie de acţiune, şi focoasele nucleare necesare echipării lor. Trei ani mai tîrziu, secretarul de stat Herter a prezentat un nou plan american, în decembrie 1960, fiind lansată pentru prima oară şi formula „forţe multilaterale". El a propus crearea unei forţe nucleare compuse din rachete cu rază medie de acţiune; proprietatea, finanţarea şi controlul acestor forţe ar fi trebuit să fie „multilaterale", iar personalul militar pentru mînuirea rachetelor integrat „în măsura în care aceasta ar fi fost practicabil".

Să amintim cîteva fapte. În septembrie 1958 Franţa a luat hotărîrea de a suspenda dezvoltarea participării ei la unele planuri militare ale N.A.T.O. În urma acestui fapt, printre altele, nu s-a putut trece la îndeplinirea proiectului de amplasare a unor rachete pe solul francez. Acţiunea Franţei a fost întreprinsă ca urmare a ignorării memorandumului propus de ea, în care se preconiza formarea unui directorat tripartit anglo-franco-american în cadrul Pactului nord-atlantic, care ar fi asigurat Franţei participarea la hotărîrile privind folosirea armelor nucleare. Pentru a înlătura efectele acţiunii întreprinse de Franţa, diplomaţia americană a elaborat atunci planurile care aveau să se concretizeze în proiectul prezentat de Herter, formula de „forţă multilaterală" fiind găsită de profesorul Bowie, conducătorul de atunci al serviciului de planificare politică al Departamentului de Stat. Pentru a se ocoli Franţa care împiedica folosirea unităţilor terestre de rachete, a apărut ideea înzestrării submarinelor cu rachete „Polaris". Echipajele acestora urmau să fie exclusiv americane la început, completate ulterior cu marinari ai celorlalte state membre ale alianţei, iar hotărîrile privind întrebuinţarea rachetelor ar fi fost luate de către un organism emanat din Consiliul N.A.T.O.

Propunerile americane nu au fost însă sprijinite decît de reprezentanţii R.F.G., în timp ce Franţa şi Anglia, de pe poziţii diferite şi din motive deosebite, au căutat o temporizare a discuţiilor; Franţa se găsea în plin efort de producere a unei arme nucleare proprii, iar Anglia dispunea deja de un arsenal nuclear propriu.

Au mai trecut doi ani de discuţii teoretice cu prirvire la caracterul „multilateral" (propunerea americană) sau „multinaţional" (cea engleză) pe care ar fi trebuit să-l îmbrace propusele forţe nucleare ale N.A.T.O. În concepţia americană ar fi fost vorba despre o flotă furnizată de S.U.A. blocului N.A.T.O., la bordul căreia să se afle echipaje compuse din militarii tuturor statelor participante, echipaje omogene în care principiul naţionalităţilor nu ar mai fi trebuit să aibă nici o importanţă. Diplomaţii englezi aveau însă în vedere crearea unor forţe care să constituie suma aritmetică a tuturor unităţilor puse la dispoziţie de statele din N.A.T.O., — aviaţie, marină, rachete —, unităţi care ar fi acţionat sub un comandament unic dar care ar fi fost formate, fiecare în parte, numai din militari aparţinînd unui singur stat.

La 21 decembrie 1962, încheierea discuţiilor dintre Kennedy şi Macmillan, la Nassau, s-a materializat nu numai printr-un acord militar anglo-american, ci şi prin hotărîrea de a se propune celorlalte state din N.A.T.O. participarea la traducerea în viaţă a planului american. Mobilurile planurilor propuse erau de ordin politico-militar. În primul rînd, se dorea legarea mai strînsă a Europei occidentale de S.U.A.

Pentru a nu fi afectate poziţiile conducătoare ale Pentagonului, Washingtonul dorea, prin crearea F.N.M., să împiedice producerea armamentului nuclear de către state vest-europene, creînd însă condiţiile pentru accesul acestora la arma nucleară. Înfiinţarea F.N.M. ar fi permis în primul rînd dotarea Germaniei occidentale cu mijloace atomice.

Prin organizarea forţelor nucleare multilaterale se mai urmărea menţinerea, în noi formule, a pîrghiilor de comandă în mîinile generalilor americani. Realizarea acestui obiectiv principal al cercurilor militare americane era totodată concepută în cadrul unei ample operaţii de revizuire a unor concepţii strategice.

S.U.A. şi R.F.G.: poziţie comună – obiective diferite

În tratativele care au urmat acordului de la Nassau, Statele Unite au indicat concepţia lor asupra organizării forţelor: ele vor furniza armele, iar celelalte state cea mai mare parte a cheltuielilor. În privinţa degetului care ar fi trebuit să stea pe trăgaci nu exista nici un echivoc: S.U.A. doreau să păstreze în exclusivitate exercitarea acestui drept.

R. F. Germană este singura ţară care a acceptat în întregime planul american. Traducerea în viaţă a acestuia i-ar permite să dispună de armament nuclear şi să ocupe noi poziţii dominante în cadrul organismelor de conducere ale N.A.T.O. După cum se ştie, cercurile conducătoare de la Bonn au căutat în repetate rînduri să folosească toate posibilităţile în vederea înzestrării Bundeswehrului cu armament nuclear. Acesta putea fi obţinut (exceptînd propria lui producere, interzisă prin acordurile de la Paris, din 1954) prin participarea la F.N.M. sau prin alianţa cu Franţa.

Numeroase fapte confirmă că Bonnul doreşte obţinerea armamentului atomic indiferent pe ce cale: cu ajutorul S.U.A. prin crearea F.N.M., sau prin intermediul alianţei cu Parisul; în funcţie de conjunctură, se pune accentul cînd pe una cînd pe cealaltă dintre posibilităţi. Potrivit unui articol din *New York Times*, Strauss ar fi încheiat încă din 1958 un acord secret cu ministrul de atunci al apărării Franţei, acord în baza căruia R. F. Germană urma să dea un ajutor tehnic pentru crearea forţei de şoc franceze. În ceea ce priveşte cealaltă cale

— a N.A.T.O. — sînt semnificative aprecierile ziarului *Deutsche Volkszeitung* din Düsseldorf. Referindu-se la propunerile făcute de Gerstenmaier, președintele Bundestagului, cu prilejul călătoriilor făcute la Tokio și Paris, ziarul le califică drept «un plan pentru reformarea N.A.T.O., un plan ce urmează să satisfacă concomitent Washingtonul, Parisul și îndeosebi Bonnul în ce privește țelurile atomice. Din cercul N.A.T.O., așa cum se prezintă el astăzi, cu unicul său centru de putere atomică — Washingtonul, urmează să se facă în viitor o elipsă-N.A.T.O. cu două „focare" atomice — la Washington și Paris — pentru a obține în acest fel dublarea forței atomice răspîndită în N.A.T.O. Indiferent dacă este vorba despre cerc sau elipsă, despre o forță multilaterală sau bilaterală, despre „forța de șoc" sau „flotă Polaris", Bonnul nu urmărește altceva decît să obțină cît mai repede posibil o capacitate cît mai mare de a decide asupra armelor nucleare. Nu este necesar să subliniem în mod deosebit că realizarea acestor tendințe ale Bonnului ar avea drept consecință o ascuțire esențială a încordării în lume».

Deși urmăresc obiective deosebite — întărirea și păstrarea rolului hegemon în N.A.T.O., în cazul S.U.A.; cucerirea unor noi importante posturi de comandă în alianță, în cazul R.F.G. — cele două state se întîlnesc pe terenul comun al cursei înarmărilor nucleare și susțin crearea neîntîrziată a F.N.M. După convorbirile care au avut loc la Washington, la începutul lunii octombrie, între Rusk, secretarul Departamentului de Stat, și Grewe, ambasadorul Germaniei occidentale pe lîngă N.A.T.O. — consacrate creării F.N.M. — purtătorul de cuvînt al Departamentului de Stat a declarat ziariștilor că S.U.A. continuă să spere că acordul pentru crearea F.N.M. ar putea fi semnat pînă la sfîrșitul anului de către mai mulți membri ai alianței.

Neavînd suficiente atuuri, diplomații americani au trebuit, momentan, să renunțe la ultimatum și să caute alte căi pentru desfășurarea ofensivei lor. Aceasta s-a datorat, atît propunerilor engleze cît și contraofensivei franceze.

Anglia : o formulă de schimb

Pînă la alegeri, poziția Angliei era destul de echivocă. Militarii se declarau împotriva proiectului american din cauza plasării forțelor militare engleze pe poziții subordonate ; diplomații considerau că Anglia ar avea de pierdut din neparticiparea la F.N.M. întrucît nu ar mai avea posibilitatea să participe la elaborarea unor măsuri politice și militare comune ale N.A.T.O. De aici și poziția adoptată : respingerea proiectului dar participarea la discutarea lui pe cale diplomatică precum și la experimentul cu crucișătorul „Claude V. Ricketts".

Planul laburiștilor s-a cristalizat abia după formarea guvernului și a confirmat că aceștia, în realitate, sînt mai „atlantici" decît conservatorii. Fiind împotriva unor forțe atomice naționale și respingînd inițialele propuneri americane privind caracterul *multilateral* al proiectatelor forțe, dar făcînd propuneri pentru transformarea acestora în forțe *multinaționale*, laburiștii încearcă un sprijin de ultimă oră dat creării, sub o formă sau alta, a proiectului F.N.M.

Guvernul englez propune reducerea numărului navelor afectate viitoarei flote a F.N.M. de la 25 la 10—15 ; acestui nucleu ar trebui să i se adauge rachetele, bombardierele și submarinele nucleare ale statelor din Europa occidentală, ceea ce ar conferi forței nucleare un caracter multinațional, datorită participării materiale și nu numai financiare sau prin echipaje.

În schimbul acceptării ideii generale a F.N.M. — sub forma ei multinațională — Anglia cere participarea efectivă la conducerea strategico-politică a N.A.T.O. și la controlul folosirii forțelor nucleare ale alianței. Aceasta ar urma să se realizeze pe calea unui *dublu veto :* al Statelor Unite pe de o parte și al celorlalți aliați vest-europeni, pe de altă parte. În privința acestora din urmă, hotărîrea cu privire la exercitarea veto-ului ar putea fi luată fie pe calea unui vot majoritar, fie în raport cu contribuția materială la crearea forțelor.

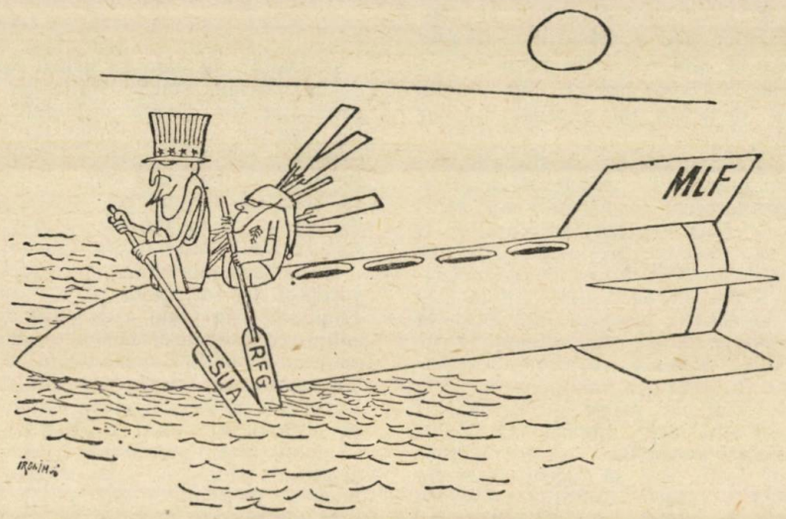

Se mai caută parteneri
(din Die Presse, Viena)

Pentru luarea hotărîrilor, guvernul britanic a preconizat constituirea unui comitet consultativ la Washington care să fie în contact permanent cu președintele S.U.A.

Esența propunerilor britanice o constituie deci chestiunea reorganizării N.A.T.O.

Franța : opoziție categorică

Propunerile americane au fost respinse din capul locului de către guvernul francez care le consideră drept o tentativă de împiedicare a existenței oricărei autonomii vest-europene în probleme militare ; or, după cum apreciază strategii și diplomații francezi, primatul politic influențează în bună măsură considerentele militare. Conservarea monopolului american asupra armamentului nuclear ar duce, potrivit concepției franceze, la permanentizarea superiorității americane în cadrul N.A.T.O., la subordonarea politică mai accentuată a celorlalți parteneri din alianță.

Dacă pînă acum Franța se mărginise la respingerea planului american și la afirmarea punctului ei de vedere cu privire la necesitatea pentru ea de a avea forțe atomice naționale, dacă la început presa franceză ironiza pur și simplu forța multilaterală denumind-o „farsă multilaterală", de cîteva săptămîni Franța a declanșat o puternică acțiune diplomatică împotriva F.N.M. Atitudinea recentă a Angliei și a R. F. Germane — prima încercînd o soluție de compromis, cealaltă amenințînd cu încheierea unui pact bilateral germano-american — este cea care explică trecerea de la indiferență simulată la opoziție fățișă.

În recentul său discurs rostit în fața Asociației presei parlamentare franceze, premierul Pompidou a ținut să precizeze că o forță nucleară constituită pe o bază americano—vest-germană nu ar fi compatibilă nici cu tratatul dintre Franța și R. F. Germană și nici cu apărarea Europei occidentale așa cum este ea văzută de strategii francezi.

Declarațiile oficialităților și presei franceze atrag atenția asupra unor aspecte politice și militare legate de proiectul creării forței nucleare. Se afirmă tot mai des că prin înființarea unei asemenea forțe s-ar introduce elemente de scindare în rîndul statelor vest-europene.

Presa franceză se face ecoul unor declarații care se ocupă nu numai de aspectele strict politice legate de crearea F.N.M. ci discută și unele implicații militare. Abordînd problema și din acest punct de vedere, Jacques Baumel, secretarul general al U.N.R., sublinia că, din punct de vedere militar, proiectul F.N.M. este ineficace. El atrăgea atenția asupra faptului că „sînt foarte puțini experți militari, chiar și americani, care cred în utilitatea unei asemenea forțe. Ea poate fi foarte ușor distrusă de aviație sau de submarinele atomice".

Atacurile franceze împotriva planurilor americane au fost declanșate atît direct cît și indirect. Ultimatumul francez în problema constituirii Pieței comune agrare face parte din această ultimă categorie. Observatorilor bine

informați le-a apărut evident că acesta nu are numai un caracter economic; el este în primul rînd politic — vizată nu este numai politica prețurilor în C.E.E. cît mai ales atitudinea Bonnului față de F.N.M. Întrucît problema prețurilor agrare poate fi greu rezolvată de către guvernul vest-german, comentatorii occidentali sînt de acord că în spatele ultimei acțiuni franceze se întrezărește un atac indirect împotriva proiectatei forțe multilaterale. *Economist* afirma în acest sens că „este imposibil să nu bănuiești, mai mult ca oricînd, că ultimatumul este legat mai mult de o criză potențială cu privire la reorganizarea N.A.T.O. decît de prețurile cerealelor ca atare".

„O fază critică și delicată"

Într-un comentariu recent al Buletinului de știri al Casei Albe, în care se exprima și explica poziția Statelor Unite, putem citi printre altele: „Crearea unei forțe nucleare multilaterale a N.A.T.O. pășește într-o fază critică și delicată. Un element nou, intervenit în ultimul timp, în această problemă, îl constituie poziția Franței. Dacă timp de ani de zile Parisul adoptase punctul de vedere că deși nu se va alătura F.N.M., Franța nu se opune participării altor națiuni aliate, recent el și-a schimbat atitudinea, care a căpătat un caracter de opoziție directă. Poate că influența acestei schimbări de atitudine din partea Franței a accelerat ivirea actualei perioade critice în legătură cu F.N.M., dar se crede că nu există nici un fel de indicii că alte guverne și-ar fi schimbat poziția în urma cotiturii făcute de Franța".

Afirmația nu corespunde pe deplin realității din moment ce statele membre ale N.A.T.O., cu excepția Germaniei occidentale, nu s-au arătat dispuse de a sprijini necondiționat proiectul american. Dintre aliații Washingtonului, numai șapte (Anglia, R.F.G., Belgia, Olanda, Italia, Turcia și Grecia) au consimțit să participe la tratativele organizate și la experimentarea unui distrugător, furnizat de S.U.A., cu echipaje multinaționale. Chiar și statele care iau parte la tratativele din cadrul comitetului, cu aceeași excepție, au păreri care se deosebesc, mai mult sau mai puțin, de cele ale cercurilor conducătoare americane.

Țările nordice, deocamdată, înțeleg să se țină departe de tratativele în curs. Norvegia și-a modificat chiar poziția — de la neparticipare la împotrivire față de F.N.M. Danemarca a luat o oarecare poziție atunci cînd a anunțat că nu dorește să participe la tratative. Cercurile conducătoare italiene sînt scindate între „atlantici" și adversarii proiectului american. Grecia și Turcia, favorabile planului, așteaptă rezolvarea problemei cipriote pentru a participa efectiv, dar numai cu oameni, fără contribuție financiară. Belgia își rezervă adoptarea unei poziții definitive. Spaak, ministrul de externe al Belgiei, declara că planurile privind crearea flotei multilaterale nu ar putea obține o majoritate în parlamentul țării. Olanda a lăsat să se înțeleagă că nu ar dori să participe, întrucît principiul egalității în drepturi nu ar fi respectat în cadrul F.N.M. și și-a amînat hotărîrea în funcție de atitudinea britanică.

Faptele arată că nu este vorba pur și simplu de o „fază critică și delicată" a tratativelor cu privire la crearea F.N.M. Discuțiile care se duc în legătură cu acestea oglindesc adîncirea contradicțiilor în cadrul N.A.T.O., reflectă criza adîncă pe care o străbate Pactul nord-atlantic. Londonezul *Observer* aprecia mai bine realitățile decît Buletinul Casei Albe atunci cînd afirma: „Actuala luptă dintre președintele de Gaulle și președintele Johnson pentru viitoarea fidelitate a Germaniei occidentale (un mod eufemistic de a vorbi despre înarmarea nucleară a Bonnului și atragerea lui de o parte sau de alta — n.n.) a intensificat paralizia care a cuprins alianța occidentală de la ruperea tratativelor Angliei cu Piața comună".

Citarea a numai cîtorva titluri din presa occidentală, în aceste zile, este edificatoare asupra gravei crize prin care trece N.A.T.O. Numeroase ziare au atras atenția asupra paradoxalei, la prima vedere, situații create. Forțele nucleare ale N.A.T.O. au fost concepute, printre altele, ca un element care să unească statele care fac parte din blocul atlantic. Unificarea trebuia să aibă însă loc pe o bază de forță, sub comanda celui mai puternic partener. Intenția Statelor Unite a fost însă respinsă de majoritatea statelor, în diferite forme, cu mai multă sau mai puțină hotărîre.

Amploarea contradicțiilor s-a oglindit și în declarațiile unor participanți la sesiunea anuală a parlamentarilor din statele membre ale N.A.T.O. Ministrul de externe al Franței, reafirmînd poziția țării sale, a declarat: „ceea ce are importanță în primul rînd este de a nu căuta să se impună cuiva vreo hotărîre". În raportul pe care l-a ținut cu privire la situația militară a N.A.T.O., generalul olandez J. H. Couzy a calificat proiectul F.N.M. „un lucru de prisos și o risipă din punct de vedere militar, care nu contribuie la soluționarea problemelor N.A.T.O.". În legătură cu autoritatea sub ordinele căreia ar urma să acționeze F.N.M., generalul olandez a atras și el atenția asupra pericolelor generate de încercările de încălcare a voinței diferitelor state. „Atîta timp cît nu se va ști în mod precis ce autoritate politică va controla forța nucleară multilaterală a N.A.T.O. — a declarat generalul — divergențele în sînul alianței nu pot decît să se agraveze".

Atenția observatorilor a fost atrasă și de cuvîntarea secretarului general al N.A.T.O., Manlio Brosio, care a ținut să remarce că „divergențele sînt foarte profunde. Ele au un caracter fățiș și nu pot fi ignorate". Ziare franceze au apreciat că Brosio a dat un „avertisment serios împotriva pretenției americanilor de a dirija totul după placul lor, fără a-i consulta pe partenerii lor europeni." *(Paris-Jour)*. Presa franceză nu a întîrziat să atragă atenția asupra tezei lui Brosio, care vine în întîmpinarea poziției franceze referitoare la necesitatea luării unor hotărîri unanime în problemele politice ale N.A.T.O.

În discursul rostit duminică de generalul de Gaulle s-a reafirmat atitudinea hotărîtă a Franței. De Gaulle a reamintit că Franța nu este dispusă să lase problemele ei militare pe seama altei puteri. „Este vorba — sublinia *France Presse* — de condamnarea radicală a tuturor combinațiilor în legătură cu forța multilaterală".

Reacția Franței la propunerile americane și la ultimele acțiuni întreprinse pentru realizarea planurilor de creare a

Hassel: — Cînd se va deschide prăvălia, voi fi primul client.
(din Süddeutsche Zeitung, München)

unei forțe nucleare a N.A.T.O. a complicat și mai mult relațiile interoccidentale, determinînd o ascuțire a divergențelor. Diplomația americană pare să efectueze acum o manevră tactică de ușoară slăbire a presiunilor. S-a afirmat că Statele Unite ar fi gata să împartă în mai mare măsură decît pînă acum răspunderea problemelor nucleare din cadrul N.A.T.O. Nu trebuie omis însă faptul că relativa și probabil temporara mlădiere tactică a atitudinii americane a avut loc în condițiile prezentării planului englez, menit să faciliteze traducerea în viață a proiectului, și în urma puternicei acțiuni declanșate de Franța.

*

Inițiatorii F.N.M. întîmpină mari greutăți în calea realizării planurilor lor. Ele se datoresc atît contradicțiilor dintre partenerii atlantici cît și opoziției hotărîte a opiniei publice internaționale și, în primul rînd, din propriile lor țări. În încercarea de a înlătura protestul cercurilor largi ale opiniei publice, propovăduitorii F.N.M. încearcă să dea asigurări referitoare la intenția lor de a contribui la stăvilirea cursei racheto-nucleare. Între acțiunile și declarațiile cercurilor militariste există însă o evidentă discrepanță, întrucît formarea F.N.M. ar ridica noi obstacole în calea dezarmării generale și totale.

Acțiunile întreprinse de cercuri ale N.A.T.O. în vederea intensificării înarmării nucleare exemplifică, o dată în plus, rolul negativ jucat de blocurile militare agresive. Anacronismului reprezentat de împărțirea lumii în blocuri militare opuse, popoarele îi opun lupta pentru triumful principiilor coexistenței pașnice, desființarea blocurilor militare, realizarea dezarmării generale și totale, îmbunătățirea continuă a relațiilor dintre state și popoare.

În condițiile pe care doresc să le creeze adversarii destinderii, devine evident că statele socialiste vor trebui să analizeze evoluția situației și să tragă concluziile care se impun. Popoarele din întreaga lume doresc adoptarea unor măsuri menite să ducă la înlăturarea totală a cauzelor încordării, la dezvoltarea colaborării reciproc avantajoase dintre toate țările, — colaborare clădită pe egalitate deplină și respectarea independenței și intereselor fiecărui stat.

Eugen PHOEBUS

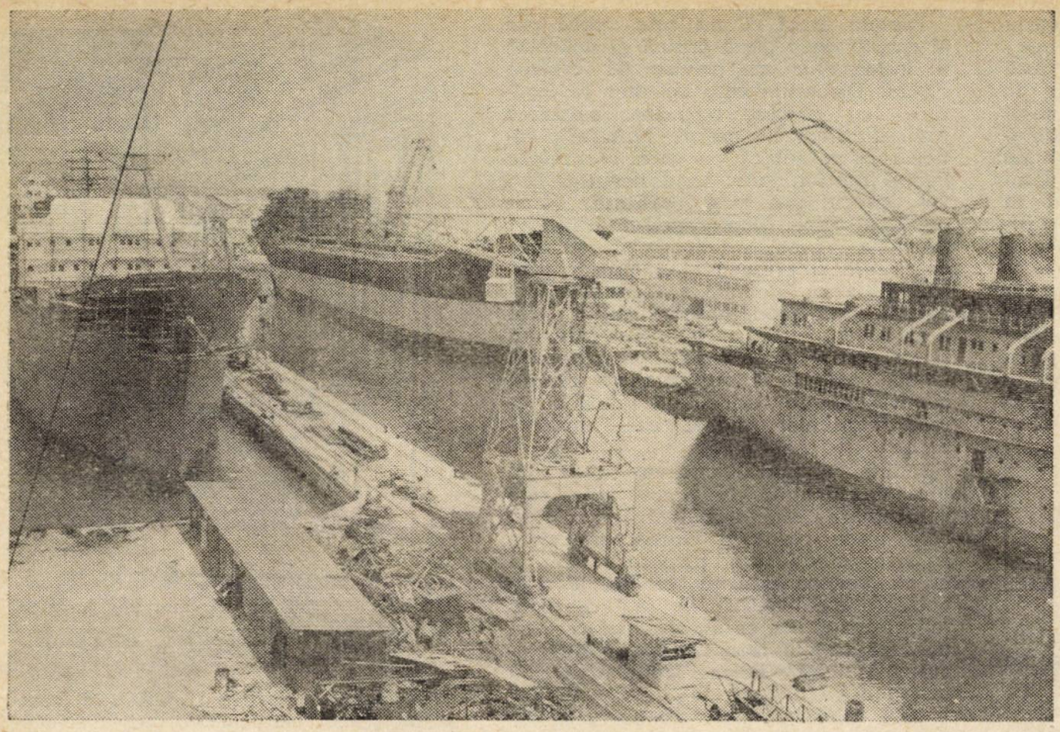

Şantierul naval de la Split

ITINERARII IUGOSLAVE

Am sosit la Belgrad în zilele premergătoare sărbătorii naţionale a Iugoslaviei. La 29 noiembrie 1943, la Iaiţe, o mică localitate din munţii Bosniei, Consiliul antifascist al eliberării naţionale s-a întrunit într-o sesiune care a adoptat hotărîri de mare însemnătate pentru viitorul ţării. La acea dată a început o nouă istorie pentru popoarele iugoslave.

Şi anul acesta, ca şi în anii trecuţi, sărbătoarea de la 29 noiembrie prilejuieşte bilanţul succeselor din diferitele domenii de activitate. Ce cuprinde acest bilanţ pentru Belgrad? l-am întrebat, în cadrul unei discuţii, pe tovarăşul Milan Zecevici, vicepreşedinte al Comitetului orăşenesc din Belgrad al Uniunii socialiste a poporului muncitor din Iugoslavia.

— „Şi la Belgrad, ca şi în întreaga ţară, a răspuns el, sărbătoarea noastră este întîmpinată în primul rînd cu rezultate în îndeplinirea planului pe 1964: succese importante, obiective atinse înainte de termenele fixate. Vizitaţi noul cartier al Belgradului, dincolo de Sava! La 29 noiembrie constructorii vor termina o serie de noi clădiri. Opriţi-vă la noul local al „Teatrului 212" (numele i-a rămas de la cele 212 locuri ale vechiului local): el va fi inaugurat în aceste zile. De altfel, sărbătoarea noastră este, prin tradiţie, şi o zi a inaugurărilor. Poate aţi vrea să asistaţi la festivitatea inaugurării unor noi şcoli sau a noii Galerii de artă modernă. Ea se află tot în Novii Belgrad — cum numim noi cartierele noi de dincolo de Sava. Veţi trece şi peste podul de metal care uneşte oraşul nou cu cel vechi. Pentru cei care ne vizitează, zilele din pragul lui 29 noiembrie oferă numeroase itinerarii interesante".

Imagini la lumina celor şase făclii

Am început cu Muzeul Militar. Tablouri din trecutul zbuciumat: un convoi de patrioţi sîrbi conduşi la locul execuţiei de hitlerişti; ţărani şi muncitori luînd contact cu unităţile armatei de partizani; un profil de mitralior tăiat parcă din granitul munţilor, încremenit în încordarea pe care i-o cere veghea; arme capturate de la hitlerişti; documente originale, în slove cirilice, ale conducerii unităţilor de partizani; lîngă ele o hartă: steguleţe roşii ce indică teritoriile eliberate de sub ocupaţia hitleristă; cele încă deţinute de ei (puţine la număr) indicate cu însemnul fasciştilor; dedesubtul hărţii, o dată.

Am încercat să descifrez textul scris în cirilice. Evenimentul a avut loc la Iaiţe, la 29 noiembrie 1943, şi el a însemnat o piatră de hotar în istoria ţării. Documentul de lîngă hartă este originalul Declaraţiei adoptate de Consiliul antifascist al eliberării naţionale. Prin acest document, Consiliul — organul politic suprem al mişcării de eliberare naţională — a privat „guvernul iugoslav în exil" de dreptul de conducere, pe care şi-l arogase, şi i-a interzis regelui Petru al II-lea să se întoarcă în ţară. Sesiunea de la Iaiţe a prefigurat cursul dezvoltării ulterioare a orînduirii sociale în Iugoslavia pe calea progresului. Totodată, el a proclamat constituirea viitorului stat iugoslav pe bază federativă. Semnificaţia acestui act apare în stema de stat a R.S.F. Iugoslavia: şase făclii aprinse care exprimă simbolic cele şase republici iugoslave unite.

Liniştea oraşului

Capitală în continuă dezvoltare, Belgradul este un oraş cu o viaţă economică şi culturală care pulsează din plin, cu o circulaţie intensă şi cu freamătul agitaţiei tineretului care inundă bulevardele din centrul oraşului şi parcurile. Şi totuşi — paradoxal — în această agitaţie caracteristică vieţii de mare oraş am deslusit acea linişte reconfortantă, necesară muncii creatoare şi de perspectivă pe care oraşul nu a avut-o în trecut. O cunoştinţă din Belgrad, pasionată de istoricul capitalei, îmi spunea că oraşul a fost distrus de 47 de ori şi refăcut de tot atitea ori. Crimele săvîrşite aici de hitlerişti au depăşit orice limită a închipuirii. La 6 aprilie 1941, raidul aviaţiei germane, cu care a început agresiunea hitleristă împotriva Iugoslaviei, a distrus mai mult de o treime din clădirile oraşului. 30 000 de locuitori au fost ucişi. Decimarea populaţiei a devenit metoda prin care ocupanţii au încercat să distrugă zidul de ură care se strîngea în jurul lor. În apropiere de Belgrad se află satul Iajince, unde fasciştii au împuşcat 80 000 de patrioţi sîrbi. Nu demult, la 20 octombrie 1964, locuitorii Belgradului au sărbătorit împlinirea a două decenii de la dezrobirea oraşului lor de către forţele armatei de eliberare naţională: 20 de ani în care capitala ţării s-a dezvoltat fără întrerupere. Industria Belgradului

realizează astăzi o producție de zece ori mai mare decît înainte de război. Această creștere a capacității economice determină și înlesnește însăși expansiunea edilitară și cultural-științifică a orașului. Am fost deseori întrebat, nu fără legitimă mîndrie, dacă am văzut „noul oraș", cu impunătoarea clădire a Vecei Federative Executive, tăiată în marmură albă, sau podul ingenios arcuit peste apele cu transparențe de cristal ale bătrînului fluviu care desparte Belgradul în două.

Caracteristică dezvoltării capitalei iugoslave este sporirea ingenioasă a construcțiilor destinate activităților culturale, științifice și artistice. Înainte de război, Iugoslavia avea 20 de facultăți și 17 000 de studenți. Astăzi, numai la Belgrad există 25 de facultăți și 50 000 de studenți. Sporește de la an la an și numărul școlilor de cultură generală.

Aritmetica dezvoltării

Chiar dacă are posibilitatea să petreacă mai multă vreme într-o țară străină, reporterul nu poate ignora statistica : ea este absolut necesară unui comentator, așa cum proporția de culoare este pentru pictor condiția redării reliefului. Am discutat cu secretarul unei comisii economice a Vecei Executive Federative despre schimbarea structurii demografice a țării în ultimele două decenii. Înainte de război, numărul muncitorilor ocupați în industrie era de 300 000, în timp ce statisticile înregistrau un milion de șomeri ; trei sferturi din populația țării era ocupată în agricultură. Astăzi din numărul total al salariaților — 3 300 000 — jumătate lucrează în industrie. Este o cifră care pune puternic în lumină ritmul de dezvoltare a industriei în cadrul economiei iugoslave. Clasa muncitoare din R.S.F. Iugoslavia a înălțat zeci de uzine și fabrici care au un rol hotărîtor în viața economică a țării. Sectoarele industriale vechi au fost lărgite și în același timp au luat ființă ramuri inexistente în configurația economică din trecut a țării. Industria grea și industria construcțiilor de mașini-unelte a făcut progrese însemnate ; sectorul construcțiilor de nave, producția de echipament pentru mine, centrale electrice și poduri, de asemenea. În zilele acestea va fi inaugurat, în apropierea Belgradului, un pod peste Dunăre, care a fost refăcut aproape complet pentru a permite circulația în ambele sensuri. Dezvoltarea transporturilor rutiere, la care au participat de-a lungul anilor sute de mii de tineri, se poate exprima cifric printr-o medie anuală de 1 000 km de drumuri moderne. De curînd a fost terminată o nouă șosea, importantă arteră a transportului rutier, între un centru industrial al țării din răsărit — orașul Niș — și autostrada, încă nouă și ea (căci a fost terminată doar anul trecut), de pe coasta Adriaticei. Construcția acesteia a durat mai mulți ani. Pe o lungime de 1 096 km s-au executat 2 219 lucrări cerute de construcția șoselei și s-au rambleat 20 milioane de m.c. pămînt și stîncă.

Iată cîteva cifre care, în pofida aridității lor, ajută pe cititor să pătrundă dinamica, să înregistreze reperele unei vaste activități obștești menite să ducă la edificarea unei țări cu adevărat noi.

Eugen POP

Belgrad, 24 noiembrie

Centrul internațional de fizică teoretică

Centrul internațional de fizică teoretică de la Triest și-a început activitatea la 5 octombrie. Centrul depinde de Divizia de cercetări și laboratoare a Agenției internaționale pentru energia atomică, cu sediul la Viena, organizație interguvernamentală care grupează în prezent 88 de state, printre care Republica Populară Romînă.

Potrivit hotărîrii prin care Consiliul guvernatorilor Agenției a aprobat, în septembrie 1963, crearea Centrului, țelurile acestuia sînt :

1. perfecționarea cunoștințelor de specialitate ale bursierilor provenind, în special, din țări în curs de dezvoltare ;

2. stimularea studiilor la nivel înalt în domeniile fizicii teoretice legate de programul statutar al Agenției ;

3. efectuarea, prin cadrele sale științifice și prin bursieri, a cercetării în aceste domenii, și

4. constituirea unui for internațional pentru contacte personale între cercetători, contacte ce reprezintă o condiție vitală a progresului științific în general, a dezvoltării fizicii teoretice în particular.

Pentru a contribui la perfecționarea cunoștințelor bursierilor al căror nivel științific nu le îngăduie încă să se consacre cercetării, Centrul folosește „Școala superioară", organizată printr-un acord cu Institutul național (italian) de fizică nucleară (I.N.F.N.) și cu Organizația Națiunilor Unite pentru educație și cultură (U.N.E.S.C.O.). Școala a început să funcționeze la 15 noiembrie cu limba de predare engleză și are asigurată colaborarea unor profesori eminenți, recrutați pe bază internațională. Țin să menționez că acad. prof. S. Țițeica va veni la Triest să țină o serie de prelegeri în aprilie și mai 1965.

Spre a stimula studiile teoretice în domeniul fizicii, Centrul organizează seminarii și cursuri. Un prim seminar a avut loc între 5 și 31 octombrie, cu prelegeri ținute de 20 de specialiști din Anglia, Franța, Italia, Uniunea Sovietică și Statele Unite, în fața unei asistențe de peste 60 tineri oameni de știință din toate părțile lumii. Tema acestui seminar a fost „fizica plasmei". Amintesc că termenul „plasmă" se referă aici la starea particulară a materiei, caracterizată prin faptul că atomii sînt *totalmente ionizați*. Studiul plasmei este necesar pentru cunoașterea condițiilor în care ar putea fi realizați *reactori nucleari* bazați pe *fuziunea* (contopirea) *controlată* a unor nuclee atomice ușoare în nuclee mai grele. Desigur, fuziunea *necontrolată* (instantanee și explozivă) este de mai multă vreme realizată sub forma bombei H (cu hidrogen) și este suficient să menționăm această armă înfiorătoare de distrugere în masă pentru a ne da seama ce cantități uriașe de energie sînt liberate în fenomenul fuziunii nucleare. Reactorii de fuziune, însă, ar asigura omenirii resurse energetice practic nelimitate, ceea ce nu este cazul cu reactorii nucleari „convenționali", bazați pe *fisiunea* (despicarea) nucleelor grele (de pildă de uraniu sau de plutoniu).

În ceea ce privește cercetarea desfășurată sub auspiciile Centrului nostru, în anul academic 1964/65 vor ființa două grupuri, formate din bursieri selecționați în acest scop și puși sub conducerea unor specialiști de faimă mondială. Primul grup, care va lucra în domeniul fizicii energiilor înalte și particulelor elementare, va fi dirijat de prof. Abdus Salam, directorul științific al Centrului, în colaborare cu profesorii A. O. Barut, S. Bermann, M. Froissart, C. Fronsdal și alții. Cel de al doilea grup, sub conducerea profesorilor W. B. Thompson și C. Obermann, se va ocupa de fizica plasmei.

Precum se poate vedea din cele spuse pînă aici, organizarea Centrului a fost concepută în așa fel ca el să constituie în adevăr un for de contacte vii la scară mondială. Dar acest țel urmează a fi atins și prin alte mijloace. Astfel, un acord a fost încheiat cu C.E.R.N. (Centrul european de cercetări nucleare), pentru detașări reciproce, pe termen potrivit, de teoreticieni și experimentatori. Într-adevăr, schimbul de idei și rezultate între aceste două categorii de fizicieni este indispensabil pentru rodnicia muncii lor. La acorduri asemănătoare sperăm să ajungem și cu alte instituții științifice importante. Pe de altă parte, Consiliul științific al Centrului — cu prilejul viitoarei sale întruniri, în iunie 1965 — va desemna un număr de „membri asociați", aleși atît dintre „lideri" științifici din țări în curs de dezvoltare cît și dintre exbursieri ai Centrului. Membrii asociați vor beneficia de dreptul de a face stagii anuale de „reîmprospătare" și de punere la curent cu ideile cele mai noi.

Consiliul științific, organul superior de îndrumare al Centrului, este numit de directorul general al Agenției și, în componența sa actuală, cuprinde următoarele personalități : *președinte*, prof. M. Sandoval Vallarta (Mexic) ; *membri :* prof. Robert Oppenheimer (director al Institutului de studii superioare din Princeton, S.U.A.), prof. V. Weisskopf (director general C.E.R.N.), dr. V. Soloviev (Dubna, U.R.S.S.), prof. A. Abragam (Saclay, Franța), prof. A. Salam (Colegiul Imperial, Londra) și prof. Paolo Budini (Universitatea din Triest). Semnatarul acestor rînduri îndeplinește funcțiunile de secretar științific al Consiliului.

Menționez, în încheiere, faptul că orașul Triest a fost ales ca sediu al Centrului printr-un acord încheiat la 11 octombrie 1963 între Agenție și guvernul italian. Acesta a pus la dispoziție fondurile corespunzătoare investițiilor capitale și acoperă cea mai mare parte a cheltuielilor de funcționare pe timp de 4 ani.

Prof. dr. Alexandru SANIELEVICI
membru corespondent
al Academiei R.P.R.

Viena, noiembrie 1964

A 19-a SESIUNE

De 19 ani încoace, fiecare toamnă regăseşte opinia publică de pretutindeni preocupată de urmărirea acelui barometru al climatului internaţional care este activitatea Adunării Generale a O.N.U. An de an, sesiune de sesiune, fizionomia politică a lumii contemporane şi tendinţele majore ale acesteia se regăsesc, tot mai precis conturate, în dezbaterile pe care reprezentanţii Naţiunilor Unite le poartă în jurul unor probleme ale căror soluţii sînt chemaţi să le găsească.

Sesiunile adunărilor generale ale O.N.U. oferă opiniei publice mondiale perspectiva drumului pe care-l parcurg marile probleme ale vieţii internaţionale. Stabilind legătura necesară între evenimentele care marchează acest drum, ele desfăşoară o diplomaţie deschisă, supusă judecăţii critice a popoarelor. Aceasta şi explică, printre altele, interesul general faţă de dezbaterile de la O.N.U.

Cronica politică a anului ce se apropie de finalul termenului său calendaristic înregistrează cîteva momente care au polarizat atenţia opiniei publice mondiale prin implicaţiile pe care le-au avut sau pot încă să le aibă asupra relaţiilor mondiale. În Statele Unite alegerile din noiembrie au conferit preşedintelui Johnson un mandat purtînd girul încărcat de semnificaţii al majorităţii covîrşitoare a poporului american. Adversarul pe care actualul preşedinte l-a înfrînt atît de categoric era duşmanul declarat, printre altele, şi al acestui important for care este O.N.U.

În Anglia, partidul conservator a cedat locul laburiştilor, englezii lăsîndu-se convinşi de optica nouă pe care aceştia din urmă promiteau că o vor avea în numeroase domenii de activitate internă şi externă.

Stabilirea, la începutul anului, a relaţiilor diplomatice dintre Franţa şi R.P. Chineză a fost considerată ca un act realist de mare însemnătate, ca o nouă reafirmare a triumfului principiilor coexistenţei paşnice între state cu sisteme sociale diferite.

Ilustrare a mersului ireversibil spre lichidarea totală a colonialismului, harta politică a lumii s-a îmbogăţit prin apariţia statelor independente Malawi, Zambia şi Malta.

Reunind în capitala R.A.U. numeroşi şefi de state şi adoptînd „Programul pentru pace şi cooperare internaţională", conferinţa ţărilor neangajate atestă ponderea crescîndă pe care o au aceste ţări şi rolul pozitiv pe care „sînt chemate să-l joace în reglementarea problemelor sau disputelor internaţionale".

Dacă toate aceste evenimente, ca şi altele nemenţionate aici, nu au o legătură directă cu ordinea de zi a celei de a 19-a sesiuni a Adunării Generale O.N.U., nimeni nu va putea tăgădui că ele se vor face resimţite în atmosfera de lucru a acesteia. După cum — în alt sens, — se va reflecta îngrijorarea provocată de sectoarele de tensiune care au umbrit, uneori pînă la primejdie, viaţa şi relaţiile internaţionale. Nu pot fi omise de la acest capitol situaţia din Vietnamul de sud, evoluţia evenimentelor din Congo, conflictul cipriot.

Premise...

Majoritatea observatorilor şi comentatorilor care au urmărit precedenta sesiune subliniau atmosfera constructivă care a caracterizat lucrările ei, climatul propice pe care acestea l-au creat pentru consolidarea începutului de destindere şi a colaborării multilaterale între state. Ecoul pozitiv al sesiunii şi-a putut găsi astfel o firească prelungire, marcînd unele evenimente importante petrecute între timp. Avem în vedere şi acţiunile care îşi au originea în rezoluţiile şi recomandările celei de a 18-a sesiuni, cum ar fi Conferinţa O.N.U. pentru comerţ şi dezvoltare, ca şi altele, de mai mică anvergură dar inspirate din acelaşi spirit constructiv care a prevalat anul trecut în clădirea de pe insula Manhattan (contacte între diferiţi şefi de guverne sau conducători de state şi înmulţirea sensibilă a acordurilor şi schimburilor comerciale).

Parcurgerea ordinii de zi a celei de a 19-a sesiuni oferă o imagine a vastităţii sferei de preocupări a O.N.U. Începînd cu problema dezarmării generale şi totale (punctul 23) sau Raportul Conferinţei Naţiunilor Unite pentru comerţ şi dezvoltare (punctul 32) şi terminînd cu Campania mondială pentru alfabetizarea universală (punctul 42) sau Examinarea principiilor de drept internaţional privind relaţiile amicale şi cooperarea între state conform Cartei Naţiunilor Unite (punctul 81), agenda sesiunii exprimă o lucidă înţelegere a aspectelor esenţiale ale problematicii pe care o înfruntă astăzi întreaga omenire.

Problema deţinătoare a cheii spre pace, înţelegere şi colaborare mondială este dezarmarea generală şi totală. Discutarea ei la actuala sesiune va porni de la verificarea mandatului pe care precedenta sesiune l-a încredinţat Comitetului celor 18 de la Geneva. Raportul ce va fi prezentat Adunării Generale va trebui să consemneze un adevăr puţin îmbucurător: Comitetul celor 18 nu a reuşit în cursul celor aproape 7 luni de tratative să obţină un rezultat concret în ceea ce priveşte dezarmarea generală şi totală. Dacă în problema eliminării armelor convenţionale se poate vorbi de o apropiere a poziţiilor, în domeniul dezarmării nucleare, cel mai important în condiţiile erei rachetelor intercontinentale şi al bombelor atomice şi cu hidrogen, progresele înregistrate sînt aproape inexistente. Şi aceasta , în ciuda atmosferei favorabile creată de Tratatul de la Moscova cu privire la încetarea parţială a experienţelor nucleare, sau de înţelegerea sovieto-americană de a nu plasa în spaţiul cosmic vehicule avînd la bord arma nucleară. Nici discutarea problemei măsurilor colaterale, care a prezentat totuşi condiţii obiective de natură a înlesni unele progrese, nu s-a soldat cu rezultate concrete. Tocmai datorită acestei situaţii opinia publică mondială aşteaptă ca sesiunea a 19-a a Adunării Generale a O.N.U. să desfăşoare eforturi sporite pentru realizarea unor paşi spre soluţionarea acestei probleme de care depinde într-o atît de mare măsură evoluţia generală a relaţiilor internaţionale.

S-a argumentat frecvent că lipsa unui climat de încredere între state împiedică realizarea unor acorduri de natură să sprijine soluţionarea problemei dezarmării sau să contribuie la stabilirea unei destinderi reale în relaţiile dintre state ; dar un asemenea raţionament păcătuieşte printr-un viciu fundamental : el încurcă, voit sau nu, cauza cu efectele. Căci tocmai absenţa unor acorduri în probleme de natură a favoriza dezarmarea generală şi destinderea creează acea lipsă de încredere ridicată la rangul de principal obstacol. Logica firească a acestui lucru o demonstrează tot mai perseverent în ultima vreme adeziunea mereu mai largă de care se bucură în lume ideea zonelor denuclearizate, propunerea privind un pact de neagresiune între statele participante la Tratatul de la Varşovia şi statele membre ale N.A.T.O. sau încheierea unor înţelegeri regionale. La punctul 28 al ordinii de zi a apropiatei sesiuni se află înscrisă, la propunerea R.P. Romîne, problema „acţiuni pe plan regional în vederea îmbunătăţirii relaţiilor de bună vecinătate între state europene aparţinînd unor sisteme social-politice diferite". Formulată pentru prima oară de preşedintele Consiliului de Stat, tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej la cea de a 15-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., această propunere a fost pre-

zentă și pe agenda sesiunii precedente. Transferată celei de a 19-a sesiuni în urma unor îndelungi și multilaterale consultări și discuții între delegații, propunerea romînească a înregistrat un ecou pozitiv la Națiunile Unite. În acest sens s-a exprimat și președintele Comitetului nr. 1, Carl Shurman, care la încheierea dezbaterilor de anul trecut spunea: „Îmi pare rău că n-a mai fost timp pentru discutarea acestei propuneri. Dar este vorba numai de o amînare, pînă la sesiunea de anul viitor. Sînt convins că discutarea inițiativei românești, despre care cred că toate delegațiile, sau cele mai multe dintre ele sînt sigure că a fost propusă într-un spirit constructiv, va prilejui o dezbatere foarte interesantă anul viitor". La punctul 59 al ordinii de zi figurează „Proiectul de declarație asupra promovării în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare", inițiativă care aparține și ea Romîniei. Propunerea română a stîrnit un larg ecou, bucurîndu-se de un sprijin susținut din partea a numeroase delegații din care 25 i s-au alăturat în calitate de coautori. Temă centrală în cîteva din cele mai importante reuniuni mondiale ale tineretului, printre care cea de la Grenoble, ea a fost însușită și de cea de a 13-a conferință generală U.N.E.S.C.O. care a hotărît să recomande sesiunii Adunării Generale a O.N.U. discutarea cu prioritate a propunerii române.

Problemele economice joacă un rol din ce în ce mai însemnat în relațiile dintre state, comerțul mondial devenind astăzi una din pîrghiile principale ale colaborării pașnice între state. „Coexistența pașnică și comerțul internațional sînt strîns legate și se condiționează reciproc, sublinia încă mai de mult tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej. Slăbirea încordării favorizează comerțul în care sînt interesate toate statele, iar dezvoltarea legăturilor economice este un factor al consolidării păcii". Este lesne de înțeles aprecierea pe care o fac mulți observatori în legătură cu rolul de frunte pe care problemele economice îl vor avea în apropiatele dezbateri. Ele vor porni de la raportul Conferinței O.N.U. pentru comerț și dezvoltare, care și-a desfășurat lucrările în cursul primăverii la Geneva. Actul final adoptat în unanimitate și care înmănunchează numeroasele recomandări votate în cadrul conferinței, atît în ce privește principiile cooperării economice internaționale cît și laturile organizării acesteia, exprimă totodată rolul de importanță crescîndă pe care îl au țările în curs de dezvoltare, așa-numitul „grup al celor 75".

Fiecare sesiune a Adunării Generale a O.N.U. își deschide lucrările sub conducerea președintelui sesiunii precedente. Anul acesta atribuția îi revine lui Carlos Sosa-Rodriguez (Venezuela). Alături, U Thant, secretarul general al O.N.U.

Contribuție la lichidarea colonialismului

Problema lichidării colonialismului rămîne una din sferele cele mai importante ale activității O.N.U.

Cu toate succesele pe care le-a repurtat mișcarea de eliberare națională, cu tot curentul de simpatie și sprijin de care se bucură lupta anticolonială, Declarația cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale întîmpină tergiversări și piedici din partea unor puteri coloniale. Este legitimă în atari condiții, speranța că actuala sesiune își va aduce contribuția la lichidarea acestui sistem rușinos și anacronic. Procesul dispariției totale a colonialismului ca sistem este un fapt istoric pe care-l confirmă, printre altele, însăși componența mereu mai largă a membrilor Organizației Națiunilor Unite: 45 de state în 1945, 112 state astăzi.

În spiritul cooperării Națiunilor Unite

Istoria O.N.U. dovedește că eficiența acestui for mondial crește în raport direct cu gradul său de integrare în propria sa definiție. *Universalitatea* O.N.U. se înscrie între garanțiile îndeplinirii cu succes a menirii sale. Or, în cursul ultimilor 15 ani, O.N.U. nu a reușit să îndrepte marea sa lacună: R. P. Chineză, puterea de peste 600 de milioane de oameni, nu și-a putut încă ocupa locul ce i se cuvine de drept în această organizație. Dar evoluția problemei restabilirii drepturilor legitime ale R.P. Chineze la O.N.U. este grăitoare prin sine însăși și ea dovedește izolarea crescîndă a celor ce nu vor să recunoască una din cele mai autentice realități politice și sociale ale secolului XX.

Problemele menționate sînt numai cîteva din cele pe care a 19-a sesiune a Adunării Generale O.N.U. le va avea de dezbătut, dar ele fac parte din categoria acelora care au cîntărit cel mai greu în cursul pe care l-a urmat la un moment sau altul viața politică internațională. Dorința de sinceră și reală colaborare a statelor și modul constructiv de abordare a problemelor în discuție va avea în consecință o deosebită însemnătate și la actuala sesiune.

Numeroasele sesiuni ale Adunării Generale a O.N.U. au fost martore ale consecvenței cu care Romînia își aduce contribuția la stabilirea unui climat de destindere și colaborare în relațiile dintre state. O.N.U. este forul în care au fost prezentate importante propuneri și acțiuni ale țării noastre. Sesiunea a 19-a va confirma încă o dată consecvența atitudinii Romîniei. Considerația și prețuirea pe care R. P. Română o acordă O.N.U. a fost clar formulată de președintele Consiliului de Stat, Gheorghe Gheorghiu-Dej, cu prilejul vizitei în țara noastră a secretarului general U Thant:

„Republica Populară Romînă acordă o mare importanță O.N.U. Noi împărtășim părerea că principala misiune, rațiunea de a fi a O.N.U., este de a contribui la soluționarea problemei fundamentale a zilelor noastre — salvgardarea și consolidarea păcii".

Sesiunea își începe anul acesta lucrările, nu în primele zile de toamnă ca de obicei, ci la începutul iernii. Dar speranța nutrită de popoare este ca reprezentanții lor întruniți la O.N.U. să intensifice procesul de dezgheț în relațiile dintre state.

George SERAFIN

DIN ALBANIA POPULARĂ

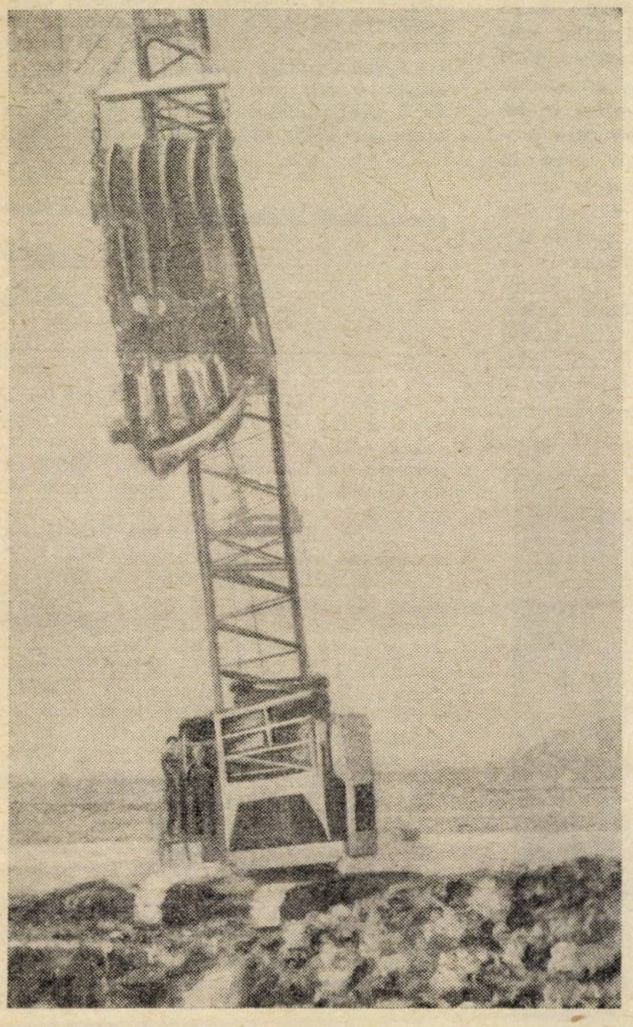

Construirea unei mari staţiuni de pompe electrice a permis folosirea pentru agricultură a unor terenuri mlăştinoase. Anul trecut, datorită staţiunii de la Durrës au fost redate agriculturii 3 040 ha de noi terenuri şi alte 4 000 ha teren vor fi ameliorate şi îşi vor spori fertilitatea. Potrivit prevederilor planului cincinal în curs (1961—1965), vor fi asanate noi terenuri.

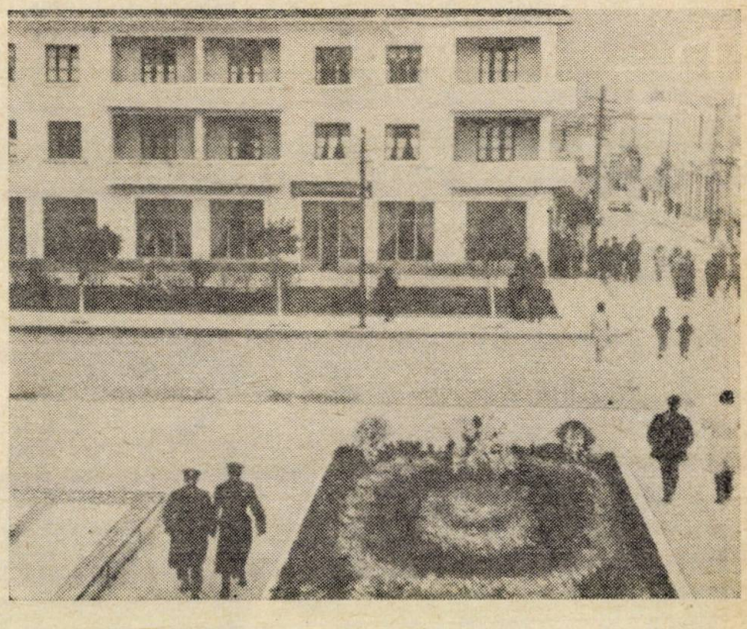

O altă imagine — oraşul Elbasan, oraş cu o veche istorie. În ultimele două decenii înfăţişarea sa a primit o puternică amprentă industrială. Obiectivele industriale construite în anii puterii populare cuprind rafinăria de petrol, combinatul de prelucrare a lemnului, uzina de fermentare a tutunului, fabrica de conserve. În prezent se construieşte o uzină siderurgică. Oraşul este de asemenea un important centru de cultură.

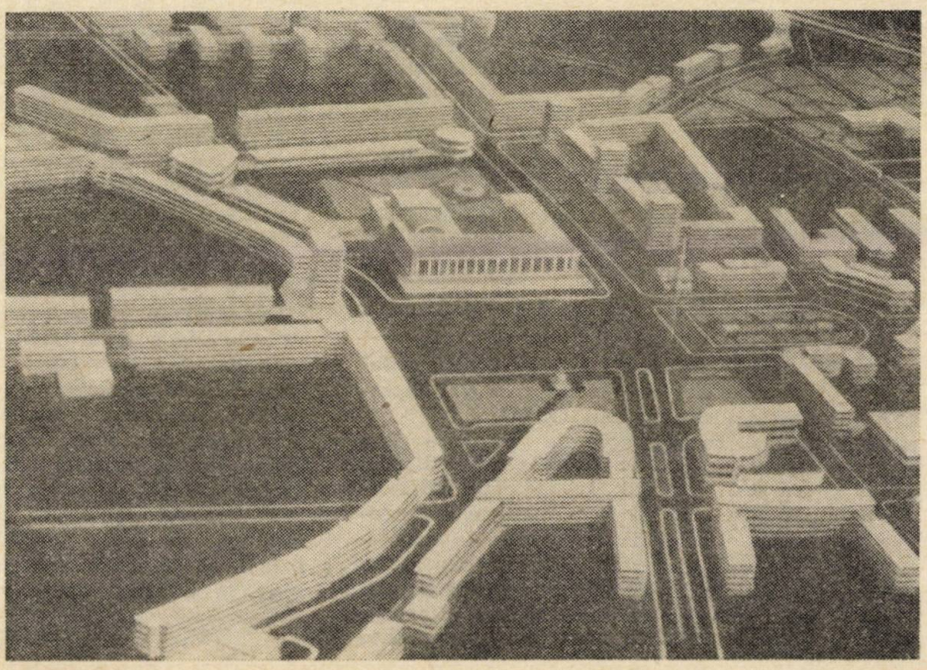

Şi o privire în viitor: macheta noului centru al capitalei ţării, oraşul Tirana. Pregătită de un grup de arhitecţi şi ingineri, macheta sintetizează soluţia optimă pentru capitala albaneză. În Piaţa Skanderbeg vor fi ridicate cele mai importante edificii cultural-administrative şi comerciale. Clădirea cea mai înaltă, un hotel modern cu 12 etaje, va fi ridicată în faţa Palatului Culturii.

O serie de artere largi vor porni din Piaţa Skanderbeg. De-a lungul lor se înalţă blocuri moderne, mari magazine. Se prevede de asemenea crearea unui vast spaţiu verde. Tot în centrul oraşului Tirana va fi construită o sală de spectacole cu 2 000 de locuri.

R. P. MONGOLĂ

Pe marginea unei hărţi

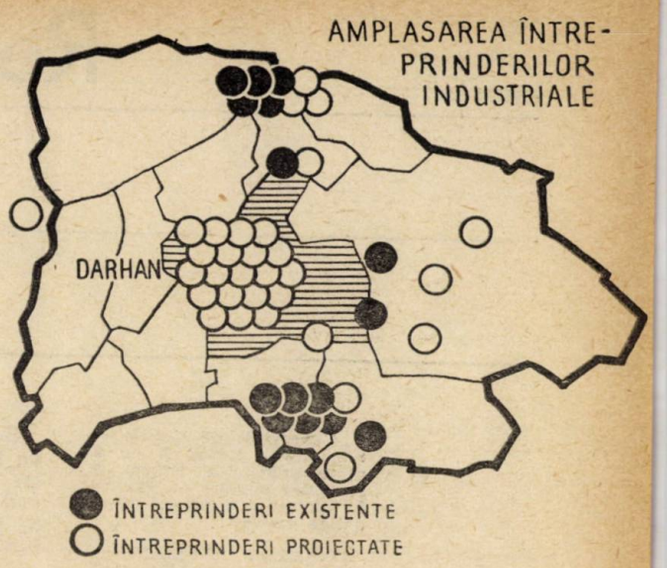

Harta alăturată este rezultatul activităţii îndelungate a unui grup de economişti şi planificatori din Republica Populară Mongolă, sintetizînd perspectivele uneia din cele mai importante regiuni ale ţării pînă în 1980. După cum se vede din legendă se prevede o creştere accentuată a producţiei industriale şi o sporire a producţiei agricole.

Dar cum s-a ajuns pînă aici?

Zona economică Darhan-Selengin, situată în nordul Mongoliei, dispune de condiţii optime pentru o dezvoltare economică multilaterală. Astfel, a treia parte din regiune este ocupată de păduri a căror importanţă industrială este evidentă; peste 40 la sută din terenurile agrare folosite în Mongolia populară sînt de asemenea concentrate în această zonă; în sfîrşit, ea este străbătută de rîurile Selenga, Orhon, Hara Ero, Şarîn-Gol, iar în perioada de vară aci cade cea mai mare cantitate de ploaie din Mongolia. La aceasta putem adăuga numeroasele minereuri explorate sau în curs de explorare.

Printre principalele prevederi ale proiectului de dezvoltare este transformarea acestei zone economice în regiunea cerealieră cea mai importantă a ţării. Aceasta presupune lărgirea suprafeţei arabile, perfecţionarea complexului agrotehnic; se prevăd o serie de construcţii cu destinaţie agricolă. Paralel, se va dezvolta şi baza animalieră a regiunii, astfel încît pînă în 1980 producţia marfă să crească de aproximativ 4 ori.

Pe plan industrial, viitorul zonei economice Darhan-Selengin presupune construirea şi reconstruirea totală a unui număr de 40 de mari întreprinderi industriale, din care 20 — după cum se vede din hartă — vor fi concentrate în oraşul Darhan. Ramurile industriale care se vor dezvolta în această regiune se prezintă în felul următor: în 1965 va fi creată o bază energetică şi de combustibil, o industrie a materialelor de construcţii, şi va începe construirea combinatelor de prelucrare a lemnului.

În cea de a doua etapă — pînă în 1970 — se va dezvolta în ritm rapid industria forestieră şi se va dezvolta industria alimentară. În a treia perioadă — pînă în 1975 — va începe construirea unor mari întreprinderi din industria alimentară şi se va pune baza pentru dezvoltarea industriei de pielărie, de maşini şi utilaje, mobilă etc.

Combinatul de la Dulan-Han, a cărui construcţie va începe în perioada 1970—1975, va lucra la sfîrşitul acestei perioade cu capacitatea sa totală.

Pînă în 1975 vor fi de asemenea construite o fabrică de covoare, o uzină de mase plastice, o fabrică de conserve, iar toate obiectivele industriale construite cu începere din 1965 vor lucra cu toată capacitatea lor. Economiştii mongoli consideră că în 1975—1980 zona economică Darhan-Selengin va trimite în celelalte regiuni ale ţării circa 80 la sută din producţia sa industrială şi agricolă: materiale de construcţie şi cărbune, ţesături de lînă, covoare şi confecţii, produse alimentare, hîrtie, material lemnos şi multe altele.

Planul elaborat prevede o sporire a lucrărilor destinate ridicării nivelului de trai. Pînă în 1980 se vor construi 1 200 000 mp. suprafaţă locativă, incluzînd şi clădiri de folos obştesc; vor fi amenajate staţiuni speciale pentru odihna oamenilor muncii. O asemenea staţiune va fi construită la 20 km la apus de oraşul Darhan, într-o zonă de păduri unde vor fi ridicate numeroase case de odihnă şi complexe sociale. În sfîrşit, planul acordă o atenţie specială oraşului Darhan, care va deveni centrul economic al zonei. Oraşul Darhan va avea 60 000 de locuitori; el va produce circa 80 la sută din producţia întregii zone economice Darhan-Selengin.

Actualmente, la Darhan au început primele lucrări din acest vast plan. Proiectanţii au cedat locul constructorilor de la centrala electrică, uzina de ciment, calea ferată şi de la baza industriei de construcţii, care se ridică în oraş.

(După revista **Mongolia de azi**)

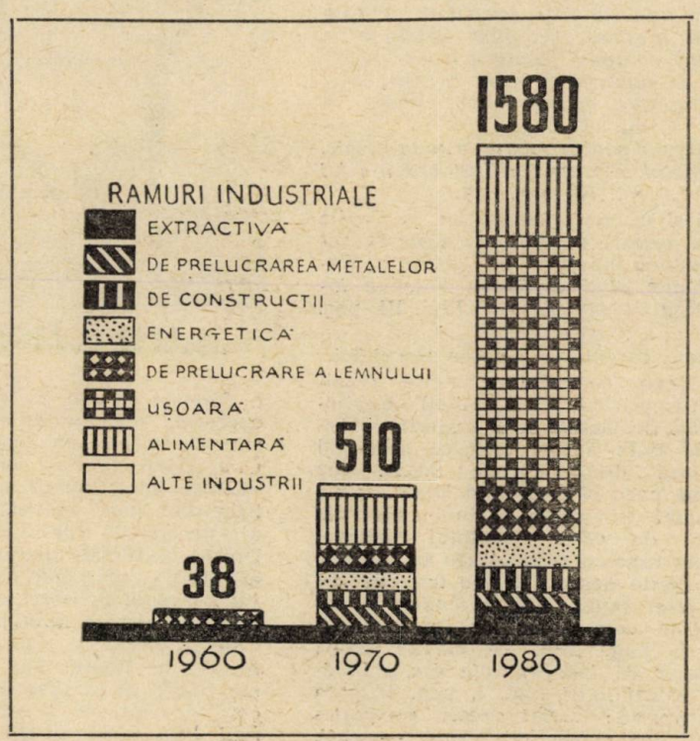

Relaţiile franco-americane în „Memoriile" generalului de Gaulle

„Generalul (de Gaulle — n.n.) nu a iertat şi nu a uitat nefericita istorie a relaţiilor noastre cu Franţa în timpul şi după cel de-al doilea război".

WALTER LIPPMANN
(New York Herald Tribune)

Participant la multe dintre evenimentele de anvergură prin care a trecut Franţa în ultimul sfert de secol, generalul de Gaulle îşi spune în scrierile autobiografice[1] punctul de vedere nu numai în cea ce priveşte politica ţării sale, ci şi în legătură cu resorturile relaţiilor interaliate din perioada celui de-al doilea război mondial. Descrierea legăturilor franco-britanice are întîietate, întrucît acestea se caracterizau printr-o stare de alianţă specială; generalul însuşi a locuit cea mai mare parte a timpului între 1940—1944 în capitala engleză. Totuşi, tabloul relaţiilor dintre conducătorul „Franţei libere" şi cei ai Statelor Unite ale Americii apare şi el într-un vast panoramic.[2] Marcînd marele ajutor constituit pentru Franţa de prezenţa Statelor Unite în rîndurile coaliţiei antifasciste, de Gaulle dezvăluie totuşi, pe larg, ciocnirile de interese şi poziţii dintre aliaţii occidentali, a căror etapă acută a început o dată cu războiul, fără a lua sfîrşit prin încheierea ostilităţilor. Această descriere a controverselor multiple, cînd făţişe, cînd mascate de procedeele diplomatice, se încheagă treptat din relatarea a numeroase episoade, începînd cu zilele cînd Franţa trăia momentele grele ale tragediei capitulării şi ocupaţiei hitleriste, pînă cînd a sunat ceasul victoriei antifasciste.[3]).

Startul relaţiilor sale cu oficialităţile americane este relatat de generalul de Gaulle astfel: *„Statele Unite aduc în marile probleme sentimente elementare şi o politică complicată. Aşa s-a întîmplat în 1941, în atitudinea lor faţă de Franţa. În timp ce în rîndurile opiniei publice americane acţiunea generalului de Gaulle suscita reacţii pasionate* (este vorba de constituirea la 18 iunie 1940, de către generalul de Gaulle, a Comitetului Naţional Francez, care continua lupta împotriva Germaniei fasciste — n.n.), *toate cercurile oficioase se străduiau să o trateze cu răceală şi indiferenţă. Cît despre personalităţile oficiale, ele menţineau neschimbate relaţiile cu Vichy-ul* (sediul guvernului Pétain-Laval, care a încheiat armistiţiul cu cel de-al III-lea Reich — n.n.), *pretinzînd astfel că sustrag Franţa influenţei germane, că împiedică cedarea flotei şi păstrează contactul cu Weygand, Boisson (...) În fond, ceea ce conducătorii americani considerau drept un punct cîştigat era estomparea Franţei"* (volumul I, pag. 181—182).

De Gaulle povesteşte că în seara zilei de 10 iunie 1940, aflîndu-se în cabinetul lui Paul Reynaud, a asistat la o întrevedere cu ambasadorul Statelor Unite, dl W. Bullitt: *„Credeam că ambasadorul Statelor Unite ale Americii venise la preşedintele Consiliului de Miniştri spre a aduce din partea Washingtonului o încurajare pentru viitor. Dar nu! Venise doar pentru a-şi lua rămas bun... Astfel, în acele zile supreme, nu avea să existe ambasador american pe lîngă guvernul francez"* (vol. I, pag. 50).

Începînd de aici, de Gaulle formulează un reproş care s-a adîncit cu fiecare nouă disensiune. Patru ani mai tîrziu, într-o convorbire cu Harry Hopkins, de Gaulle aducea trimisului special al preşedintelui Statelor Unite aceleaşi argumente învinuitoare; el relatează: *„Am amintit că nenorocirea din 1940 a fost punctul culminant al încercărilor excesive pe care francezii le-au suportat. Or, în timpul primului război mondial, americanii n-au intervenit decît după trei ani de luptă, în care noi ne-am epuizat respingînd agresiunea germană. Ei au intrat în luptă pentru singurul motiv că submarinele germane au prejudiciat comerţul Statelor Unite şi numai după ce au încercat tot posibilul pentru o pace de compromis în care Franţa n-ar fi putut să redobîndească Alsacia şi Lorena. Reich-ul o dată întărît, am văzut pe americani refuzînd Franţei garanţiile de securitate pe care i le-au promis, exercitînd asupra ei o presiune continuă pentru a o face să renunţe la gajurile pe care le deţinea şi la reparaţiile la care avea dreptul, în sfîrşit furnizînd Germaniei tot ajutorul necesar pentru refacerea puterii sale. «Rezultatul, am spus, a fost apariţia lui Hitler»".* (vol. III, pag. 62).

Iată şi ultima notaţie a lui de Gaulle despre această convorbire: *„Am evocat imobilitatea pe care au păstrat-o Statele Unite cînd al III-lea Reich a încercat să domine Europa"* (vol. III, pag. 83).

Aceste cuvinte se adresau trecutului...

În ceea ce priveşte noile relaţii franco-americane, leit-motivul îngrijorării lui de Gaulle şi al majorităţii disputelor ivite a fost ceea ce generalul apreciază drept dorinţa S.U.A. *„de a dicta legea şi dreptul în lume"*. Într-o telegramă trimisă la 21 iunie 1942 din Londra de către Comitetul Naţional Francez reprezentantului său în U.R.S.S., se vorbeşte deschis despre temerile *„pe care le-ar putea suscita tendinţele imperialiste care-şi fac loc în America"* (vol. I, pag. 549). De Gaulle scrie: *„Simţeam că independenţa era indiscutabil ameninţată"* (vol. I, pag. 182). Şi mai departe: *„...Cît despre comportamentul lor politic* (al S.U.A. — n.n.), *acesta avea drept bază un cumplit egoism. Cum să iau în serios scrupulele afişate de Washington, care simula că-l ţine la distanţă pe generalul de Gaulle sub pretextul de a lăsa francezilor libertatea de a-şi alege într-o zi guvernul, şi care, în acelaşi timp, păstra legături oficiale cu dictatura de la Vichy şi era gata să trateze cu oricine ar fi deschis porţile Africii de Nord?"* (vol. II, pag. 24).

Nemulţumirile generalului de Gaulle se cristalizează în numeroasele incidente şi divergenţe de ordin politic, diplomatic, militar şi economic, care apăsau relaţiile franco-americane.

Recunoaşterea Comitetului Naţional Francez de către Statele Unite a fost făcută într-un mod care a înşelat aşteptările sale, Washingtonul menţinînd

De Gaulle şi Eisenhower, în timpul luptelor din nordul Franţei

o formulă extrem de restrînsă. Reacţia cercurilor diplomatice americane vădea rezerve pe termen lung faţă de şeful Comitetului Franţei Libere[4]). Iată ce spunea, într-o telegramă din 4 octombrie 1941, René Pléven, trimisul special al generalului de Gaulle în Statele Unite: *„...Welles* (subsecretar de stat al S.U.A. — n.n.) *este în continuare rece. Mi s-a părut deosebit de rezervat şi nu mi-a dat nici un moment ocazia să dezvolt perspectivele mai largi ale efortului Franţei Libere. Aici toţi îşi dau seama perfect că Welles şi adepţii săi cred că, în ceea ce priveşte Franţa, ştiu mai mult decît aliaţii noştri britanici*

și chiar mai mult decît noi înșine" (vol. II, pag. 485).

În vara anului 1944, de Gaulle nota: *„...refuzul de a ne recunoaște ca autoritate națională franceză camufla în realitate ideea fixă a președintelui Statelor Unite de a-și institui arbitrajul în Franța"* (vol. II, pag. 211).

Faptul că Franța nu a luat parte la multe tratative între participanții la coaliția antifascistă — începînd cu elaborarea Cartei Atlanticului și terminînd cu conferințele de la Yalta și Potsdam — generalul îl atribuie dorinței Statelor Unite de a o îndepărta de centrul vieții internaționale. Aceste considerente l-au determinat pe de Gaulle să decline, spre sfîrșitul războiului, unele invitații de a se întîlni cu conducătorii americani, întrucît ele nu țineau seama de rolul Franței ca mare putere.

Reprezentant de elită al școlii de la Saint-Cyr și al tradițiilor militare franceze, generalul de Gaulle acordă un prim plan, în memoriile sale, comentării operațiilor de pe fronturile celui de-al doilea război mondial. La acest capitol se înregistrează tensiunile cele mai înalte în relațiile cu autoritățile politice și militare americane. Vom reproduce din suita acestora cîteva mai semnificative, relatate în cele trei volume.

Un prim contact dur s-a petrecut la șase zile după atacarea Statelor Unite de către Japonia. *„...La 7 decembrie* — scrie de Gaulle — *atacul de la Pearl Harbour arunca America în război.*[5] *S-ar fi putut crede că de acum înainte politica lor va trata drept aliați pe francezii liberi care luptau împotriva propriilor lor dușmani. Totuși nu s-a întîmplat așa. Înainte ca Washingtonul să ia o hotărîre, a trebuit să suportăm o serie de avataruri penibile. Astfel, la 13 decembrie, guvernul american rechiziționa în porturile sale pachebotul Normandie și alte 13 vase, fără să consimtă să trateze cu noi și nici măcar să ne vorbească despre folosirea și echiparea acestora"* (vol. I, pag. 184).

Decis să păstreze sub drapel francez tot ceea ce se putea păstra din posesiunile coloniale, generalul de Gaulle a ordonat, între altele, ocuparea cîtorva insule din apropierea regiunii Antilelor. *„...Se putea crede* — scrie de Gaulle — *că această mică operație atît de fericit efectuată, va fi ratificată fără zguduituri de către guvernul american; cel mult ne puteam aștepta la o oarecare indispoziție în birourile Departamentului de Stat. Or, în Statele Unite a izbucnit o adevărată furtună. A declanșat-o mister Cordel Hull însuși, printr-un comunicat în care anunța că se reîntoarce de urgență la Washington, întrerupîndu-și vacanța de crăciun. «Acțiunea întreprinsă la Saint-Pierre și Miquellon de către vasele franceze așa-zise libere, adăuga secretarul de stat, a fost efectuată fără ca guvernul Statelor Unite să aibă cunoștință de ea în prealabil și fără să-și fi dat în vreun fel consimțămîntul»"* (vol. I, pag. 185—186).

Incidentul diplomatic prilejuit de mica insulă Saint-Pierre s-a repetat și în cazurile Somaliei și Madagascarului.[6])

O umbră stăruitoare a proiectat asupra relațiilor franco-americane semi-excluderea unităților aflate sub comanda generalului de Gaulle — în diferite etape și sub diferite pretexte — de la importante operațiuni, cum au fost debarcările în Africa și Sicilia, încheierea armistițiului cu Italia, înaintarea în unele sectoare din Germania.[7])

Cîteva din aceste episoade:

„...Am plecat la 5 august (1942 — n.n.), *după ce mai înainte i-am văzut pe d-nii Churchill și Eden, iar cuvintele lor puțin stinjenite mi-au confirmat sentimentul că în curînd voi asista la o acțiune contrară pactului care ne lega din iunie 1940. În avionul care mă ducea spre Cairo se afla și dl Averel Harrimann, trimis de Roosevelt ca ambasador la Moscova. Acest diplomat, de obicei deschis și vorbăreț, părea, de data aceasta, absorbit de un mare secret. Trecînd Gibraltarul am văzut spectacolul marilor lucrări ce se desfășurau aici și am remarcat comportamentul misterios al guvernatorului, generalul Mac Farlane, atît de destins în alte ocazii. Toate aceste indicii m-au asigurat că, în curînd, în Mediterana va avea loc — fără noi — o mare acțiune"* (vol. I, pag. 3).

Cînd s-a produs debarcarea anglo-americană în Africa de Nord, semnalată la 7 noiembrie 1942 prin anunțul aproape continuu al tuturor posturilor de radio din Statele Unite, sub formula „Robert sosește", de Gaulle a fost invitat la reședința premierului englez Churchill unde, în prezența lui Eden, acesta i-a spus: *„...Pentru moment Marea Britanie a trebuit să lase Statelor Unite întreaga responsabilitate. Eisenhower deține comanda supremă. Or, americanii cer ca francezii liberi să fie excluși"* (vol. II, pag. 41).

Procedeul a fost din nou aplicat în momentul debarcării în Sicilia, iar textul armistițiului cu Italia, încheiat în august 1943, a fost remis autorităților militare franceze doar cu cîteva ore înainte de semnare.

Iritarea și neînțelegerile au fost un însoțitor permanent al relațiilor franco-americane în răstimpul luptelor ce s-au desfășurat după debarcarea din Normandia[8]) și pînă la înfrîngerea Germaniei fasciste. Arătînd că, la numai 21 de zile după debarcare, trupele americane și franceze acoperiseră 700 de kilometri pe teritoriul țării sale ajungînd în Alsacia, de Gaulle remarcă: *„...Această înaintare fulgerătoare a fost asigurată în mare măsură de faptul că participanții la mișcarea de rezistență slăbiseră forțele dușmanului și ocupaseră o mare parte a căilor de comunicație. S-a făcut simțit și sprijinul acordat de unitățile regulate"* (vol. III, pag. 26). Și cîteva cuvinte despre eliberarea Parisului: *„...Rezultatul luptelor din Paris este cît se poate de satisfăcător. Trupele noastre au repurtat o victorie completă fără ca orașul să fi suferit stricăciuni, iar populația — pierderi de care ne-am fi putut teme. Este într-adevăr o acțiune a forțelor din interior..."* (vol. II, pag. 305).

Neîncetate divergențe se succedau, pe măsură ce frontul înainta. Greutățile în aprovizionare, refuzul comandamentului american de a înzestra unitățile militare franceze cu armament greu, hotărîrile de evacuare a unor orașe ca Strasbourg, precum și de dislocare a trupelor franceze din anumite regiuni, cum ar fi fost Rinul și orașul Stuttgart, — toate exprimau planurile cercurilor oficiale din Statele Unite de a acorda trupelor franceze un rol secundar, mai mult de acoperire a trupelor americane și engleze. Împotrivirea generalului de Gaulle a modificat în multe cazuri hotărîrile inițiale ale autorităților militare americane, dar nu fără a provoca noi și noi ciocniri care afectau relațiile franco-americane. În însemnările sale, generalul scria: *„...La originea afacerii era, într-o anumită măsură, dorința de hegemonie pe care Statele Unite au manifestat-o din plin și pe care n-am încetat să o relev de fiecare dată"* (vol. III, pag. 118).

Incident după incident, așa se constituie un amplu capitol din istoria relațiilor dintre Statele Unite și Franța în anii războiului. Autorul memoriilor sintetizează în modul următor rezultatele la care s-a ajuns: *„...Fără îndoială* — scria el la sfîrșitul tratativelor duse în 1945 la Washington, cu Truman — *între statele noastre nu putea exista nici înțelegere neciprocă totală, nici încredere fără rezerve. Tratativele cu Washingtonul au dovedit că America mergea pe o cale care nu coincidea cu a noastră"* (vol. I, pag. 214).

■

Amintitelor aprecieri, generalul de Gaulle le-a adăugat, după 1958, o trăsătură de unire prin retragerea flotei și aviației franceze de sub comandamentul N.A.T.O., prin eforturile de a crea forța de șoc nucleară a Franței, prin blocarea intrării Marii Britanii în Piața comună, ceea ce nu viza doar pe insulari ci și Statele Unite, iar, acum, prin opoziția față de proiectatele forțe nucleare multilaterale nord-atlantice.

Diagnostician lucid, Walter Lippmann a intuit, în cele cîteva cuvinte citate la începutul acestor rînduri, urmele adînci pe care relațiile din timpul războiului le-au lăsat în memoria conducătorului celei de-a V-a Republici.

Cristian POPIȘTEANU

---

[1]) Charles de Gaulle: **Mémoires de Guerre** — 3 volume — Ed. Plon, Paris.

[2]) Desigur, opiniile generalului de Gaulle reprezintă un istoric al relațiilor franco-americane văzut numai de pe țărmul european al Atlanticului.

[3]) O particularitate ce sporea dificultățile situației diplomatice în care s-a găsit multă vreme generalul de Gaulle, invocată deseori de partenerii anglo-americani — și pe care autorul Memoriilor o menționează explicit — decurgea din statutul inițial al Comitetului Național Francez. Procedura recunoașterii diplomatice deplină a Comitetului Național Francez, al cărui președinte era de Gaulle, a urmat, în special în ceea ce privește oficialitățile anglo-americane, un drum întortocheat, a cărui explicație generalul de Gaulle o vede în interesul puterilor anglo-saxone de a acapara pozițiile antebelice ale Franței, în imperiul colonial al acesteia.

[4]) La aceste rezerve se adăugau activitățile și intrigile antigaulliste pe care serviciile de spionaj americane le desfășurau în spatele colaborării franco-americane și despre care de Gaulle se arată a fi fost informat.

[5]) La 7 decembrie 1941, Japonia militaristă a atacat, fără o prealabilă declarație de război, garnizoana americană de la baza Pearl Harbour, care participa, chiar în momentul acela, la liturghia duminicală.

[6]) În acea perioadă, Somalia franceză și Madagascarul erau de fapt colonii franceze.

[7]) Într-o convorbire cu ambasadorul Statelor Unite la Londra, generalul de Gaulle insistase pentru a se deschide un al doilea front printr-o debarcare în Franța, încă în cursul anului 1942, mai precis — în luna august a acelui an.

[8]) În iunie 1944, prin această debarcare a fost deschis al doilea front.

DIVERGENȚELE INTEROCCIDENTALE

La Nation

PARIS

CONFUZIE

MAURICE Schumann a făcut o constatare plină de bun simț : „vest-germanilor nu li se va putea spune mereu că forța multilaterală urmărește să-i asocieze la răspunderile atomice ale alianței, iar rușilor că ea are drept scop să îndepărteze Germania federală de aceste răspunderi". Iată o declarație care se desprinde în mod clar din confuzia ce caracterizează ideile și intențiile exprimate cam pretutindeni ; în timp ce unele mari ziare vest-germane exclamă : „Sîntem singuri !", un cotidian francez consideră că trebuie să scrie cu caractere uriașe : „În Europa, de Gaulle a fost izolat". Ambele afirmații sînt lipsite de seriozitate.

Manlio Brosio, secretarul general al N.A.T.O., a reamintit și el, nu fără folos, parlamentarilor N.A.T.O. cîteva fapte determinante. Dar confuzia este atît de mare, încît analiza trebuie împinsă mai departe, punîndu-se în primul rînd întrebarea : se mai dorește sau nu crearea Europei occidentale ?

Dacă cele șase țări mai au într-adevăr această intenție, și dacă americanii continuă s-o aprobe, forța multilaterală cu care își propun totuși să gratifice Europa, mai mult sau mai puțin împotriva voinței ei, înseamnă condamnarea ei. Într-adevăr, renunțînd o dată pentru totdeauna la propria ei apărare, Europa ar renunța chiar prin acest fapt la existență. Aceasta nu înseamnă cîtuși de puțin că Europa trebuie să se bizuie numai pe propria sa apărare, deoarece este evident că solidaritatea ei cu America de Nord rămîne fundamentală. Dar înseamnă că Europa occidentală s-ar putea găsi în situația de a trebui să hotărască ea însăși asupra apărării sale, deoarece împrejurările istorice sînt întotdeauna imprevizibile.

Așa cum a spus Brosio, crearea alianței atlantice „s-a datorat convingerii profunde a Europei că legăturile strînse cu S.U.A. și Canada sînt esențiale supraviețuirii ei și convingerii profunde a S.U.A. și Canadei că dacă Europa occidentală s-ar prăbuși ele însele nu ar rămîne multă vreme țări libere". El a adăugat că, în aceste condiții, alianța atlantică se va menține „indiferent dacă va exista sau nu o Europă unită". Afirmația este exactă și corespunde pe deplin părerii Franței.

Dar dacă există o Europă unită, este de neconceput ca o importantă comunitate umană — al cărei obiectiv este să construiască în etape o confederație, și chiar, în ultimul stadiu, o federație, adică Statele Unite ale lumii vechi — să se poată lipsi în mod anticipat de mijloace proprii de apărare. Așa ceva nu s-a văzut niciodată, în nici o colectivitate politică importantă.

Acest lucru este atît de adevărat, iar consecința logică a unei asemenea renunțări este atît de violent resimțită în Franța, încît există europeni înflăcărați, deținînd poziții de prim plan, ca Maurice Faure, Pflimlin și chiar René Mayer — oameni departe de a fi aprobat totdeauna concepțiile lui de Gaulle — care recunosc astăzi că marele țel al activității lor se află în pericol de moarte. Și, din acest motiv, ei condamnă, la un unison remarcabil, forța multilaterală.

Iată de ce sîntem obligați să punem întrebarea : americanii și europenii înșiși continuă oare să fie adepții Europei ? Căci, parafrazîndu-l pe Schumann, putem formula observația că nu se va putea spune mereu că sîntem adepții unei Europe apusene unite și, în același timp, ai unui instrument care ar pecetlui dezbinarea și fără îndoială dezintegrarea ei.

Americanii, spun unii, au mers prea departe pentru a da înapoi. Dar cine vorbește de victorie sau de retragere într-o problemă atît de importantă ? Oare, într-o asemenea conjunctură, guvernele se preocupă înainte de toate dacă au dreptate sau nu, așa cum fac oamenii cînd se ceartă ? Nu vrem să credem acest lucru, și desigur nu la Paris este locul unde se încearcă să se demonstreze că americanii nu au dreptate. Mai înțeleaptă, Franța se mulțumește să-și expună în mod clar părerea și să și-o mențină, așa cum are dreptul și datoria orice aliat. Este adevărat, totuși, că Franța reprezintă un factor capital în Europa și că e vorba despre însuși destinul ei, în timp ce acela al S.U.A. nu este cîtuși de puțin în cauză.

Jacques de MONTALAIS

COMBAT

LE JOURNAL DE PARIS

PARIS

WILSON VA CERE STATELOR UNITE CONCESII POLITICE

ÎN ANGLIA se consideră necesar să fie clarificate cît mai repede posibil trei probleme :

1. Problema forței britanice de descurajare nucleară și atitudinea ce trebuie adoptată față de o forță nucleară comună a N.A.T.O. ;

2. viitorul programului de înarmare britanic ;

3. perspectivele de reducere a angajamentelor militare în străinătate.

În consecință, politica de apărare britanică va fi pusă la punct înainte de plecarea primului ministru britanic la Washington, la 6 decembrie.

În urmă cu cîteva zile, la Whitehall se sublinia faptul că noul guvern britanic este și acum hotărît să-și respecte promisiunea electorală de a renunța la o forță de descurajare britanică independentă, în schimbul unui rol mai important în controlul forței nucleare americane.

Care sînt obiectivele lui Wilson ? În primul rînd, să anunțe într-o Carte Albă, ce va fi publicată la începutul anului viitor, o reducere importantă a cheltuielilor militare. Apoi, elaborarea unui proiect anglo-american urmărind să înzestreze N.A.T.O. cu un întreg arsenal nuclear modern de rachete, avioane și submarine. Considerînd că organizația atlantică trece printr-o criză extrem de gravă, Wilson dorește să discute cu guvernul american înainte de întrunirea miniștrilor din țările N.A.T.O., care urmează să aibă loc la Paris, la 15 decembrie.

Wilson s-a angajat să renunțe la cele 5 submarine Polaris prevăzute de acordul de la Nassau. Totuși, construcția a două din aceste submarine este prea înaintată pentru a se putea renunța la ele, iar contractele încheiate cu firmele americane și britanice depășesc 200 de milioane de lire sterline. În consecință, Wilson va propune afectarea celor două submarine la N.A.T.O., pentru a face parte din forța nucleară a organizației atlantice.

La Londra se consideră că întrevederile lui Wilson cu președintele Johnson prezintă o importanță vitală. Propunerea lui Wilson este clară : dacă proiectele de apărare britanice urmează să prevadă renunțarea la o forță de descurajare independentă, Marea Britanie va cere să fie consultată mai îndeaproape ori de cîte ori va trebui să se ia o hotărîre care poate influența ansamblul alianței.

Nu s-a prevăzut nici un aranjament cu privire la o eventuală întîlnire Wilson-de Gaulle. În această privință, ziarul *The Guardian* scria în urmă cu cîteva zile : „Wilson ar putea cu greu să încheie un acord cu generalul de Gaulle, dat fiind că trebuie să-și rezerve o libertate de manevră pentru a renegocia acordul de la Nassau".

Trebuie subliniat totuși că poziția franceză și cea britanică cu privire la N.A.T.O. prezintă în momentul de față numeroase puncte comune : guvernului laburist, ca și guvernului francez, nu le place forța multilaterală, deși din motive oarecum diferite. Într-adevăr, laburiștii consideră că F.N.M. nu reprezintă decît o extindere a potențialului nuclear de ripostă împotriva U.R.S.S. și nu ar putea decît să sporească încordarea internațională.

Forța multilaterală formată din vase echipate cu rachete nucleare „Polaris" și avînd echipaje multinaționale a fost concepută, inițial, în speranța de a satisface ambițiile naționale și de a împiedica proliferarea armelor nucleare.

Dar, pe plan practic, Marea Britanie consideră că această flotă ar fi vulnerabilă, costisitoare și greu de întreținut.

Pe de altă parte, F.N.M. nu ar adăuga mare lucru la puterea actuală

forțe nucleare americane. În plus, ea ar risca să compromită șansele unei apropieri Est-Vest.

Guvernul laburist nu împărtășește însă ideea gaullistă a unei Europe debarasate de influența americană.

Această viziune gaullistă este contrară versiunii anglo-saxone a unei Europe evoluînd spre o unitate în care prezența, influența și supremația nucleară americană să se facă simțite în permanență. Marea Britanie este conștientă de faptul că, fără Franța, N.A.T.O. ar înceta să fie o alianță viabilă. Fără Franța, vasta rețea defensivă de comunicații, de aeroporturi, de conducte petroliere și de baze militare, pentru care au fost cheltuite miliarde de lire sterline, s-ar prăbuși. În consecință, laburiștii sînt hotăriți să facă tot posibilul pentru a evita să dea impresia că doresc să izoleze Franța.

Dorința lor de a pune toate armele nucleare britanice sub comandamentul N.A.T.O. ar putea da satisfacție vest-germanilor, lăsînd în același timp ușa deschisă pentru o viitoare colaborare cu Franța și pentru încheierea unui acord cu privire la nediseminarea armelor nucleare.

Daniel SERGE

The New York Times.

"UMBRA ÎNTUNECOASĂ"

C. L. Sulzberger a consacrat o serie de trei articole crizei existente în N.A.T.O. Primele două se referă la clarificarea poziției franceze, deosebită de a celorlalți membri ai alianței și, în special, de a S.U.A., precum și rigidității manifestate în politica externă americană. Al treilea — reprodus mai jos — se ocupă de rolul pe care îl joacă Germania occidentală în conjunctura actuală.

ÎN SPATELE fiecărui aspect al actualei crize occidentale se întrezărește umbra întunecoasă, încăpățînată, a Germaniei occidentale, deși ea nu urmăreau să constituie obiectul unei întreceri interaliate, dar poziția sa geografică, vigoarea economică și groaznicul său trecut sînt de asemenea natură încît nu se poate evita acest lucru.

Din punct de vedere economic, Piața comună europeană depinde de acceptarea de către R.F.G. a cererii Franței de a se reduce prețurile cerealelor. Din punct de vedere politic, Washingtonul și Parisul concurează la fidelitatea R.F.G. Din punct de vedere militar, întreaga problemă a împărțirii răspunderilor nucleare ale N.A.T.O. depinde de rolul R.F.G.

Pe deasupra, este foarte posibil ca sovieticii să reacționeze energic la orice formulă care ar garanta germanilor accesul la armele atomice. Pentru Moscova, Germania este, în același timp, cheia Europei și o piatră de încercare a intențiilor occidentale, un indicator care arată dacă Washingtonul dorește într-adevăr sau nu destinderea relațiilor lui cu Uniunea Sovietică.

Discuția de astăzi are rădăcini în primii ani ai deceniului 1950—1960. În cursul anilor 1953 și 1954 s-a făcut o încercare, asemănătoare cu actuala mișcare pentru o forță nucleară multilaterală a N.A.T.O., în vederea creării unei armate europene care să-i includă R.F.G.

La 31 august 1954, Franța a respins armata europeană. Ideea că R.F.G., în ciuda angajamentului ei luat prin tratat de a nu fabrica arme nucleare, trebuie să aibă un oarecare acces la arsenalul aliat, a găsit un sprijin în S.U.A., dar Marea Britanie și Franța gaullistă i se opun. De fapt, de Gaulle a obținut realizarea remarcabilă de a angaja Germania occidentală ca aliat special al Franței, respingînd în același timp atît înarmarea nucleară a Bonnului cît și revendicările vest-germane la revizuirea frontierei Oder-Neisse.

Politica franceză era mai puțin fermă înainte de venirea la putere a lui de Gaulle. Pe cînd cea de-a IV-a Republică era în curs de dispariție, Jacques Chaban-Delmas, ministrul apărării în cabinetul Gaillard, a încheiat cu Strauss o tranzacție verbală care garanta R.F.G. accesul la armele nucleare franceze, în schimbul ajutorului ei financiar și tehnic.

După revenirea lui de Gaulle la putere, Strauss a cerut ministrului apărării al Franței să onoreze aranjamentul. El a fost refuzat și, în cele din urmă, acordul a fost reziliat. De la acea dată, atît Bonnul cît și Parisul au ocolit, la nivelul cel mai înalt, problema înarmării nucleare naționale a Germaniei occidentale.

Totuși, Washingtonul susține insistent că, într-o bună zi, Bonnul va cere propriile lui arme atomice, dacă nu i se acordă participarea la arsenalele aliate. Francezii sînt de părere că acest lucru este absurd, că ideea nu face decît să ațițe poftele nucleare vest-germane. Britanicii, considerînd și ei că Washingtonul greșește, încearcă în mod subtil să dilueze propunerea de creare a F.N.M.

C. L. SULZBERGER

Handelsblatt
DEUTSCHE WIRTSCHAFTSZEITUNG
DÜSSELDORF

INTENȚIILE BRITANICE

TABLOUL pe care ministrul britanic al afacerilor externe, Gordon Walker, l-a schițat la Bonn, în legătură cu concepțiile britanice despre forța nucleară multilaterală a N.A.T.O., conținea numeroase pete albe. Englezii înșiși nu știu cu ce fel de culori să acopere aceste spații goale. Poate că săptămîna aceasta, după ce premierul Wilson se va fi consultat cu principalii săi miniștri și conducători militari la Chequers, în legătură cu viitoarea politică de apărare, lucrurile se vor mai clarifica. Curînd după aceea,

→

REFLECTOR

Prețul unor represiuni eșuate

Ziarul columbian **Voz Proletaria** a publicat un interviu cu Manuel Marulanda Vélez, conducător al țăranilor din regiunea Marquetalia. El a subliniat hotărîrea țăranilor columbieni de a-și apăra, cu orice preț, parcelele de pămînt pe care le-au defrișat în urmă cu doisprezece ani, transformîndu-le în pămînturi roditoare. Marulanda a arătat că suma cheltuită de guvernul columbian în luptele împotriva țăranilor se ridică pînă în prezent la 372 milioane dolari. Principalele capitole de cheltuieli sînt : bombele, rachetele, proiectilele — 3,7 milioane dolari ; achiziționarea de elicoptere, bombardiere și alte avioane — 62 milioane dolari ; solda ofițerilor, subofițerilor și soldaților — aproape 53 milioane dolari ; achiziționarea de alt armament modern — 80 milioane etc.

Comori în fundul mării

La New York a stîrnit senzație scoaterea la licitație a unei comori de 2 milioane de dolari. O parte din cele 106 monede spaniole de aur au fost vîndute la prețuri variind între 150 și 4 000 dolari bucata.

Conservarea de-a lungul vremii a acestor monede se datorește unui uragan care, în anul 1715, a scufundat în Oceanul Atlantic, nu departe de Fort Pierce, 10 nave spaniole. Monedele rare, pietrele prețioase, lingourile de aur și argint au stîrnit interesul statului Florida care, rezervîndu-și 25 la sută din valoare, a dispus scoaterea comorii din mare. Acum, magazinele de curiozități din Florida sînt asaltate de cumpărătorii dornici să intre în posesia unor hărți care să indice locurile unde s-ar putea afla comori scufundate.

Printre comorile care se bucură de faimă se numără cea aflată pe puntea corăbiei lui Gasparilla, pirat celebru, scufundată de canonierele americane în 1826, și cea de pe vasul „Santa Rosa", scufundat în primii ani ai cuceririi Mexicului. Despre această ultimă comoară se spune că ar conține aur din tezaurul regelui Montezuma, pe care conchistadorul spaniol Cortez a vrut să-l transporte în Europa.

Majoritatea comorilor găsite în ultimul timp au intrat însă în patrimoniul muzeelor, valoarea lor istorică fiind considerată mai mare decît conținutul lor în aur și argint.

Aspecte caracteristice

Publicistul american Vance Packard și-a cîștigat în ultimii ani o mare notorietate prin cărțile pe care le-a consacrat anumitor aspecte caracteristice ale vieții din S.U.A. după cel de-al doilea război mondial. Prima lui lucrare, **Cei care conving din umbră**, analiza, pe baza unor exemple concrete, presiunea psihologică pe care lumea afacerilor o exercită prin reclamă asupra masei consumatorilor. Cea de-a doua, **Căutătorii de rang,** cercetează căile ascensiunii sociale.

Cea mai recentă, **La asaltul piramidei sociale**, se apleacă asupra unei alte fețe a problemei „cum se pătrunde în lumea afacerilor". Concluzia la care ajunge Packard este că în actualele condiții, noua generație americană nu mai poate da „self made men" (oameni care ajung prin ei înșiși). El dă astfel o serioasă lovitură mitului american al omului care pornește de la nimic și ajunge în vîrful piramidei sociale.

Soarta lui Albert Luthuli

Ziarul sud-african **Rand Daily Mail** anunță că Albert Luthuli, laureat al premiului Nobel pentru pace, deportat într-o rezervație din ordinul guvernului Verwoerd, este grav bolnav. După recentul atac de cord el suferă în prezent de hipertensiune. Pentru a fi văzut de un medic, Luthuli are nevoie de o „autorizație specială" a guvernului din Pretoria.

Wilson va vorbi cu președintele Johnson despre rezultatele consfătuirii. Dar, oricum va arăta pînă la urmă forța sa multilaterală, un lucru se poate ști de pe acum: guvernul britanic tinde spre o forță nucleară multilaterală, în care să aibă un puternic cuvînt de spus. În recentele propuneri se oglindesc — firește — propriile sale interese. Mai rămîne, însă, de răspuns la întrebarea dacă propunerile britanice sînt avantajoase și pentru ceilalți parteneri ai alianței. Discuțiile în legătură cu această întrebare ar putea dura cîteva luni.

În mod paradoxal, poziția britanică devine mai clară dacă ținem seama cît de multe elemente de nesiguranță și nehotărîre conține. Anglia dispune, în prezent, de ceva mai mult de 200 bombardiere atomice care, poate că vor mai fi utile vreo cîțiva ani, în vreme ce eficacitatea lor scade permanent. În afară de acestea, Anglia are în lucru patru submarine cu propulsie atomică, ce urmează să fie înzestrate cu rachete americane de tip „Polaris". Guvernul conservator făcuse și el o comandă de peste 50 de avioane de luptă de tip T.S.R.-2, menite să efectueze atacuri nucleare.

Acesta este activul preluat de laburiști de la conservatori. O bună parte o costului acestui potențial nuclear și în primul rînd cheltuielile pentru T.S.R.-2 și submarinele „Polaris", vor trage la cîntar abia în viitorii ani. Tocmai partidul laburist a fost cel care a criticat, întotdeauna, cheltuielile pentru o armă atomică pe care nu o consideră nici demnă de încredere și nici independentă. Intențiile guvernului laburist sînt limpezi: pe de o parte, din motive politice și economice, el vrea să renunțe la propriile sale arme atomice; pe de alta, el vrea să păstreze o influență de prim ordin asupra strategiei nucleare, în cadrul alianței. În eventualitatea constituirii unei forțe atomice comune a N.A.T.O., la care Anglia ar contribui cu potențialul ei actual, aceste două scopuri, opuse, par mai curînd realizabile.

Dacă ne întrebăm ce urmărește guvernul laburist cu propunerile sale, răspunsul nu este greu de dat. Intenția sa nu este ca, pe baza acestei concepții, să dezvolte mai departe strînsele relații americano-britanice, să izoleze pe cutare sau cutare partener al alianței, să amîne pe termen nedefinit proiectul F.N.M. sau chiar să-l sugrume; interesul său primordial rezidă, mai mult, în intenția de a garanta, cu mijloacele restrînse ce-i stau la dispoziție, influența Angliei asupra politicii nucleare, în cadrul alianței occidentale, nu numai pe viitorii cîțiva ani, ci mai departe, în perspectivă îndelungată.

Acesta este un interes britanic legitim. Și el nu trebuie, neapărat, să se ciocnească cu scopurile și intențiile celorlalți parteneri ai alianței. Pînă acum, Gordon Walker a primit asigurarea că propunerile britanice vor fi examinate cu atenție. Politica britanică a adus chiar, de pe acum, unele avantaje alianței — cînd a tergiversat, la început, mult discutatul proiect F.N.M. oferind astfel Bonnului un răgaz. Desigur că propunerile britanice vor avea un sens numai atunci cînd vor oferi mai mult decît un scurt cîștig de timp, cînd vor jena mai puțin alianța decît vechiul proiect al F.N.M. și, mai presus de toate, cînd aceste propuneri nu vor determina Franța să se retragă supărată în colțul ei. Pînă acum, la Ministerul Afacerilor Externe britanic s-a declarat, numai, că noile propuneri ar trebui discutate și cu Franța. Aceasta nu înseamnă, însă, mare lucru. Oricum, planurile britanice s-au depărtat mult de vechiul proiect F.N.M. care urma să fie constituit din 25 de vase de suprafață. De aceea trebuie să așteptăm pentru a vedea ce are de spus de Gaulle.

Heinz MURMANN

Die Presse

VIENA

ȚELURI DISPĂRUTE

ÎN AL 15-lea an al existenței sale, alianța atlantică manifestă vădite semne de dezintegrare. Este adevărat că pretențiile Franței, precum și poziția intransigentă a președintelui ei — de exemplu amenințările abia voalate ale lui de Gaulle de a scoate Franța din N.A.T.O. — constituie cel mai clar simptom de criză. Dar francezii nu fac decît să declare cu glas tare ceea ce gîndesc.

N.A.T.O. a luat ființă atunci cînd America era puternică și Europa occidentală slabă. De atunci s-au întîmplat multe: America a rămas puternică, dar țările europene nu mai sînt atît de slabe. Ele cer, cu glas mai mult sau mai puțin tare, dreptul de a participa la luarea de hotărîri. Americanii, însă, pe baza superiorității lor militare și economice, au pretenții la o hegemonie concretă. Ei cer să fie lăsată în seama lor marea politică față de Răsărit și nu sînt dispuși să împartă cu aliații lor dreptul de a dispune de armele atomice, lucru care ar mai putea fi suportabil pentru aceștia, dacă ar exista o politică unitară a N.A.T.O. Dar în afara relațiilor Est-Vest, Washingtonul duce în restul lumii o politică pur americană, adesea chiar în dauna celorlalte puteri din N.A.T.O. Americanilor le vine greu să măsoare lumea și aliații lor cu alte etaloane decît cele ale relațiilor interne dintre statele federale. De aci și supărarea lor față de motivele, cererile și interesele speciale ale europenilor din N.A.T.O. Specialistul americano-(vest)german în probleme militare, Kissinger, a redus aceasta la o formulă, arătînd pînă unde merge dorința de unitate și pînă unde se poate admite tendința de pluralitate: prea multă unitate distruge voința politică a membrilor N.A.T.O., prea multă independență națională dezmembrează eforturile comune.

O alianță, încheiată în timpul războiului rece și menită să ne ferească de un război cald, trebuie, firește, să intre în dificultăți tot mai mari, pe măsură ce presiunea spre unitate (amenințarea războiului), dispare. Acest lucru l-au recunoscut fără îndoială acei oameni politici americani care, de la Kennedy încoace, predică crearea unei asociații atlantice în domeniul economic, pentru completarea și revalorificarea N.A.T.O. Dar țelul unor asemenea idei este mereu aceeași integrare progresivă, care trebuie să se lovească de greutăți, deoarece vrem să facem al treilea pas înaintea celui de-al doilea; să ajungem la o contopire încă înaintea realizării unui acord asupra condițiilor.

Dacă Occidentul vrea să fie viabil, atunci, mai curînd sau mai tîrziu, el va trebui să facă ordine în relațiile dintre națiunile sale. Aceasta nu se poate însă întîmpla, fără ca fiecare să plătească pentru aceasta un preț. Și anume, prețin.

Johannes EIDLITZ

La Tokio, 25 000 de persoane au participat la un *miting* de protest împotriva înarmărilor atomice

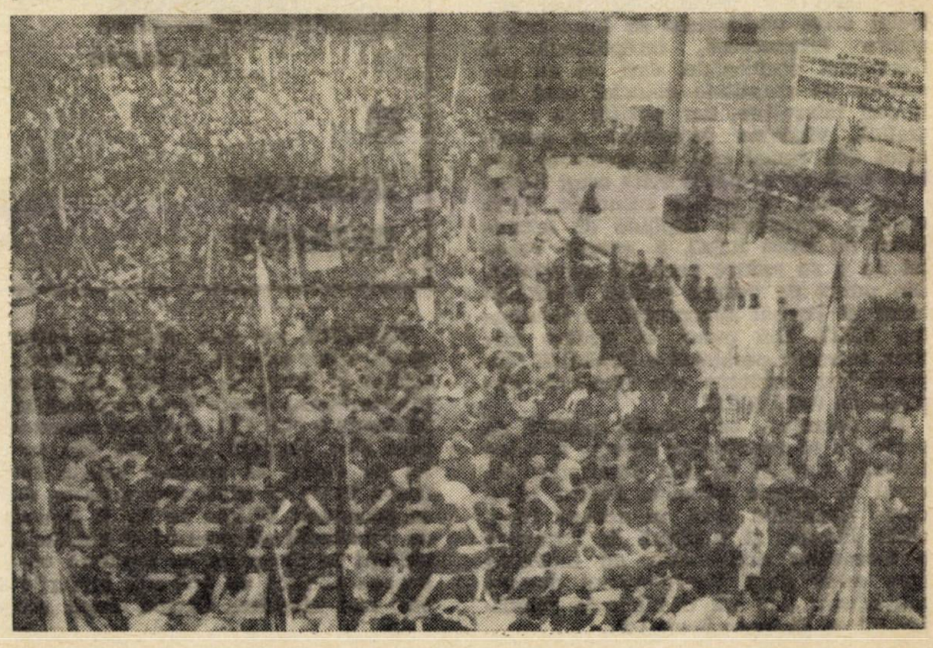

LE NOUVEL OBSERVATEUR

PARIS

O STRATEGIE PE TERMEN LUNG

SEMNAREA acordului cu privire la forța multilaterală va fi întîrziată cu mai multe săptămîni. Și aceasta, nu numai datorită manevrelor obstrucționiste ale diplomației gaulliste. Printre altele, modificările cerute de englezi proiectului actual sînt suficient de importante pentru a determina lungi negocieri și o revizuire aproape completă a proiectului inițial.

Dar, de Gaulle este conștient că nu este vorba decît de o aminare. Mult timp el nu a luat în serios ideea creării unei forțe nucleare multilaterale. Astăzi, el consideră că americanii vor continua cu tenacitate inițiativa lor și că aceasta este „o mașină de război" îndreptată împotriva lui și opusă propriei sale concepții asupra alianței atlantice; el este convins, mai puțin ca întotdeauna, că americanii și englezii vor accepta ideea unui „directorat al celor trei", pe care a propus-o în memorandumul din septembrie 1958.

De Gaulle n-a renunțat însă niciodată la ideea sa inițială: să redea Franței poziția de mare putere mondială. Dar, în interiorul alianței atlantice, acest obiectiv i se pare imposibil de atins. În fine, de Gaulle este de părere că explozia bombei atomice chineze a confirmat propriile sale teorii privitoare la puterea și importanța pe care le obține o țară prin deținerea propriilor sale arme atomice. „Oricare ar fi stadiul în care a ajuns China în ce privește utilizarea practică a armei nucleare, a spus el recent în Consiliul de Miniștri, aceasta înseamnă că China și-a creat o nouă dimensiune în lume de cînd a experimentat propria sa bombă". Și de Gaulle se felicită mai mult ca întotdeauna de a fi recunoscut, în ianuarie anul trecut, guvernul de la Pekin.

Astăzi, de Gaulle este preocupat să învingă obstacolele pe care le întîlnește în interiorul N.A.T.O., și în același timp să permită Franței să joace un rol de mare putere mondială nu numai în Occident, dar și în Asia și țările lumii a treia.

Pentru aceasta, el are intenția să redea Consiliului de Securitate al Națiunilor Unite prestigiul pierdut în 1949 — și mai ales vrea să confere celor cinci membri permanenți responsabilități de prim ordin.

Aceasta înseamnă, mai întîi, ca R.P. Chineză să fie admisă la O.N.U. și să dețină în mod real în Consiliul de Securitate postul pe care-l ocupă în prezent reprezentantul Taivanului. Franța va susține deci, începînd cu viitoarea sesiune, ca Pekinul să fie reprezentat în Națiunile Unite.

Atunci de Gaulle va propune întrunirea unei „conferințe a celor cinci mari" în care vor fi stabilite responsabilitățile fiecăruia în parte și raporturile dintre ele. Pretextul acestei conferințe ar putea fi o reluare a discuțiilor asupra problemei dezarmării.

Dar, a reda Consiliului de Securitate importanța ce i se cuvine înseamnă a o acorda totodată și Organizației Națiunilor Unite, pe care însă de Gaulle a subestimat-o întotdeauna. Problema nu se pune însă în acest fel. A trecut destulă vreme de cînd O.N.U. nu mai este „problema" pe care de Gaulle o neglija atît de mult în perioada războiului din Algeria. El reproșează Națiunilor Unite că organele sale executive sînt tentate să se transforme în supra-guverne și că nu respectă principiul neintervenției în afacerile interne ale fiecărei țări și pe acela al suveranității depline a fiecărui stat. Acesta este de altfel și motivul pentru care el a refuzat să participe la cheltuielile pe care O.N.U. le-a făcut în vederea intervențiilor în Congo și Cipru.

Cu toate acestea, influența franceză la O.N.U. a crescut fie direct, fie prin intermediul statelor africane foste dependente de Franța. Relațiile personale dintre U Thant, secretarul general al O.N.U., și de Gaulle sînt cordiale. În prezent, de Gaulle are nevoie de O.N.U. în intenția sa de a vedea Franța redevenind o putere de prim rang, căci de Gaulle vrea să fie recunoscut în Consiliul de Securitate ca reprezentant al tuturor statelor care refuză orice fel de dependență. Celor două noțiuni de „autodeterminare și neintervenție", asupra cărora atrage atenția Națiunilor Unite, de Gaulle vrea să adauge o a treia, aceea a cooperării; prin introducerea acestei noțiuni, el încearcă să obțină simpatia celei de a treia lumi pentru proiectul său. Acesta este unul din obiectivele pe care de Gaulle le propune în schimb, în cazul în care nu va determina eșecul definitiv al forței multilaterale. Este vorba, evident, de o strategie pe termen lung.

Hector de GALARD

DIE ANDERE ZEITUNG

HAMBURG

ÎNCOTRO SE ÎNDREAPTĂ PARTIDUL SOCIAL-DEMOCRAT GERMAN?

În ziua de 24 noiembrie s-a deschis la Karlsruhe Congresul partidului social-democrat german.

CARE ESTE locul partidului social-democrat în complexul forțelor internaționale? Ce rol joacă el în lupta pentru destinderea politică mondială, pentru democrație și egalitatea în drepturi a tuturor? Întărește el forțele trezirii spirituale sau se menține într-o gîndire oportunistă și conformistă? Se va ridica el la înălțimea sarcinii sale istorice, în lupta pentru dreptate socială și progres, sau se va îndepărta de ea? S-a înstrăinat de lupta împotriva forțelor unui trecut mizerabil sau continuă cu hotărîre această luptă?

La aceste întrebări era mai ușor de răspuns, cît timp Herbert Wehner n-a imprimat conducerii partidului social-democrat, linia politicii externe și militare inițiată de Adenauer.

Aderarea la politica externă plină de riscuri, catastrofală chiar, a lui Adenauer, a dus partidul social-democrat — fie că acesta a vrut sau nu, fie că și-a justificat prin motive tactice sau de principiu renunțarea absolut inutilă la politica de destindere democratică și rezonabilă — în lagărul forțelor interesate în războiul rece și profitoare ale înarmării. Aprobarea necondiționată a politicii de înarmare a guvernului federal, care primejduiește interesele materiale și chiar existența majorității populației, ca și sprijinul acordat politicii iluzorii a Bonnului față de Răsărit, au situat partidul în același front cu generalii hitleriști și cu alți „specialiști în problemele răsăritene" ale celui de-al treilea Reich — perioadă în care el însuși a avut atît de mult de suferit. Alinierea sa la politica guvernului de la Bonn a slăbit poziția internațională a forțelor domice de destindere în politica mondială și a contribuit la crearea unei situații încordate, amplificînd astfel primejdia unui război.

Încă la congresul partidului ținut la Stuttgart în 1958, Ollenhauer și-a exprimat, în aplauzele puternice ale delegaților, regretul față de politica colonialistă dusă în Algeria de guvernul francez condus de socialiști sub Mollet. Astăzi, socialiștii francezi se străduiesc să stabilească relații mai bune cu comuniștii, să lichideze războiul rece, să găsească noi forme de democratizare a societății.

Partidul laburist s-a străduit dintotdeauna să determine fostul guvern conservator să joace un rol moderator în N.A.T.O. El i-a cerut să renunțe la măsurile neocolonialiste.

Dar partidul social-democrat a încetat în 1960 să mai exercite o influență moderatoare asupra guvernului de la Bonn, deoarece a pus pe primul plan al politicii sale principiul „adaptării permanente". Atitudinea lui Willi Brandt în problema permiselor de trecere în Berlin s-a deosebit la început fundamental de poziția lui Wehner și a adepților războiului rece din grupul guvernamental. Între timp, însă, s-a adaptat și el.

Această poziție a izolat partidul social-democrat în Internaționala social-democrată; apariția sa cu steaguri albastre, primită cu numeroase zîmbete la centenarul Internaționalei socialiste ținut anul acesta la Bruxelles, nu a fost decît un simptom exterior.

Nefaste au fost și efectele capitulării în fața politicii interne a lui Adenauer. Serioase prejudicii a avut de suferit partidul social-democrat în primul rînd pentru că a trebuit să suporte și consecințele politicii sale externe și militare comune cu guvernul federal. În loc să tindă să devină un exemplu luminos în chiar inima Europei, al apropierii între Est și Vest și să înlăture discrepanța dintre constituția democratică și realitatea nedemocratică atît de des constatată de el însuși, conducerea parti-

dului s-a apropiat tot mai mult de primejdioasa concepție a stării excepționale preconizată de guvernul federal. Ea s-a declarat dispusă să permită, încă în actuala perioadă legislativă a Bundestagului, adoptarea legilor cu privire la decretarea stării excepționale, deși ar trebui să știe că articolul 48 al constituției de la Weimar cu privire la starea excepțională și legea împuternicirilor din 1933 au provocat sfîrșitul unei democrații care începuse foarte promițător. După cum, renunțarea oportunistă și prin nimic justificată la datoria opozițională parlamentară și extraparlamentară a îngustat considerabil libertățile democratice în Republica federală și a avut, datorită unui conformism crescînd, efecte politice distructive.

Fracțiunea din Bundestag a partidului social-democrat își exercită criticile numai împotriva realizărilor; ea nu critică nebunia înarmării și decăderea democrației, ci numai greșelile și lipsurile guvernului în cadrul politicii guvernamentale actuale. Acest lucru a ieșit în evidență în mod clar la dezbaterile care au avut loc în Bundestag, la 16 și 17 octombrie 1964. Mai este oare valabilă declarația făcută de Willi Brandt în 1961, potrivit căreia el nu vrea să inițieze o nouă politică ci s-o continue pe cea a guvernului federal, însă mai bine?

Fără îndoială, glasurile din conducerea partidului (de pildă Max Brauer, dr. Metzger, dr. Heinemann), din fracțiunea din Bundestag, și din organizațiile de bază ale partidului, care se ridică împotriva nebuniei înarmării, legilor excepționale și politicii comune cu guvernul, devin tot mai puternice cu fiecare lună.

Dar politica mondială evoluează, și ea se va oglindi în viitoarele săptămîni și luni tot mai mult în conștiința socială a multor cetățeni vest-germani. Să nu ne mire dacă tot mai mulți oameni de încredere ai partidului social-democrat vor recunoaște adevăratul rol al partidului lor în marele joc de forțe politice și se vor alătura, într-un mod mai mult sau mai puțin vizibil, prin declarații politice, grupurilor care doresc destinderea și care sînt ostile legilor excepționale.

Lorenz KNORR

U.S. News & World Report

NEW YORK

CINE GUVERNEAZĂ LA BONN?

UN ALT aliat apropiat al S.U.A. din Europa pare să se îndrepte spre o răsturnare politică. Dacă actualele tendințe nu se schimbă în următoarele cîteva luni, vest-germanii se vor alătura britanicilor predînd guvernul lor social-democraților.

Iată ce se petrece în Germania occidentală, potrivit relatărilor unui corespondent al nostru la Bonn:

Criticile la adresa cancelarului Erhard din partea unor fruntași din propriul său partid au atins un punct culminant. Adenauer nu este singurul care îl critică. Și alți conducători ai partidului au deschis focul.

Erhard este acuzat că se ceartă cu de Gaulle, că tergiversează adoptarea unei hotărîri cruciale în problemele Pieței comune, că se supune grupurilor de presiune interne.

Lucru care sporește dificultățile lui Erhard, — social-democrații au cîștigat alegerile locale în 5 din cele 10 laendere în care au avut loc asemenea consultări electorale toamna aceasta. Din punctul de vedere al lui Erhard, rezultatele au variat de la dezamăgitoare la dezastruoase. În consecință, disciplina de partid este în stare proastă. Conducătorii partidului se ceartă în mod public în presă.

Criticii îl acuză pe Erhard de „slăbiciune, șovăială". Ziare care de obicei sprijină partidul lui Erhard publică acum titluri ca „Nimeni nu guvernează la Bonn".

Una din cele mai înalte oficialități de la Bonn rezumă lucrurile astfel: „Erhard este într-o situație cu adevărat grea. Anul viitor s-ar putea ca la Bonn să existe un guvern cu totul diferit".

Dacă social-democrații obțin într-adevăr controlul la Bonn, și Willi Brandt, primarul Berlinului occidental, devine cancelarul Germaniei occidentale, sînt de așteptat schimbări.

S-ar putea ca legăturile cu de Gaulle și Franța să scadă ca importanță. Judecînd după actuala atitudine a social-democraților, prioritatea ar avea-o relațiile cu S.U.A.

S-ar urmări stabilirea de legături mai strînse cu Marea Britanie. Social-democrații din Germania ca și laburiștii din Marea Britanie afirmă că tratativele cu comuniștii pot da roade, și scot în evidență succesul obținut de Brandt prin deschiderea unor porți temporare în zidul de la Berlin.

Firește, social-democrații vest-germani ar cere pentru muncitori o parte mai mare a venitului național. Dar altminteri, se presupune la Bonn, ei ar evita să intervină în economie, în prosperitate sau în Piața comună. După cum explică un economist de la Bonn, „social-democrații se pronunță mai ferm pentru politica economică a lui Erhard decît Erhard însuși".

Pentru moment, social-democrații din Germania occidentală fac bilanțul cîștigurilor locale și nu vorbesc prea mult, așteptînd ca partidul lui Erhard să se înfrîngă singur.

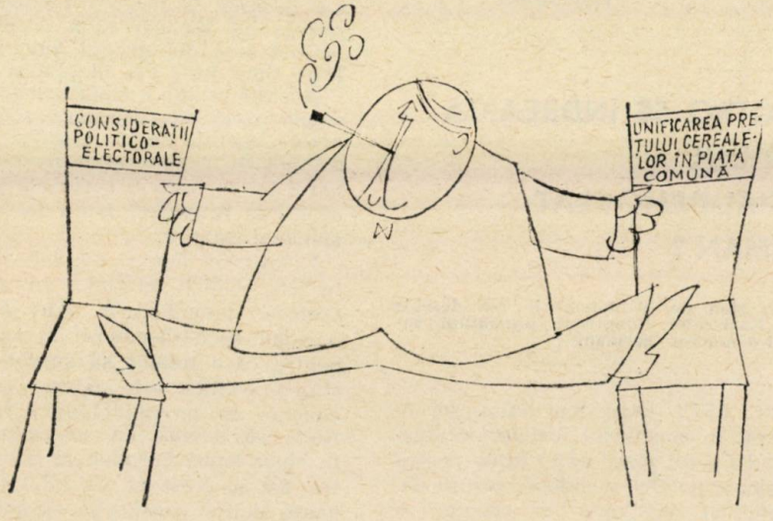

Erhard între două scaune

(Din **Handelsblatt**, Düsseldorf)

THE [illegible] TIMES

LONDRA

CHELTUIELI PREA MARI

„INFLUENȚA noastră nu va fi niciodată mult mai mare decît forța economică de care putem dispune", a declarat primul ministru britanic. Într-un moment în care noul guvern se bucură, potrivit expresiei lui Wilson, de „o conjunctură favorabilă în problemele internaționale", succesul sau eșecul actualelor noastre eforturi din N.A.T.O. vor depinde și de forța noastră economică. Fără ea, creditorii vor fi cei care vor continua să dea tonul; energiile vor fi irosite în măsuri excepționale; și, în cele din urmă, vom fi nevoiți să reducem drastic ajutorul și cheltuielile militare.

Situația economică este încă departe de a fi bună. Ultimele cifre privitoare la comerț indică o ușoară îmbunătățire, dar lasă un deficit al balanței de plăți de dimensiuni îngrijorătoare. Un asemenea deficit nu poate potoli temerile deținătorilor străini de lire sterline. Wilson a făcut tot posibilul pentru a reînvia încrederea. Din nenorocire, în străinătate persistă convingerea că bugetul nu va rezolva criza balanței de plăți. Măsurile ministrului de finanțe ar putea să contribuie la realizarea unui acord cu privire la o politică a veniturilor. Dar acest lucru nu a fost încă dovedit. Deși a deplîns cheltuielile guvernamentale mari și a arătat ce măsuri ia pentru a le revi-

zui, el s-a străduit din răsputeri să le sporească.

În prezent, cheltuielile guvernamentale au atins nivelul maxim pe care îl poate suporta economia, dacă nu l-au depășit chiar. Guvernul poate afirma pe drept cuvînt că a moștenit angajamente lăsate de conservatori și bazate în mod periculos pe presupunerea că producția va crește cu patru la sută pe an. Ministrul de finanțe a arătat că nu a fost încă realizat un asemenea ritm. Fără impozitele suplimentare care ar fi obținute ca urmare a unui ritm înalt de creștere, multe proiecte guvernamentale cu greu vor putea fi susținute prin venituri. Aceasta este prima dilemă a guvernului. O alta constă în faptul că prioritățile lui sociale și de altă natură trebuie să se deosebească neapărat de cele ale predecesorului lui. În sfîrșit, este tot mai vizibil că cercetările științifice absorb o parte mare din resursele țării, într-un moment în care industria britanică duce lipsă de muncitori calificați și de inițiativă. Firește, va fi nevoie de timp pentru ca proiectatul grup de șoc al ministrului de finanțe să reexamineze acest tip de cheltuieli. Totuși nu există nici un motiv să se sporească angajamentele de cheltuieli în mijlocul unei crize, fără să se efectueze reduceri în alte sectoare.

Cheltuielile guvernamentale au o implicație și mai serioasă — influența lor directă asupra balanței de plăți. O parte tot mai mare a cheltuielilor guvernamentale sînt efectuate în străinătate, în special pentru ajutor și apărare. Daunele aduse balanței de plăți de aceste cheltuieli în cursul ultimilor zece ani au fost persistente și periculoase. În 1952, cheltuielile în străinătate ale guvernului au totalizat 74 milioane de lire sterline; anul acesta ele se apropie de 500 milioane de lire sterline. În decursul acestei perioade, cheltuielile guvernului în străinătate aproape că au anulat veniturile din comerțul invizibil total. A sosit de mult timpul să se pună capăt acestei situații. O parte a creșterii cheltuielilor, partea mai mică, poate fi atribuită creșterii ajutoarelor economice pentru țările slab dezvoltate, dacă angajamentele și promisiunile economice ale Marii Britanii și prezența în cabinet a unui nou ministru pentru dezvoltarea teritoriilor de peste mări înseamnă că programul de ajutor nu va fi probabil redus în mare măsură.

Aceasta însă face mai necesară ca oricînd reexaminarea cheltuielilor militare din străinătate. Numai acestea însumează în prezent 350 milioane lire sterline anual; ele sînt destinate întreținerii trupelor britanice din R.F.G., bazelor din Orientul Mijlociu și din Extremul Orient și comunicațiilor cu Extremul Orient. Este tot mai clar că aceste cheltuieli nu pot fi făcute dintr-o dată. O flexibilitate mai mare, o mobilitate mai mare ar putea reduce povara financiară pînă cînd strategia va fi suficient de avansată pentru a permite să se anuleze mai multe angajamente importante. La baza tuturor discuțiilor despre strategia nucleară, viitorul Europei și N.A.T.O., forma alianței atlantice, se află resursele economice de care dispune Marea Britanie. În prezent aceste resurse sînt limitate. De aceea, rolul Marii Britanii în lume trebuie să fie stabilit în mod corespunzător.

ПРАВДА

MOSCOVA

LAOSUL ARE NEVOIE DE PACE

TERMINAREA sezonului ploilor tropicale aduce o nouă ascuțire a situației din Laos. Într-o regiune sau alta a țării reapar conflictele militare care se transformă uneori în acțiuni de amploare. O serie de știri, transmise de agențiile de presă străine, anunță că trupele grupării de dreapta se pregătesc pentru o mare

→

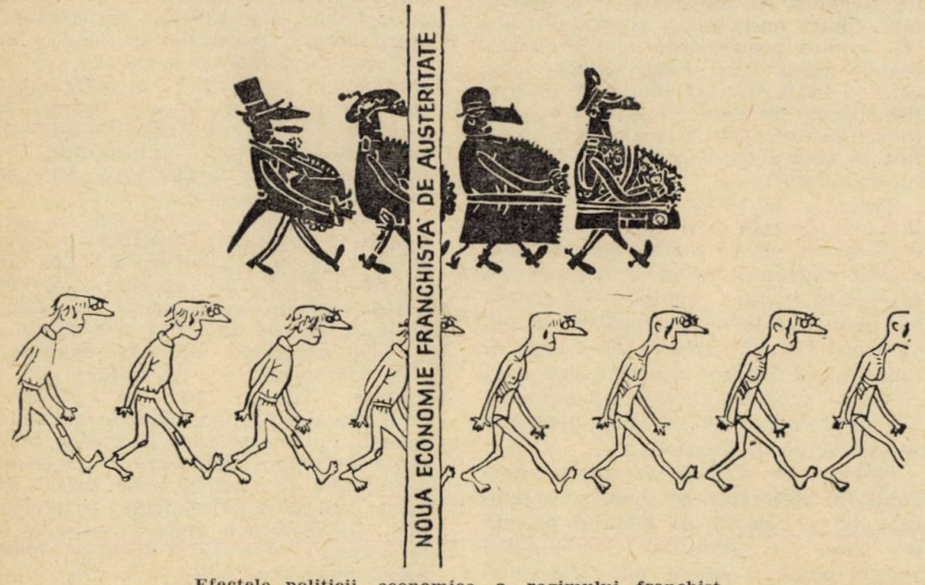

Efectele politicii economice a regimului franchist

(Din **RINASCITA**)

REFLECTOR

Indienii din Amazonia

Mulți dintre exploratorii Amazoniei, vorbind despre dificultățile expedițiilor în această regiune aspră și deseori periculoasă, prezintă în același timp pe indieni ca pe niște sălbatici răuvoitori față de albi. Autorul volumului recent apărut la Paris, **Fraternă Amazonie,** Paul Lambert, a făcut de asemenea această călătorie și a cunoscut îndeaproape viața triburilor de indieni. El îi prezintă în cu totul altă lumină decît majoritatea predecesorilor săi și amintește cu acest prilej că, la origine, indienii posedau cele mai bune terenuri din Brazilia, că, alungați apoi în pădurile inaccesibile albilor și aproape exterminați, supraviețuitorii sînt prada foamei, a bolilor și chiar a mitralierelor albilor.

Volumul lui Paul Lambert este nu numai o captivantă relatare de călătorie, dar în același timp un apel adresat opiniei publice internaționale pentru apărarea și salvarea ultimelor triburi de indieni existente.

Mărturie pentru istorie

La Paris, în editura Robert Laffont a apărut cartea „Mărturie pentru istorie", semnată de fostul șef de stat major al forțelor armate aeriene franceze, generalul Paul Stehlin. Abundînd în detalii și anecdote, cartea aduce o serie de mărturii asupra perioadei care a precedat cel de al doilea război mondial, cînd autorul a deținut funcții de primă importanță în viața politică și militară a Franței.

În 1935, P. Stehlin a fost numit atașat militar la ambasada Franței din Berlin. Timp de patru ani de zile el avea să cunoască viața diplomatică agitată din capitala Germaniei și avea să fie martorul manifestărilor expansionismului militar hitlerist. Cunoașterea perfectă a limbii germane i-a permis să stabilească relații cu Olga Riegele, sora lui Goering și cu generalul Bodenschatz, adjunctul acestuia. La 29 septembrie 1938, el l-a însoțit pe ambasadorul francez la München, unde acesta s-a întîlnit cu un Daladier resemnat. Iar cîteva zile mai tîrziu cu André François-Poncet la Berchtesgaden, cînd acesta și-a luat rămas bun de la Hitler. În anul următor, P. Stehlin a întreprins o serie de călătorii în Danemarca, la Helsinki, și apoi în Norvegia.

Furtul de cărți

Furtul cărților din librării ia proporții îngrijorătoare: librarul parizian Joseph Gilbert a anunțat că pierderile sale, în urma „dispariției" cărților din rafturi, se ridică la 7 la sută din totalul cifrei de afaceri; în America, furtul de cărți provoacă, pe ansamblul corporației librarilor, pierderi anuale de peste 20 milioane dolari. De curînd un inginer autodidact din Columbus (S.U.A.), Emmanuel Mitchell Trikilis, a pus la punct o invenție numită „Sentronic", care ajută la prinderea hoților de cărți. O foaie extrem de subțire de metal magnetizat e introdusă în coperta cărții. La casă, cartea e vîrîtă într-o bobină cu curent electric care demagnetizează metalul, iar clientul poate pleca liniștit cu volumul cumpărat. Din contra: cînd hoțul vrea să iasă cu cartea magnetizată, ascunsă în buzunar sau în servietă, un curent e provocat prin inducție într-o bobină instalată la ușă; aceasta se blochează automat și pune în funcțiune o sonerie de alarmă. O inscripție luminoasă îl avertizează pe client, în mod politicos, că „a uitat să treacă pe la casă". Se pare că „Sentronic"-ul e destul de scump: aproape 11 000 de dolari pe an. Cu toate acestea, primii care au cumpărat invenția lui Trikilis au fost gardienii închisorii din San Quentin, pentru biblioteca lor.

ofensivă în regiunile controlate de forțele patriotice și populare.

Au trecut mai bine de doi ani de la semnarea acordurilor de la Geneva, care au oferit o posibilitate reală pentru dezvoltarea Laosului pe calea păcii, a neutralității și a suveranității naționale. Totuși, nici pînă acum Laosul nu poate să se ocupe de soluționarea problemelor sale urgente. Cauza principală este amestecul străin. Statele Unite, care au fost nevoite să accepte în 1962 încetarea războiului civil și semnarea unui acord internațional pentru Laos, au trecut, deîndată, la subminarea guvernului de coaliție și la împiedicarea conferinței reprezentanților celor trei forțe politice.

Continuînd, pe de o parte, tactica de lichidare a grupării neutraliste prin „unificarea" ei cu cei de dreapta și implicit diluarea forțelor militare neutraliste, Statele Unite s-au amestecat, totodată, în mod direct, în afacerile interne ale acestei țări. Avioanele militare americane au efectuat, începînd din luna mai, zboruri de cercetare deasupra Laosului și au lansat o serie de atacuri aeriene împotriva pozițiilor grupării Patet Lao.

Uniunea Sovietică, care se pronunță pentru reglementarea pașnică, pentru îndeplinirea exactă a acordurilor de la Geneva, a condamnat în mod hotărît aceste acțiuni. Poziția fermă adoptată de prietenii Laosului a avut un anumit efect asupra cercurilor conducătoare din Statele Unite. Faptul în sine a permis reprezentanților celor trei forțe politice să se întîlnească la Paris.

În momentul de față, situația din Laos este de așa natură încît nici una din grupările politice nu poate controla în întregime situația și nu poate asigura stabilitatea în țară. Economia Laosului, subminată de ani îndelungați de război civil, trece prin mari greutăți. Toate consecințele instabilității politice le suportă poporul.

Laosul are nevoie de o pace trainică. Toți prietenii acestei țări speră că în condițiile existenței unui sentiment de bunăvoință, reprezentanții celor trei forțe politice vor putea să învingă divergențele existente și să stabilească măsurile care vor putea duce la reglementarea pașnică a problemei laoțiene.

A. FILIPOV

Le Monde

PARIS

UN AN FĂRĂ KENNEDY

CU UN AN în urmă John Fitzgerald Kennedy murea la Dallas. Pentru a-l onora, Statele Unite au și dat numele lui unui număr incalculabil de străzi, bulevarde, poduri, aeroporturi, școli, spitale, grădini. Multe alte țări au făcut la fel, conștiente, la data de 22 noiembrie 1963, în aceeași măsură ca și America, de dispariția irecuperabilă a acestui om tînăr care, prin energia și puterea lui de convingere, avea un sensibil ascendent asupra scepticismului mai vîrstnicilor săi confrați.

Foarte contestat în America, respectat peste hotare, ce mai rămîne astăzi din linia politică, din stilul de guvernare și de viață pe care de-abia a avut timpul să le schițeze acest catolic bogat de la Boston, convins de mult timp că avea o înaltă misiune de îndeplinit la Casa Albă?

Pe plan intern, în aparență, pozițiile așa de greu cucerite în 1960 au fost considerabil întărite. După lunile de interregn, dl Lyndon Johnson poate să-și facă, în fine, cea de-a doua învestire — oficială de data aceasta — ca lider al partidului democrat, care nu s-a bucurat niciodată de o asemenea popularitate. Perspectivele sînt excelente pentru omul din Texas, care și-a făcut dovada abilității sale de a guverna. Cu o majoritate consolidată în Senat și în Camera Reprezentanților, el nu ar trebui să întîmpine nici o dificultate pentru a face să fie adoptată legislația socială și fiscală, servind drept sprijin „marii societăți" care va înlocui „noua frontieră".

Astfel, avînd asigurate mijloacele politicii sale, nu-i mai rămîne decît să o precizeze. Promisiunea luată față de populația de culoare că va face un nou efort în favoarea integrării rasiale implică într-adevăr măsuri economice greu de conciliat cu spiritul liberei antreprize. Extinderea sistemului securității sociale existent, lupta contra șomajului, reducerea regiunilor „sărace", înființarea de posturi noi, indispensabile, nu pot decît să mărească sarcinile statului, pe care președintele a promis să le mențină la vechiul nivel. Căci, mai mult decît un șef de stat democrat, dl Johnson se vrea, conform tradiției, reprezentantul suprem al unui popor fundamental conservator. Dacă e adevărat că America se recunoaște mai ușor în noul său șef, ne putem întreba: cît timp această identificare va supraviețui unei politici dinamice?

Unul din principalele merite ale lui J. Kennedy a fost tocmai acela de a clarifica alternativele care se ofereau Statelor Unite: de a fi refuzat să accepte imobilismul de dragul unei așazise uniuni naționale de a fi, într-un anumit sens partizan al progresului contra stagnării, al inteligenței și al lucidității contra nostalgiilor, al curajului politic contra compromisurilor, al coexistenței, delimitînd-o ferm, contra celor care au nostalgia războiului rece. Eșecurile suferite nu contrazic această constatare. Cei trei ani de președinție n-au fost în fond decît o încercare întreruptă în mod dramatic.

Sîntem astăzi obligați să constatăm — în parte datorită d-lui Barry Goldwater, al cărui extremism a adus dezbaterea la nivelul caricaturii — că dl Johnson n-a făcut încă aceleași opțiuni și că acordă mai multă încredere pragmatismului decît unei viziuni îmbibate de istorie și filozofie. Dl Johnson seamănă mai mult cu vechii politicieni dezabuzați europeni sau americani decît cu noua generație încarnată de J. Kennedy.

Trebuie să sperăm că președintele Johnson, debarasat de ipoteca electorală, își va aminti de mesajul aceluia pe care l-a secondat. Continuitatea acestei politici contează mai mult decît comemorările.

AL MUSSAWAR

CAIRO

NOUA SITUAȚIE DIN SUDAN

Reproducem mai jos un interviu acordat ziarului de AHMET SOLIMAN, ministrul agriculturii și silviculturii în noul guvern sudanez. Soliman a figurat tot timpul pe lista neagră a fostului regim sudanez. La sfîrșitul lui octombrie, în timpul loviturii de stat, ei își execută ultimele 4 luni de detenție.

„PARTIDUL Comunist din Sudan a fost cel dintîi care a condamnat regimul militar antipopular și de aceea mulți dintre membrii săi au fost întemnițați. Conform constituției, nu este permisă limitarea libertăților acordate, nici împiedicarea creării de noi partide politice; și totuși, legea cu privire la organizațiile ilegale interzice activitatea partidului comunist. Noul guvern a creat în prezent un comitet care are sarcina să studieze situația și să propună guvernului desființarea legilor și instrumentelor care limitează libertățile proclamate de constituție".

În legătură cu programul P.C. din Sudan, Ahmet Soliman a spus:

„Independența — aceasta a fost prima lozincă a partidului, încă de pe vremea cînd se numea Partidul Național Democrat. În prezent, cînd intrăm într-o nouă etapă, vrem să luptăm pentru un program de perspectivă de prefaceri socialiste, pe baza socialismului științific.

În programul de construcție a socialismului propunem: reforma agrară, naționalizarea, asigurarea rolului de conducere al clasei muncitoare și participarea ei la guvern."

Despre programul extern el a spus: „Principiile Conferinței de la Bandung, politica de neangajare și solidaritatea arabă reprezintă programul de politică externă. Amintesc de asemenea unitatea africană și Carta O.N.U."

La întrebarea corespondentului dacă concepțiile socialiste nu contravin poporului Sudanului care recunoaște Islamul, principiile și obiceiurile acestuia, Ahmet Soliman a răspuns: „După cum am mai spus, programul nostru este de perspectivă. Construirea socialismului poate dura o generație sau două. Socialismul ca sistem economic nu este în contradicție cu Islamul. În contradicție cu Islamul este conținutul filozofic al marxismului. Ne vom strădui ca în viitor să înlăturăm această contradicție. Nu vreau să afirm că aceasta se va întîmpla în cursul unei generații.

Dorim o constituție care să exprime aspirațiile poporului. În elaborarea constituției am dori să folosim și Carta națională a R.A.U. Ea cuprinde capitole întregi care sînt aplicabile și Sudanului. Pe lîngă aceasta, în Cartă este cuprinsă întreaga experiență egipteană modernă.

Partidul nostru are posibilități foarte limitate. Într-o țară ca Sudanul, pe o suprafață de 2,5 milioane kilometri pătrați, nu-i de loc ușor să duci o campanie de alegeri. De aceea vrem să ne concentrăm în orașele unde există un număr mai mare de muncitori și intelectuali. De asemenea vrem să activăm și în regiunile agricole la care se referă programul nostru, adică în Gezira, Nubia și Agash".

GUSTAVO DIAZ ORDAZ

La 1 decembrie Gustavo Díaz Ordaz preia în mod oficial postul de președinte al Mexicului. Candidînd pentru această funcție din partea Partidului Revoluționar Instituțional (P.R.I.), partid care de aproape 35 ani guvernează în Mexic, el a întrunit marea majoritate din cele peste 11 milioane de voturi înregistrate în 30 000 circumscripții electorale. La penultima cursă prezidențială, cîștigată de Lopez Mateos, numărul alegătorilor a fost de 7 485 403.

Gustavo Díaz Ordaz s-a născut la San Andrés Cholchicomula, azi Ciudad Serdán, statul Puebla, în anul 1911, dintr-o familie de burghezi înstăriți. A studiat la universitatea din Puebla, pregătindu-se în vederea carierei juridice. A fost mult timp avocat, apoi judecător-șef al Curții Supreme din Puebla. Din 1946 a intrat în viața politică, mai întîi (1946—1952) ca deputat și senator din partea statului natal în Congresul Național, iar după aceea, sub președinția lui Adolfo Ruiz Cortinez, îndeplinind funcția de subsecretar de stat la Ministerul de Interne (1952—1958). Sub Lopez Mateos a fost numit ministru de interne. Prezentîndu-și demisia din acest post, pentru a putea candida la funcția de președinte (conform prevederilor constituției mexicane), Díaz Ordaz și-a consacrat întreaga activitate din acest an campaniei electorale. Prima călătorie în cadrul acestei campanii a făcut-o la Dolores Hidalgo, statul Guanajuato, unde și-a expus unul din principalele obiective ale programului său, reforma agrară. „Principala problemă — pe care trebuie s-o rezolvăm — a spus Díaz Ordaz cu acest prilej — se referă la prevederile încă nesatisfăcute ale reformei agrare integrale". Unele statistici arată că, din 1917 pînă astăzi, în Mexic s-au împărțit peste 125 000 000 acri de pămînt la circa 2 700 000 familii și s-au creat 255 000 comunități agricole — ejidos. Un număr de 3 milioane de țărani trăiesc încă fără pămînt.

În același timp, Gustavo Díaz Ordaz a acordat un spațiu considerabil în discursurile sale electorale economiei și industriei țării, subliniind necesitatea unei „riguroase planificări a investițiilor publice" și a „protejării industriei noastre naționale".

José Gonzales Torres, candidat pentru aceeași funcție din partea Partidului de Acțiune Națională (P.A.N.), a spus despre Ordaz că „este un om capabil, inteligent și cinstit".

Într-un material consacrat lui Gustavo Díaz Ordaz, revista de politică internațională Vision scrie : „Un mare număr de conducători politici mexicani îl consideră un strălucit produs al revoluției mexicane, hotărît să depună o muncă fără stridențe, leală și energică, în vederea împunerii soluțiilor reclamate de actuala stare a țării".

În linii generale, se apreciază că, politica pe care o va promova Gustavo Díaz Ordaz va fi foarte apropiată de cea a lui Lopez Mateos, atît pe plan intern, cît și în ceea ce privește relațiile internaționale. La ora actuală, Mexicul este singura țară latino-americană care întreține relații diplomatice cu Republica Cuba. În toate împrejurările, această țară s-a menținut pe poziția fermă a recunoașterii și respectării principiului neintervenției și autodeterminării popoarelor, avînd un aport serios în promovarea păcii și coexistenței pașnice. Pe plan continental, Mexicul a propus, alături de alte state latino-americane, declararea acestei regiuni drept zonă denuclearizată, propunere care, în aceste zile, se discută în capitala mexicană de către 17 state din America Latină.

Un factor important a survenit în urma alegerilor din 5 iulie a.c. : dreapta a cîștigat teren. Pînă acum, în Congresul Național, Partidul de Acțiune Națională n-a deținut niciodată mai mult de șase locuri. În baza legii electorale mexicane, în Congres participă toate partidele care întrunesc un minim de 2,5 la sută din totalul voturilor. La aceste alegeri, P.A.N. a obținut un procent de 7,5, ceea ce înseamnă că în cadrul viitorului Congres va deține circa 20 de locuri. Observatorii apreciază că acest lucru va crea unele dificultăți în aplicarea programului guvernamental.

C. N.

Presa acum 50 de ani

Pe frontul de vest germanii continuă să atace Belgia în regiunea Nieuport. Capul de pod aliat de aici rezistă însă. Încercările trupelor germane de a relua ofensiva în regiunea Ypres, la răsărit și sud-est de oraș au fost respinse. În vecinătatea satului Bixschoote, aliații au cîștigat după lupte grele un kilometru. Între canalul La Bassée și Arras trupele franco-engleze au înregistrat de asemenea progrese. În pădurea Argonne continuă lupte sîngeroase. În jurul Verdunului mai multe ofensive parțiale germane au fost oprite de focul artileriei franceze înainte de a putea fi lansate valurile de infanterie la atacul forturilor.

Președintele S.U.A., Wilson, a lansat o proclamație potrivit căreia navele tuturor națiunilor beligerante vor putea trece prin Canalul Panama plătind taxele cuvenite. Ele se vor putea aproviziona cu cele strict necesare, dar vor intra în canal numai după 24 de ore de la plecarea vaselor inamice. În cazuri extreme, navele de război vor putea chiar staționa în canal pentru reparații.

Pe frontul de răsărit trupele rusești își continuă înaintarea spre Cracovia, ultimul punct întărit al austro-germanilor în Galiția. Împăratul Austro-Ungariei a adresat un apel disperat germanilor cerîndu-le să vină cu orice risc și cu orice sacrificii în ajutorul trupelor austro-ungare în debandadă. Populația a fost evacuată din regiunile fortificate și trupele rusești se află la numai o zi de marș de periferiile Cracoviei.

Forturile turcești de la Șeic Said, o importantă poziție strategică în apropiere de Perim, care controlează strîmtoarea Bab-el-Mandeb au fost grav avariate de bombardamentul efectuat de un crucișător britanic. Un detașament de infanterie indiană din armata imperială britanică a debarcat, în ciuda focului bateriilor turcești, și a reușit să arunce în aer depozitele de muniții ale fortului. Trupele turcești s-au retras în dezordine în fața atacului irezistibil al indienilor. Numeroși militari turci au fost făcuți prizonieri și aduși la Aden.

Două aeroplane engleze au efectuat un zbor deasupra Berlinului cu intenția de a bombarda un șantier de construcție a zeppelinurilor. Cei doi aviatori au aruncat 5 bombe care au căzut în imediata apropiere a adăpostului dirijabilelor. Două case au fost distruse, un om a fost omorît, iar o femeie rănită.

Arctica — zonă denuclearizată?

Revista atomiștilor americani, **Bulletin of the atomic scientists,** a publicat zilele trecute o propunere făcută de doi cunoscuți oameni de știință : Aleksandr Vinogradov (U.R.S.S.) și Alexander Rich (S.U.A.) cu privire la crearea unei zone denuclearizate în regiunile arctice.

La baza propunerii a stat ideea ca Arctica să fie considerată o regiune în care să se aplice un acord inițial de dezarmare și să se verifice tehnica inspecției reciproc acceptabile.

La ce ar servi înfăptuirea acestei idei ? Descoperirea regiunilor arctice (care cuprind Oceanul Înghețat de Nord și porțiuni ale continentelor învecinate cu el, precum și numeroase insule și arhipelaguri) a început încă din secolul XVI ca urmare a tentativelor de a se găsi noi drumuri de legătură cu Oceanul Pacific. Polul Nord n-a fost descoperit decît mult mai tîrziu de către expedițiile organizate de o serie de state.

Problema cercetării științifice a regiunilor arctice, care a început cu aproximativ 70 de ani înaintea celor din Antarctica, a pus în fața statelor necesitatea inițierii unor acțiuni comune în acest sens. Astfel, în 1882 a fost organizat „Primul An polar". Obiectivul său principal a fost cercetarea Groenlandei, lucru realizat de altfel de către numeroase expediții printre care cea a lui Knud Rassmunsen, Wegener etc. „Al doilea An polar" a fost organizat în 1932—1933 cînd, în aceste regiuni, au fost instalate numeroase stațiuni permanente.

În ultimele două decenii, activitatea științifică din Arctica a luat o deosebită amploare, la care au participat numeroase expediții în derivă. Semnalăm dintre acestea Polul Nord 10 — organizată pentru prima dată în practica cercetărilor polare sovietice pe bordul spărgătorului de gheață atomic „Lenin" în toamna anului 1961 —, precum și de expediția aeriană „Sever-16", cea mai importantă din întreaga istorie a explorării Arcticei.

Insulele arctice prezintă atît interese de ordin științific și economic cît și politico-militar. În afara bogatelor resurse de vînat și blănuri ele dispun de rezerve de aur, argint, platină, aramă, cărbune, petrol, aluminiu etc., etc. În plus, drumurile aeriene cele mai scurte între trei continente traversează Arctica. Astfel, S.U.A., Europa și Asia sînt unite prin regiunile înghețate (între Chicago și Moscova, zburînd direct peste Polul Nord, nu sînt decît 8 500 km).

Regimul juridic al regiunii arctice a fost stabilit în conformitate cu interesele statelor învecinate, ținîndu-se seama de autorii descoperirilor acestor zone, și pornindu-se de la premisa că statutul ei nu poate fi același cu al Antarcticii, deoarece în timp ce aceasta din urmă este un continent, Arctica este un ocean. În plus, amplasarea geografică a celor două zone ale ghețurilor veșnice este diferită : în timp ce Arctica se învecinează cu trei continente, Antarctica nu este limitrofă cu nici un stat. Regimul de drept al Arcticii a fost stabilit pe principiul sectoarelor (sectorul fiind determinat de un triunghi al cărui vîrf este Polul).

Teritoriul aparținînd unei țări care deține un sector polar în Arctica este constituit atît din pămîntul și insulele descoperite de el cît și din cele încă nedescoperite în sectorul polar arctic adiacent țărmului statului respectiv. În prezent au sectoare arctice Canada, Danemarca, Norvegia, S.U.A. și U.R.S.S.

În timpul celui de-al doilea război mondial și mai ales după sfîrșitul acestuia, în Arctica au fost create baze militare, aeriene și de rachete, rețele radar, stații plutitoare pe iceberguri etc., unele dintre ele aflîndu-se la dispoziția N.A.T.O.

Propunerea celor doi savanți ar duce la transformarea acestei regiuni într-un laborator experimental unde s-ar putea verifica aplicabilitatea a numeroase idei în domeniul dezarmării și inspecției.

Se știe că o propunere asemănătoare a fost realizată în continentul antarctic, care de la 1 decembrie 1959 a fost declarat zonă demilitarizată și denuclearizată pe timp de 30 de ani. „Această sugestie — scria ziarul **New York Times** din 14 noiembrie — evită mult dificultățile care la tratativele anterioare au împiedicat stabilirea de zone denuclearizate în Europa centrală și în alte regiuni strategice... Avantajele imediate ale acestei idei, conchide ziarul, fac necesară examinarea ei cu multă seriozitate".

I. CLOȘCĂ

BREVIAR

19 noiembrie

Vicepreşedintele Consiliului de Miniştri Gogu Rădulescu a primit pe Vladimir Velebit, secretarul executiv al Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, care se află în ţară într-o vizită oficială.

Ambasadorul extraordinar şi plenipotenţiar al R.P. Romîne în Cambodgia, Vasile Gîndilă, a prezentat scrisorile de acreditare prinţului Norodom Sianuk, şeful statului Cambodgia.

20 noiembrie

La încheierea celei de-a 13-a Conferinţe generale a U.N.E.S.C.O. a fost adoptată în unanimitate rezoluţia propusă de R.P. Romînă împreună cu alte opt ţări, prin care se recomandă discutarea cu prioritate şi adoptarea la cea de-a 19-a sesiune a O.N.U. a declaraţiei privind educarea tineretului în spiritul idealurilor de pace, de respect reciproc şi înţelegerii între popoare. Acad. A. Joja a fost ales vicepreşedinte al biroului U.N.E.S.C.O.

21 noiembrie

La invitaţia prim-vicepreşedintelui Consiliului de Miniştri al R.P. Romîne, Gheorghe Apostol, dr. Bruno Pittermann, vicecancelarul Austriei, a făcut o vizită la Expoziţia realizărilor economiei naţionale a R.P. Romîne.

Constanţa Crăciun, preşedintele Comitetului de Stat pentru Cultură şi Artă din R.P. Romînă, a sosit la Varşovia într-o vizită prietenească, la invitaţia ministrului culturii şi artelor al R.P. Polone.

La invitaţia Comitetului vietnamez pentru apărarea păcii, a plecat spre Hanoi prof. univ. dr. Stanciu Stoian, membru al Comitetului naţional pentru apărarea păcii din R.P. Romînă, şi secretar general al Ligii romîne de prietenie cu popoarele din Asia şi Africa.

22 noiembrie

William Randolph Hearst Jr., proprietarul concernului de presă „Hearst Consolidated Publications Inc.", însoţit de colaboratori, a făcut o vizită de trei zile în Capitală. În cursul şederii lor în Bucureşti, oaspeţii au fost primiţi de Gheorghe Gaston Marin, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, şi George Macovescu, adjunct al ministrului afacerilor externe.

23 noiembrie

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al P.M.R., a primit delegaţia Uniunii Tineretului Socialist Muncitor din R.P.D. Coreeană, condusă de tov. Ko San Zun, vicepreşedinte al U.T.S.M., care, la invitaţia C.C. al U.T.M., face o vizită în ţara noastră.

Academia de Ştiinţe din Paris a acordat doctorului Dumitru Constantinescu, şef de secţie în Institutul pentru controlul de stat al medicamentului şi cercetări farmaceutice, premiul „Foulon" pentru botanică pe anul 1964. Premiul i-a fost atribuit pentru lucrări în domeniul citologiei vegetale.

24 noiembrie

A sosit în Capitală senatorul Luis Troccoli, preşedintele comisiei economice şi financiare a Senatului din Uruguay, oaspete al Marii Adunări Naţionale a R. P. Romîne.

POŞTA REDACŢIEI

„De cîteva săptămîni am urmărit cu viu interes criticile şi sugestiile adresate revistei LUMEA.

O interesantă sugestie mi se pare a fi a inginerului I. Perşinaru, care se referă la problema foametei şi alimentaţiei publice. Sînt de acord cu propunerea sa ca revista LUMEA să oglindească în paginile sale activitatea pe scară mondială a F.A.O. Ar fi util să fie prezentate cu date şi statistici marile acţiuni de îmbunătăţiri funciare (ca fertilizarea Saharei), extinderea teritoriilor agricole, hidroameliorări (irigări şi desecări) şi alte acţiuni de felul acesta, precum şi acţiunile de intensificare a agriculturii întreprinse de diferitele state ale lumii pentru combaterea foametei.

Cred că în acest sens ar fi interesant de publicat în coloanele revistei LUMEA recenziile unor cărţi care tratează asemenea probleme, ca **Geografia foamei** şi **Cartea neagră a foametei** de Josue de Castro, apărute cu ani în urmă".

ILIE BERGHEZAN, Braşov

Cărţile lui J. de Castro, ca să ne referim la exemplul propus de dv., au fost recenzate la apariţia lor şi considerăm că, deşi ele îşi păstrează în mare măsură actualitatea, este mai util să înlocuim recenzarea lor cu articole mai noi ale acestui savant, aşa cum am şi făcut într-unul din numerele recente ale revistei, şi cum vom mai face destul de curînd la rubrica „Puncte de vedere". Vom continua de asemenea să ne ocupăm, cînd va fi cazul, de proiecte sau lucrări de felul celor la care vă referiţi dv.

■

„Remarcabilă este generalizarea unor încercări anterioare de prezentare a materialelor într-un mod unitar, prin introducerea în revistă atît a articolelor colaboratorilor cît şi prin prezentarea a cît mai multe extrase din articole şi comentarii ale publicisticii străine. (Aş aminti în acest sens, în nr. 44, tema alegerilor prezidenţiale din S.U.A.; în nr. 45, pe lîngă bine documentatele articole referitoare la importanţa alegerii lui Johnson, apar la tema Programul economic al guvernului laburist englez, corespondenţe de la Anila Graham, John Gritten şi extrase din patru publicaţii străine). Un alt fapt de remarcat a fost mărirea spaţiului acordat rubricii „Reflector" şi varietatea temelor din această rubrică.

Şi o părere despre o problemă ridicată de cititorul E. Victor din Craiova. Găsesc că e foarte natural ca evenimentelor din Europa să li se acorde un spaţiu mai larg decît celor din alte continente".

SCHTAT SZ. WERNER
student, Cluj

■

„Sînt împotriva propunerii tov. E. Victor din Craiova, despre care am citit în nr. 46 şi care nu e de părere ca revista să acorde prioritate evenimentelor politice din Europa sau celor de tipul alegerilor americane şi Piaţa comună. Alegerile din S.U.A. sau contradicţiile interatlantice sînt, după părerea mea, foarte importante pentru viitor şi revista face bine că le acordă atenţia cuvenită.

Vă urez spor la lucru şi succes în îndeplinirea tuturor dorinţelor cititorilor LUMII, lucru de altfel foarte greu realizabil".

C. S. MOGOŞ, **Bucureşti**

Pe urmele istoriei

„Urmăresc cu multă atenţie rubrica „Pe urmele istoriei". Consider că în această parte a revistei au apărut materiale şi reconsiderări interesante în legătură cu personalităţi din istoria diplomaţiei romîneşti. Aş sugera revistei să publice în cadrul acestei rubrici pagini din istoria diplomaţiei universale. Este vorba atît de evocarea unor mari figuri ca de pildă Metternich, Llovd George, Disraeli etc., cît şi a altor probleme legate de evoluţia relaţiilor diplomatice în perioada postbelică".

R. TOLU, **Bucureşti**

Sugestia dv. este fără îndoială interesantă şi redacţia o va lua în discuţie în ce priveşte prima ei parte. La al doilea aspect al propunerii menţionăm că revista s-a mai ocupat de publicarea unor materiale din istoria diplomaţiei universale şi o va face şi pe viitor.

Articole cu caracter general

„Spre deosebire de alţi cititori, mă atrag mai mult în revistă articolele care se ocupă de tratarea aprofundată a politicii externe ale unei ţări sau alteia. Pe această linie dv. aţi publicat, fără îndoială, multe materiale interesante. Poate totuşi ar fi util dacă aţi consacra un articol sau un ciclu de articole unor probleme cum ar fi: „Concepţii strategice în Occident" (care să trateze principalele poziţii care s-au înregistrat în acest domeniu) sau „Politica externă a Angliei" (aşa cum aţi consacrat un articol politicii economice a noului guvern laburist). În sfîrşit, cred că ar prezenta foarte mult interes pentru cititori articole despre politica externă a Franţei nu numai prin prisma unui eveniment de actualitate, ci pe baza unei tradiţii diplomatice bine cunoscute a acestei ţări".

V. ZAHARESCU, **Bucureşti**

În preocupările redacţiei noastre intră publicarea unor materiale pe temele şi de amploarea pe care dv. le sugeraţi.

Runda Kennedy

Cititorilor Pişcoci Aurelian, student, Bucureşti, Gh. Crasan, Ploieşti, **şi celor care s-au referit în scrisorile lor la această problemă, le comunicăm că la tratativele din cadrul organismului G.A.T.T. participă Cehoslovacia (membru cu puteri depline al acestui organism încă de la înfiinţarea sa), precum şi Iugoslavia şi Polonia, care au statutul de ţări asociate la G.A.T.T.**

■

Radu Iliescu, Bucureşti. **Problema reformei agrare din Venezuela despre care ne-aţi cerut informaţii confirmă starea nefavorabilă a unor sectoare ale economiei venezueliene şi necesitatea urgentă de rezolvare a acestei situaţii. Astfel, agricultura practicată de o manieră tradiţională şi cu o structură arhaică prezintă — după statisticile oficiale — o inegală repartizare a terenurilor arabile: 1,69 la sută din numărul total al proprietarilor posedă nu mai puţin de 73 la sută din terenurile cultivate... În 1959, un număr de 350 000 de familii nu aveau pămînt. Aşa-zisa reformă agrară „înfăptuită" în 1960 nu a soluţionat nici pe departe această problemă. În aceste condiţii, au avut loc o serie de acţiuni din iniţiativa spontană a ţăranilor, care au încercat să ocupe pămînturile statului sau ale marilor moşieri. Evident, reacţia oficială promptă şi violentă a „anulat" iluziile de moment ale proprietarilor fără acte.**

■

Prof. Valentin Bisoi, reg. Argeş. **O listă a preşedinţilor Statelor Unite a fost publicată la rubrica „Poşta redacţiei" într-unul din numerele noastre trecute.**

■

Prof. B. Ivănescu, Cîmpina. **Noua capitală a Pakistanului este oraşul Islamabad, actualmente în construcţie; capitala provizorie este Rawalpindi.**

■

N. Prelipcean, Rădăuţi. **Problema pe care o trataţi în consideraţiile pe care ni le-aţi trimis a mai fost prezentată cititorilor noştri atît în articole speciale, cît şi prin extrase din publicaţiile străine de specialitate.**

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariştilor din Republica Populară Romînă

Redactor şef GEORGE IVAŞCU

Redacţia şi administraţia: Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

O producție a studioului LENFILM

ziua fericirii

Scenariul : Iuri Gherman
Iosif Heifiț
Regia : Iosif Heifiț
Imaginea : G. Marangean
Muzica : Nadejda Simonian

Cu: **Tamara Siomina, Alexei Batalov, Valentin Zubkov, Nikolai Kriucikov, L. Golubkina, I. Konopatki.**

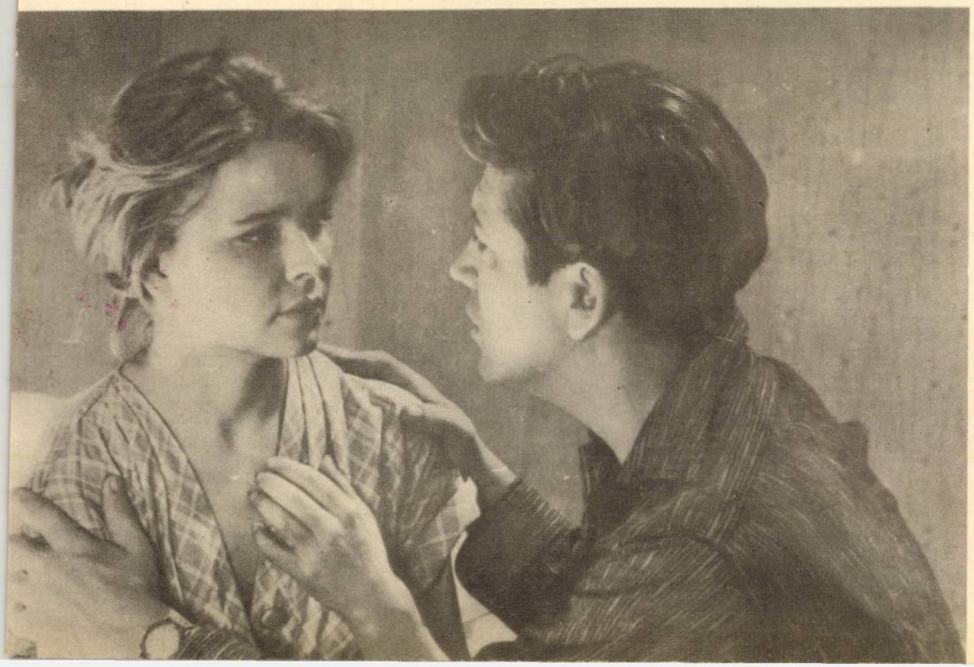

LUMEA — PUBLICITATE

FABRICA

TIMIS
TIMIȘOARA

Str. Fagului 22
telefon 11950

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ ÎN ȚARĂ ȘI STRĂINĂTATE UN BOGAT SORTIMENT DE :

- **pigmenți anorganici**
- **hidrat de aluminiu farmaceutic**
- **săruri anorganice pro foto**
- **pământuri colorate**
- **roci măcinate**
- **oxigen tehnic și medicinal**
- **aer comprimat**

LUMEA — PUBLICITATE

FABRICA *FLAMURA ROȘIE*

SIBIU

MARCA **Flaro**

Sibiu, str. Rîului 28
telefon 1680

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ ÎN ȚARĂ ȘI STRĂINĂTATE
DIVERSE PRODUSE DIN MASE PLASTICE :

- **stilouri, creioane mecanice tip „Tehnician"**
- **diverse rechizite școlare**
- **articole pentru pescuit sportiv**
- **flori artificiale**
- **articole de menaj**

LEI 2

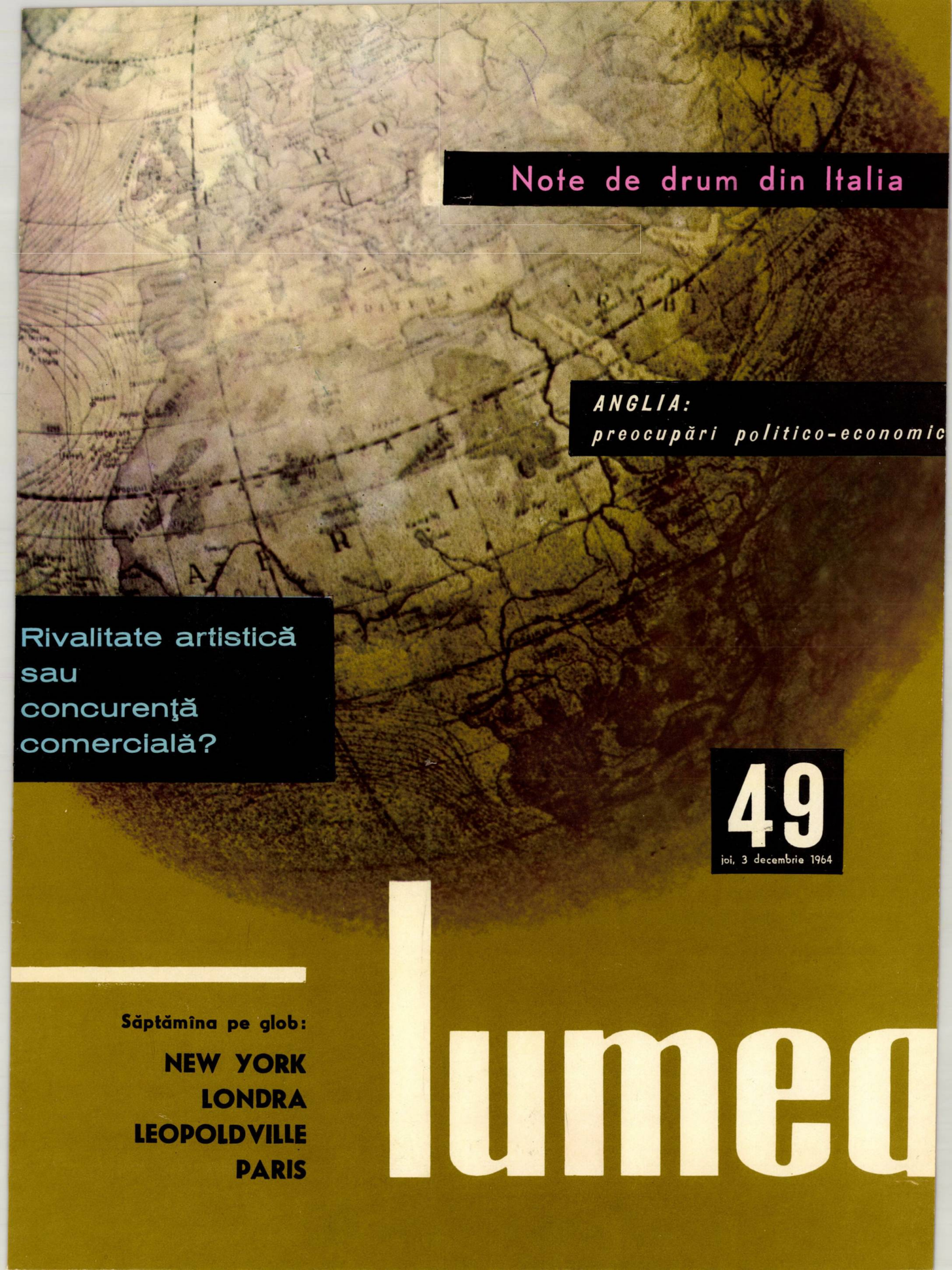

Note de drum din Italia

ANGLIA: preocupări politico-economice

Rivalitate artistică sau concurenţă comercială?

49
joi, 3 decembrie 1964

lumea

Săptămîna pe glob:

NEW YORK
LONDRA
LEOPOLDVILLE
PARIS

A XIX-A SESIUNE A ADUNĂRII GENERALE A O.N.U.

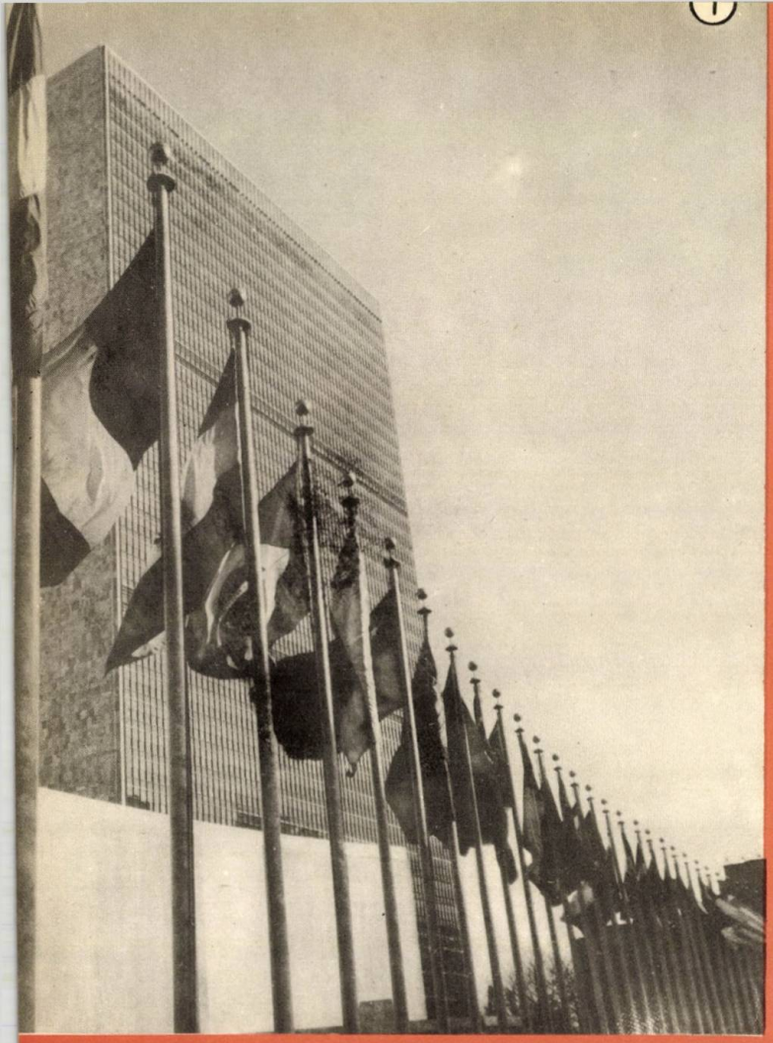

1. **În fața sediului O.N.U. flutură drapelele tuturor statelor membre.**

2. **Delegația R. P. Romînă. În fotografie :** Corneliu Mănescu, Mircea Malița, Mihail Hașeganu.

3. **Sala Adunării Generale. La deschiderea actualei sesiuni participă 112 state. În cursul dezbaterilor, alte 3 state – Malawi, Zambia și Malta – vor deveni membre ale O.N.U.**

Anul II
nr. 49 (58)

Joi
3 decembrie
1964

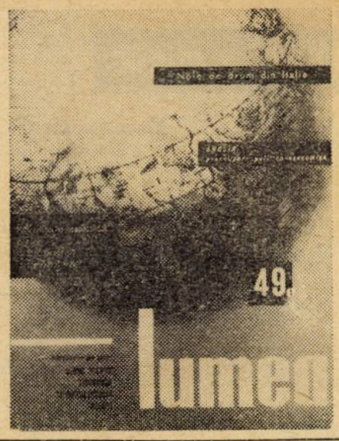

sumar

SĂPTĂMÎNA PE GLOB

p. 2 NEW YORK — A XIX-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., de **George Serafin**
3 PARIS — Convorbirile romîno-franceze, de **N. Pătrașcu**
4 ROMA — Aritmetică după alegeri, de **Octavian Paler**
5 WASHINGTON — Obiectivele întrevederii Johnson-Wilson, de **Drew Pearson**
LEOPOLDVILLE — Complicațiile intervenției, de **Eugeniu Obrea**
7 BONN — Se trec în revistă pozițiile, de **Riana Lupu**
9 VARȘOVIA — Lucrările Seimului, de **Gh. Gheorghiță**
PARIS — Dialogul de la Palatul Bourbon, de **Etienne Philippe**
11 ADEN — O nouă politică ?, de **Nic. Ionescu**
12 LA PAZ — Semne de întrebare în Bolivia, de **José Herrera**

ARTICOLE, REPORTAJE

p. 13 Dileme britanice, de **N. Lupu**
15 De la Veneția la Napoli, de **Dorina Rădulescu**
20 În căutarea unui antidot, de **N. S. Stănescu**
22 Rivalitate artistică sau concurență comercială ?, de **Marcel Breazu**

CONVORBIRI, INTERVIURI

p. 18 Membri ai Asociației Internaționale de Studii Sud-Est Europene despre reuniunea de la București.
Grupul de energeticieni americani despre vizita în Romînia
Senatorul Luis Troccoli despre colaborarea dintre Romînia și Uruguay

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

p. 25—30 Izvestia, New York Times, Prensa Latina, Combat, Süddeutsche Zeitung, Le Nouvel Observateur, Gazette de Lausanne, Tribune, Jeune Afrique

PROFIL, FIȘIER

p. 31 Feisal Ibn Abdel Aziz
Adunarea Generală a O.N.U.

POȘTA REDACȚIEI

La 1 decembrie

s-a deschis cea de-a XIX-a sesiune a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite. Corespondența trimisului nostru la New York la pag. 2.

Politica britanică și relațiile interoccidentale

sînt evocate în articolele și corespondențele publicate în acest număr. De la Washington, Drew Pearson examinează perspectiva apropiatelor întrevederi Johnson-Wilson (pag. 5). Dilemele diplomației britanice la o lună și jumătate de la instaurarea guvernului laburist la pag. 13. Pe aceeași temă, puncte de vedere din **Izvestia, New York Times, Combat** și **Süddeutsche Zeitung** (pag. 25). Despre măsurile engleze de ridicare a taxei de scont, repercusiunile lor și dificultățile întîmpinate la pag. 20.

De la Veneția spre Napoli,

trecînd prin orașele pitorești ale Italiei, călătorul culege bogate impresii (pag. 15).

Lupta pentru hegemonie

între diversele curente de artă plastică occidentale constituie unul din fenomenele mult discutate în vestul Europei și peste Ocean. O prezentare la pag. 22.

NEW YORK

Corespondență de la George SERAFIN

A XIX-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U.

Anul acesta tradiționala atmosferă de așteptare și solemnitate care precede deschiderea sesiunii ordinare a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite a fost înlocuită cu un sentiment de incertitudine care s-a transmis de la delegațiile statelor membre corespondenților de presă și observatorilor politici aflați aci. Pînă în ultimul moment, trimișii marilor agenții și posturilor de radio și televiziune aveau încă dubii asupra textului care va anunța deschiderea Adunării Generale. Abia cu cîteva minute înainte de ora fixată, situația s-a clarificat.

Amînată în două rînduri, actuala sesiune, după ce a reușit să parcurgă ședința inaugurală, nu dispune încă de un program cert decît pentru viitoarele trei săptămîni, cînd va avea loc discuția generală. Secretarul general al O.N.U., U Thant, a anunțat că în această perioadă „nici o problemă care nu poate fi reglementată printr-o decizie adoptată pe baza consimțămîntului general, nu va putea fi ridicată".

Această situație este rezultatul a ceea ce presa a denumit „disputa financiară" din cadrul O.N.U. Punerea în discuție a fondului art. 19 al Cartei O.N.U. și încercarea de a-l interpreta în sensul privării de drept de vot a statelor care nu consideră operațiunile în Congo ca făcînd parte din categoria acelor acțiuni ale O.N.U. ce trebuie subvenționate, influențează de mai multe luni într-un mod negativ activitatea Organizației Națiunilor Unite. Nesoluționarea acestei probleme, care a dus deocamdată la o „criză procedurală", ar putea să ridice pe viitor dificultăți și mai serioase.

În rîndul observatorilor se recunoaște că actualele evenimente din Congo și nesiguranța existentă în această țară nu sînt deloc un argument în favoarea acelora care invocă finanțarea operațiunilor O.N.U. Chiar presa americană din preziua deschiderii Adunării Generale a O.N.U., evocînd necesitatea „renegocierii procedurii de finanțare a viitoarelor operațiuni pentru menținerea păcii" *(New York Times)*, critică implicit poziția americană.

Deschiderea Adunării Generale a fost precedată în dimineața zilei de marți de o activitate diplomatică neobișnuit de intensă. Comunicatele oficiale, dar mai ales zvonurile și comentariile de culise se succedau neîntrerupt, punîndu-se în circulație „soluții", noi amînări etc. Cu cîteva ore înaintea deschiderii a fost difuzată declarația delegației Uniunii Sovietice care preciza că Uniunea Sovietică a obiectat în mod categoric împotriva părerilor ca Adunarea Generală a O.N.U. să amîne pentru un timp nedeterminat examinarea problemelor de pe ordinea de zi. „Delegația sovietică consideră — se arăta în acest document — că Adunarea Generală trebuie să înceapă și să-și continue activitatea în conformitate cu procedura normală și că toate problemele importante de pe ordinea de zi trebuie să fie discutate urmînd ordinea firească".

Căutarea unei soluții unanim acceptabile a determinat o întrunire la secretarul general al O.N.U., U Thant, a reprezentanților U.R.S.S., S.U.A., Angliei, Franței, Algeriei (din partea grupului afro-asiatic), statului Salvador (din partea grupului latino-american), Carlos Sosa Rodriguez, președintele sesiunii a XVIII-a a Adunării Generale, și Quaison-Sackey, reprezentantul Ghanei, care a devenit, prin alegere în prima ședință, președintele actualei sesiuni.

De-abia cu un sfert de oră înainte de ora 15, secretarul general al O.N.U. a confirmat realizarea unui acord și adoptarea unui plan de lucru care să permită în timp rezolvarea dificultăților ivite.

Momentele critice fiind depășite, prima ședință a sesiunii a XIX-a a Adunării Generale a O.N.U. s-a desfășurat după procedura obișnuită, fiind ales președintele și vicepreședinții. Quaison-Sackey este al doilea om politic african ales, (după Mongi Slim — Tunisia) pentru a conduce Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite. Desemnarea sa, ovaționată de delegați, este interpretată ca o recunoaștere a rolului important jucat de statele africane în activitatea O.N.U. De asemenea, în ședința inaugurală au fost admise în O.N.U. încă trei state — Malta, Malawi și Zambia.

Discuția generală care a început acum va prilejui șefilor delegațiilor precizarea punctelor de vedere asupra principalelor probleme internaționale. Deși există o anumită succesiune recomandată de Secretariatul O.N.U. pentru discutarea problemelor de pe ordinea de zi, se pare că ea nu va putea fi respectată. Solicitarea, chiar în ziua deschiderii Adunării Generale, de către un grup de țări africane de a se convoca de îndată Consiliul de Securitate pentru examinarea situației din Congo ar putea însemna aducerea acestei probleme și în fața Adunării Generale.

În rîndul observatorilor de la O.N.U. domnește părerea că actuala sesiune a Adunării Generale poate să aducă o contribuție importantă pentru accentuarea tendinței de destindere internațională, care se face simțită în ultimul timp în relațiile mondiale. Noul președinte al Adunării Generale a propus, de pildă, crearea unor comitete speciale pentru studierea problemelor critice în conjunctura mondială El a subliniat de asemenea creșterea importanței rolului O.N.U. în viața internațională. Este vorba însă în același timp de crearea — de la început — a unei atmosfere favorabile pentru o colaborare multilaterală a tuturor statelor, o abordare realistă și eficientă a largului cerc de probleme care își așteaptă rezolvarea.

În viitoarele trei săptămîni, delegații nu vor avea, probabil, ocazia să voteze. Totuși la O.N.U., noutatea tehnică comentată este punerea în funcțiune a sistemului de vot cu ajutorul unei mașini electronice. Pe masa din fața locului ocupat de șefii delegațiilor se află trei butoane: lumina verde înseamnă „da", roșie — „nu". iar albă — „abținere". În cel mult șase secunde după încheierea votării, președintele Adunăriri Generale va primi un carton tipărit care indică votul fiecărei delegații. Acest sistem perfecționat nu exclude însă vechiul sistem al introducerii buletinelor în urnă, care urmează să se păstreze numai pentru desemnarea prin vot secret a președinților și vicepreședinților Adunării Generale și a diferitelor comitete.

New York, 1 decembrie

Din ordinea de zi provizorie

Un mare număr de puncte înscrise pe ordinea de zi sînt consacrate problemei dezarmării. Astfel, figurează punctul intitulat „Problema dezarmării generale și totale — raportul conferinței Comitetului celor 18 state pentru dezarmare (rez. 1908/XVIII din 27 nov. 1963)", precum și diferitele propuneri adiacente. „Acțiuni pe plan regional în vederea îmbunătățirii relațiilor de bună vecinătate între statele europene aparținînd unor sisteme social-politice diferite" (rez. din 13 dec. 1963). Acest punct a fost înscris pentru prima oară pe agenda Adunării Generale a O.N.U. din inițiativa guvernului R. P. Romîne la cea de-a XV-a sesiune a Adunării Generale în anul 1960. El figurează pe actuala ordine de zi la recomandarea Adunării Generale, care în sesiunea precedentă a hotărît ca această propunere să fie examinată cu prioritate.

Sesiunea va examina din nou anul acesta problema intitulată „Restabilirea drepturilor legitime ale R.P. Chineze la O.N.U."

Pe ordinea de zi provizorie este înscrisă problema: „Aplicarea Declarației asupra acordării independenței țărilor și popoarelor coloniale — raportul Comitetului special însărcinat cu studierea situației privind aplicarea Declarației asupra acordării independenței țărilor și popoarelor coloniale" (rez. 1956/XVIII din 11 dec. 1963). În același context Adunarea Generală va examina problemele „Informații privind teritoriile neautonome"; „Două puncte consacrate problemei Africii de sud-vest"; „Problema Omanului", „Politica de apartheid a guvernului Republicii sud-africane" etc.

O mare parte a ordinii de zi provizorii se referă la probleme economice de actualitate cum ar fi „Raportul conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare" (rez. 1785/XVII din 8 dec. 1962 și 1897/XVIII din 11 nov. 1963); „Accelerarea alocării de fonduri și asistență tehnică destinată țărilor în curs de dezvoltare — raportul secretarului general" (rez. 1522/XV din 15 dec. 1960 și 1938/XVIII din 11 dec. 1963); „Acțiuni în domeniul dezvoltării industriale", „Rolul Organizației Națiunilor Unite în formarea personalului tehnic național în vederea industrializării accelerate a țărilor în curs de dezvoltare — raportul Consiliului Economic și Social"; „Creșterea populației și dezvoltarea economică".

Pe ordinea de zi provizorie difuzată de secretariatul O.N.U. este înscrisă și o altă propunere prezentată de țara noastră, intitulată „Proiect de declarație privind promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor păcii, respectului reciproc și înțelegerii între popoare" (rez. 1965/XVIII din 13 dec. 1963). Acest punct a fost înscris pentru prima oară pe agenda O.N.U. din inițiativa guvernului R.P. Romîne la cea de-a XV-a sesiune a Adunării Generale în 1960. El figurează pe actuala ordine de zi la recomandarea Adunării Generale, care în sesiunea precedentă a hotărît ca această problemă să fie examinată cu prioritate.

În total, pe ordinea de zi sînt înscrise pînă acum 92 de probleme.

PARIS

Convorbiri romîno-franceze

În Franța continuă vizita, începută la 17 noiembrie, a lui Alexandru Bîrlădeanu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, însoțit de Mihai Petri, adjunct al ministrului comerțului exterior, precum și de un grup de specialiști. Această vizită urmează celei pe care a întreprins-o în luna iulie o delegație guvernamentală romînă condusă de Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Romîne. Ea reprezintă o nouă dovadă a voinței comune a celor două părți de a contribui la dezvoltarea unor relații multilaterale între Romînia și Franța, deziderat exprimat de altfel în comunicatul romîno-francez semnat la sfîrșitul vizitei din vara aceasta. Noile contacte ilustrează de asemenea existența unor posibilități de lărgire a relațiilor dintre cele două țări, precum și dorința comună de a folosi aceste posibilități.

În cursul vizitei oaspeții romîni au avut în capitala Franței un amplu schimb de păreri cu o serie de personalități politice: Maurice Couve de Murville, ministru de externe, Valéry Giscard d'Estaing, ministru de finanțe, G. Palewski, ministru de stat însărcinat cu cercetările științifice și problemele atomice și spațiale, P. Lamour, președintele delegației guvernamentale de amenajare a teritoriului Rhonului de jos, G. Villiers, președintele Consiliului național al patronatului francez. Au urmat apoi întîlniri și convorbiri cu reprezentanți ai unor grupuri industriale franceze printre care S.F.A.C. (Societatea forjelor și atelierelor Creusot), S.A.C.M. (Societatea alsaciană de construcții mecanice), C.I.F.A.L. (Întreprinderea de studii și instalații de uzine pentru produse alimentare), C.E.G.E.L.E.R.G. (Compania generală de studii pentru electricitate și energie), Kreps et Co. (Societate pentru instalații și uzine), S.P.E.I.C.H.I.M. (Societate pentru echipament în industria chimică), Sidexport și altele.

Discuțiile prilejuite de aceste întîlniri se referă în primul rînd la problemele legate de dezvoltarea în continuare a relațiilor economice de interes reciproc. După cum declara un comunicat al Ministerului francez al Finanțelor, publicat la sfîrșitul întrevederii pe care a avut-o Alexandru Bîrlădeanu cu Valéry Giscard d'Estaing, „întrevederea a fost consacrată perspectivelor dezvoltării pe termen lung a schimburilor comerciale între cele două țări și pregătirii viitoarelor negocieri comerciale franco-romîne". De asemenea, G. Palewski, la un dejun oferit în cinstea oaspeților romîni, reamintind că un acord asupra schimburilor științifice și tehnice a fost semnat cu prilejul vizitei delegației guvernamentale romîne în vara acestui an, a declarat: „Este semnificativ că acest mod de colaborare, atît de important pentru viitor, a fost început. Lucrurile sînt bine pornite".

Întrevederile pe care le-au avut oaspeții romîni în capitala Franței au fost pe larg consemnate în presa franceză. Comentatorii s-au referit în primul rînd la caracterul tradițional al prieteniei dintre Romînia și Franța, exprimîndu-și încrederea că pe temeiul acesta se pot dezvolta noi relații de colaborare între cele două țări. Jean Schwoebel scria în ziarul *Le Monde*: „Există într-adevăr la București ca și la Paris o voință incontestabilă de a colabora, care rezultă atît dintr-o anumită convergență a pre- →

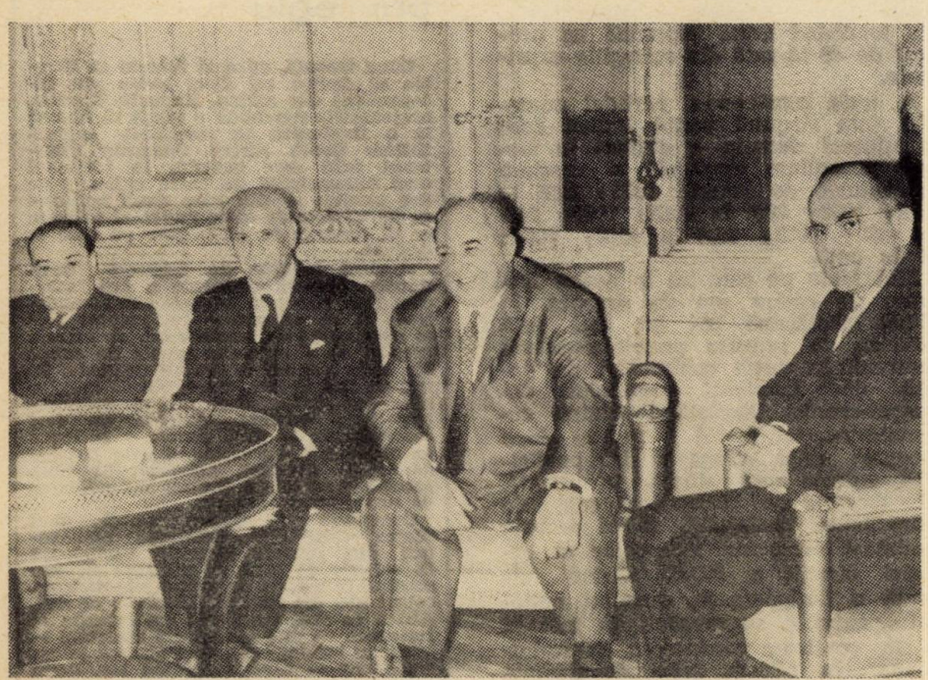

Paris. Tratativele economice franco-romîne. De la stînga la dreapta: Al. Bîrlădeanu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R.P.R., Gaston Palewski, ministrul francez al cercetărilor științifice și al problemelor atomice și spațiale, M. Petri, adjunct al ministrului comerțului exterior al R.P.R., Victor Dimitriu, ambasadorul R. P. Romîne la Paris

REFLECTOR

Relațiile iugoslavo-franceze

Expunînd rezultatele întrevederilor lui Kocea Popovici cu Couve de Murville, ministrul de externe al Franței, purtătorul de cuvînt al guvernului iugoslav a declarat într-o conferință de presă că întîlnirile de la Paris și convorbirile purtate sînt apreciate în Iugoslavia ca un pas important în promovarea relațiilor iugoslavo-franceze. El a adăugat că în ultimii ani aceste relații se dezvoltă favorabil. În cadrul convorbirilor Kocea Popovici-Couve de Murville — a spus purtătorul de cuvînt — s-a constatat o dezvoltare favorabilă a relațiilor bilaterale și există posibilități pentru promovarea lor în continuare, mai ales pe plan cultural și economic. De asemenea, acest schimb de păreri a contribuit la înțelegerea reciprocă a pozițiilor privitoare la problemele internaționale actuale.

Vizita ministrului de externe cehoslovac la Paris

În timpul șederii sale în capitala Franței, ministrul de externe cehoslovac a rostit o cuvîntare la Asociația ziariștilor francezi în care a subliniat că între Franța și Cehoslovacia nu există probleme litigioase, că există mari posibilități pentru lărgirea legăturilor economice. Se presupune — a spus el — că și legăturile culturale și tehnico-științifice vor continua să se extindă.

Comentînd discuțiile franco-cehoslovace **Le Monde** scria: „În starea actuală a lucrurilor, nu lipsește mult pentru ameliorarea climatului relațiilor dintre cele două țări, între care nu numai că nu există nici un litigiu politic serios, dar care se întîlnesc asupra unor puncte precise ca denunțarea tratatului de la München, recunoașterea frontierei Oder-Neisse și ostilitatea față de forța multilaterală".

Problema frontierei cambodgiano-vietnameză

Guvernul R.D. Vietnam a hotărît să numească o delegație care va continua convorbirile cu delegația guvernului regal al Cambodgiei în problema frontierei cambodgiano-vietnameză.

Recent guvernul regal al Cambodgiei a propus ca Frontul Național de Eliberare din Vietnamul de sud și guvernul R.D. Vietnam să-și trimită reprezentanți la Pekin pentru ca, împreună cu partea cambodgiană, să poarte tratative menite să concretizeze înțelegerile la care s-a ajuns recent în problema frontierei, în baza unui acord scris ce urmează să fie semnat în viitor.

Un emisar al guvernului japonez la Pekin

„În cercurile guvernamentale japoneze se afirmă că premierul Eisaku Sato va trimite un emisar la Pekin mai înainte de a pleca el însuși la Washington pentru a întîlni pe președintele Johnson. Chuji Kuno, emisarul premierului, va avea întrevederi la Pekin cu premierul Ciu En-lai, cu ministrul de externe Cen I și cu alte personalități oficiale.

Misiunea lui Kuno pare să constituie o inițiativă importantă din partea Japoniei care nu a avut relații oficiale cu China în perioada postbelică", **(A.F.P.)**.

Comenzi ale R. P. Chineze în Austria

Ziarul **Financial Times** anunță că directorul general al uzinelor optice „Reichert", Haslinger, care a condus o delegație de industriași în R.P. Chineză, a declarat la o conferință de presă că este probabil ca R.P. Chineză să facă comenzi în Austria în valoare de aproximativ 3 milioane lire sterline.

ocupărilor cît și din dorința sinceră pe care o manifestă francezii și romînii de a continua tradiția de prietenie fondată pe afinități comune". Ziarele pariziene dau de asemenea o serie de detalii cu privire la diferitele domenii concrete în care există premise pentru dezvoltarea schimburilor comerciale. „Reprezentanții romîni discută nu numai cu persoanele oficiale din ministerele franceze interesate, ci și cu reprezentanți ai industriei franceze în sensul unor viitoare tranzacții comerciale" *(Le Monde)*. Iar săptămînalul *L'Express* reamintind că în cursul vizitei oficiale întreprinse în vară la Paris de președintele Consiliului de Miniștri romîn, Ion Gheorghe Maurer, se ajunsese la o înțelegere asupra negocierii unui nou acord comercial franco-romîn pe o durată mai lungă, sublinia că „vicepremierul romîn și experții care îl însoțesc au căutat, zilele acestea, să concretizeze cele stabilite atunci".

Pe lîngă problemele dezvoltării relațiilor economice, discuțiile purtate în capitala franceză s-au referit și la tratativele culturale care au început săptămîna aceasta privind încheierea unui acord cultural între cele două țări, care este menit să înlocuiască protocolul în vigoare, semnat la 30 decembrie 1963 la București.

N. PĂTRAȘCU

ROMA

Corespondență de la Octavian PALER

Aritmetică după alegeri

Cînd vrea să scoată în relief un fapt, ziaristul italian îi anexează de obicei — printr-un fel de reflex lingvistic profesional — adjectivul „clamoroso". Echivalentul lui în limba română este „zgomotos", „răsunător". Termenul a fost asociat recent, în presa cu orientare de dreapta, unui procent: acel 0,9 la sută cîștigat de liberali la 22 noiembrie, în comparație cu alegerile parlamentare de anul trecut.

La o primă privire superficială, s-ar părea că acest spor procentual este un indiciu al unei aluviuni de voturi pe terenul politic al dreptei, provenită din noua eroziune suferită, la urne, de partidul democrat-creștin. Mai ales că aici s-a scris destul de mult despre competiția de la granița celor două partide.

Este oare într-adevăr așa? Să examinăm cifrele. Democrat-creștinii au pierdut în alegerile pentru consiliile provinciale încă 0,8 la sută din capitalul electoral. Aritmetic, minusul lor este apropiat deci de plusul liberalilor. Dar în ce direcție s-au deplasat aceste sute de mii de voturi? La dreapta? Sau la stînga? Fără îndoială, răspunsul este important pentru a înțelege dialectica orientării corpului electoral.

La dreapta partidului democrat-creștin se află trei partide: liberalii, monarhiștii și neofasciștii. Cum arată în această tabără comparația scrutinului actual cu cel de anul trecut? Liberalii și-au mărit procentul de voturi cu 0,9 la sută. Cel al neofasciștilor a rămas congelat la 5 la sută față de alegerile din 1963 (marcînd însă o depresiune de 0,9 la sută în raport cu cele din 1960). Monarhiștii au suferit o nouă pierdere: de la 1,7 la sută — la 0,9 la sută, deci un minus de 0,8 la sută. Așadar izvoarele cîștigului obținut de liberali se află aici, în dauna monarhiștilor. Concluzia este logică: pe harta corpului electoral, terenul dreptei, luat în ansamblu, apare blocat (cu excepția acelui rest de 0,1 la sută). Și totuși este evident un fenomen: că are loc acum o reîmpărțire a acestui teren, o nouă dispunere pe tabla de șah a dreptei. Avînd în vedere și alegerile precedente, reîmpărțirea se produce în favoarea partidului liberal, care preia obiectivele pierdute de celelalte două organizații politice de dreapta: una — purtătoarea nostalgiei după o monarhie împotriva căreia s-a pronunțat poporul italian prin referendumul de acum 14 ani, alta — moștenitoare în linia directă a forțelor împotriva cărora a luptat Rezistența italiană.

Prin urmare, aproape toate voturile pierdute de partidul democrat-creștin s-au deplasat spre stînga. E greu de spus către care anume dintre partide s-au îndreptat, dar în orice caz sensul orientării lor este spre stînga, nu spre dreapta. Aceasta este una din principalele constatări reținute de observatorii politici, după ultimele alegeri.

A doua constatare: dintre partidele situate la stînga partidului democrat-creștin, partidul republican a înregistrat o flexiune ușoară, de 0,1 la sută, iar partidul socialist un regres de 2,9 la sută în comparație cu anul 1963. Dar toate aceste voturi au rămas partidelor aflate la stînga P.D.C., ele totalizînd acum împreună un procent de 48 la sută din sufragiile exprimate.

A treia constatare: partidul comunist este singurul partid italian care în ultimul deceniu a obținut la fiecare consultare electorală o creștere procentuală de voturi: 1953: 22,6 la sută; 1958: 22,7 la sută; 1960: 24,7 la sută; 1963: 25,6 la sută; 1964: 26 la sută.

Sînt fapte pe care nu le neagă nici presa de centru sau de dreapta. În ultima săptămînă, ele au fost însă utilizate ca premise pentru concluzii contrare, în unele confruntări de poziții din interiorul partidului democrat-creștin. Armistițiul dintre curentele acestui partid a încetat după alegere: aripa stîngă a dat publicității articole care afirmă, în esență, că daunele au fost provocate de „direcțiunea moderată", și că trebuie modificat caracterul monocolor al actualei direcții a P.D.C. cerînd totodată o dezbatere în consiliul național „pentru a se revedea, în metodă și în conținut, conducerea centrului-stînga". În schimb, aripa de dreapta se folosește de argumentul pierderii de teren în rîndurile alegătorilor, ca să reclame din nou orientarea spre o coaliție de centru, „manevrînd — scrie ziarul *Unità* — pentru soluții conservatoare, împotriva indicației clare a votului popular". S-au semnalat în ultima săptămînă și oferte de colaborare pentru asemenea coaliții din partea liberalilor care și-au sporit, după cum am văzut, mandatele în consiliile provinciale, în paguba celorlalte partide de dreapta.

În ședința direcțiunii P.S.I., exponentul aripii de stînga, Riccardo Lombardi, a arătat că votul de la 22 noiembrie indică un progres al forțelor de stînga „în interiorul cărora P.S.I. a fost unicul partid care a făcut un pas îndărăt". El a propus ca în coalițiile care urmează să se formeze partidul socialist să prefere — ori de cîte ori va avea posibilitatea de a alege — coalițiile de stînga cu partidul comunist și partidul socialist al unității proletare. „Acesta, a adăugat Lombardi, este singurul mod corect de a interpreta răspunsul urnelor". Luarea unei hotăriri în această chestiune a fost amînată pentru ședința comitetului central al P.S.I., convocată în prima decadă a lunii decembrie.

Într-un discurs rostit duminică la Genova, Luigi Longo, secretar general al P.C.I., a reafirmat importanța alcătuirii unor coaliții de stînga larg reprezentative, „pentru a îndeplini indicațiile corpului electoral".

Pînă acum un lucru este clar și anume orientarea incontestabilă dată de urne. Ceea ce urmează să se mai clarifice este concluzia practică pe care o vor desprinde diverse partide din această orientare.

Roma, 30 noiembrie

Sfîrșitul unui privilegiu

Luna trecută, cu o zi înainte ca Zambia să devină cel de-al 37-lea stat independent din Africa, Kenneth Kaunda, președintele republicii a reușit să ajungă la o înțelegere cu societatea engleză British South Africa Company Chartered prin care aceasta, în schimbul unei îndemnizații de patru milioane de lire sterline — din care două milioane să fie vărsate de către guvernul britanic — să renunțe la privilegiile pe care le deținea.

Fondată în 1889 de faimosul Cecil Rhodes, această companie a fost însărcinată de guvernul britanic „să administreze și să valorifice" cei 1 800 000 km² ai Rhodesiei; ca recompensă, ea primea dreptul de a exploata minele de cupru din zona minieră a Africii Centrale. În 1923 au fost abolite prerogativele politice ale companiei, dar nu și redevențele sale miniere. Acestea au fost reconfirmate în 1949, pentru o perioadă de 37 de ani. Un exemplu pare concludent: în decursul ultimelor 12 luni, această companie a încasat 15,5 milioane de lire sterline.

Compania va rămîne totuși unul dintre cele mai puternice monopoluri din Africa, deținînd participații în valoare de circa 60 milioane de lire sterline în minele de argint, cupru, zinc, cobalt etc. din Zambia, Rhodesia de sud, Africa de sud. Compania are intenția să fuzioneze cu alte două mari companii — „Central Mining" și „Consolidated Mines Selection" — care, la rîndul lor, dețin participații în Africa de sud. Grupate, cele trei societăți vor avea un capital evaluat la peste opt miliarde lire sterline.

WASHINGTON

Corespondență de la
Drew PEARSON

Obiectivele întrevederii Johnson-Wilson

Cea mai importantă dintre problemele pe care președintele Johnson le va discuta cu primul ministru Wilson, șeful noului guvern britanic, este politica comună anglo-americană față de noul guvern sovietic.

Președintele Johnson, care are multă încredere în tratativele directe, era înclinat să propună o întîlnire cu Brejnev și Kosighin după ce aceștia preluaseră puterea. Una din devizele sale, pe care le aplică atît în relațiile cu prietenii cît și cu oponenții săi politici, pe care o invocă și față de liderii sindicali și pe care a urmat-o întotdeauna este: „Să stăm și să judecăm împreună". Astfel că președintele era dispus să se așeze la masa de discuții și să stea de vorbă cu noii lideri de la Moscova.

În acest sens, consilierii lui Johnson au fost de părere ca primul ministru Wilson ar putea să acționeze ca un fel de ambasador neoficial pentru a vedea dacă Moscova dorește o asemenea întîlnire.

Așadar, după convorbirile sale cu președintele Johnson, Wilson va vizita Moscova mai tîrziu și se va întoarce apoi la Washington la începutul anului viitor, pentru a-i relata lui Johnson care este atitudinea Uniunii Sovietice în unele probleme importante, ca Berlinul, reducerea armamentelor și actualul impas în problema cotizațiilor la O.N.U.

Relațiile anglo-americane cu Uniunea Sovietică nu vor fi însă singurul punct de pe ordinea de zi a discuțiilor dintre cei doi conducători ai țărilor anglo-saxone. Ei au și alte probleme comune, una dintre ele fiind președintele Franței, de Gaulle, care manifestă răceală față de anglo-saxoni, încă de pe vremea cînd a început campania pentru menținerea Statelor Unite și Angliei în afara Pieței comune.

Nici Wilson și nici Johnson nu sînt de loc satisfăcuți de atitudinea lui de Gaulle, dar se pare că nu au ce face. Oricum, este foarte îndoielnic ca președintele Johnson să aibă o întrevedere cu președintele Franței. Președintele S.U.A. a respins o invitație care propunea o întîlnire cu de Gaulle în luna aprilie a anului acesta, pe insula franceză Guadelupa. Și în această chestiune, premierul britanic, care este mai apropiat de de Gaulle și are mai multe probleme de discutat cu el, poate servi ca un ambasador neoficial al Statelor Unite.

O altă problemă pe agenda celor doi conducători anglo-americani o constituie forța nucleară multilaterală pe care — după cum se știe — guvernul laburist a respins-o în mod public. Johnson, care nu este autorul acestui plan și nu este angajat în realizarea lui, nu manifestă înclinații deosebite să impună constituirea acestor forțe ca instrument al Pactului Atlantic. De fapt, Johnson este un om practic; el ar dori mai degrabă să treacă întreg proiectul pe planul al doilea. Ceea ce se poate spune cu siguranță este că forțele nucleare multilaterale sînt departe de a fi adoptate în mod oficial.

Oricum, problema cea mai importantă pe care o vor discuta Wilson și Johnson va fi aceea a relațiilor cu Uniunea Sovietică.

În timpul primului an în care a deținut puterea ca președinte, Johnson s-a străduit să contribuie la stabilirea unei atmosfere de mai bună înțelegere. Atît S.U.A. cît și U.R.S.S. au redus bugetele militare în luna decembrie anul trecut. Mai tîrziu, aceste țări s-au declarat de acord să reducă materialul fisionabil pentru armele nucleare, au semnat acorduri de colaborare în ce privește desalinizarea apelor. Johnson are de asemenea în vedere alte inițiative comune.

Cu toate acestea, unele evenimente recente, ca cele din Congo, sau divergențele în legătură cu fondurile O.N.U. au făcut ca relațiile dintre S.U.A. și U.R.S.S. să ceară o nouă examinare.

Iată problema pe care noul prim-ministru al Angliei și relativ noul președinte al Statelor Unite vor trebui să o înscrie, în primul rînd, pe agenda întîlnirii lor. În orice caz, este cea mai importantă dintre problemele în discuție.

Washington, 30 noiembrie

LEOPOLDVILLE

Complicațiile intervenției

La Leopoldville clopotele au fost trase prea devreme spre a celebra sfîrșitul răsculaților. Chombe redusese doar la cîteva ore distanța care îl despărțea de momentul anunțării „lichidării subversiunii". Colaboratorii lui Adoula, fostul premier despre care se afirmă că nu ar nutri cea mai mare dragoste față de succesorul său, i-au adresat lui Chombe o telegramă de felicitare „pentru reușita operei de pacificare". Dar Chombe, care a promis un voiaj imediat la Stanleyville, a preferat, în ultimul moment, să-și anuleze călătoria către „capitala rebelă". A fost în-

→

Soldați din armata lui Chombe torturează un partizan prizonier

REFLECTOR

Problema alinierii politice agrare a C.E.E.

Miniștrii agriculturii țărilor Pieței comune s-au reunit la 30 noiembrie la Bruxelles pentru a lua în discuție controversata problemă a alinierii politicii agrare și, în primul rînd, a unificării prețurilor la cereale. Sesiunea a fost anticipată de numeroase luări de poziție din partea cercurilor de afaceri, a organizațiilor țărănimii și a presei țărilor C.E.E., care și-au manifestat pesimismul în legătură cu posibilitățile de rezolvare a disputelor în viitorul apropiat. Această concluzie a fost întreținută, pe de o parte, de atmosfera provocată de ultimatumul francez, cît și de rigiditatea poziției vest-germane. În ultimul moment, se pare că lucrurile au început să ia o altă turnură.

În ajunul deschiderii sesiunii miniștrilor C.E.E. a avut loc o ședință a cabinetului vest-german, care a dat instrucțiuni delegației sale în sensul admiterii — în principiu — a unei sporiri a prețurilor la cereale în condițiile unor compensații bănești din partea fondului comunitar. Hotărîrile nu au fost totuși publicate, lăsîndu-se — prin aceasta — mînă liberă negociatorilor.

Comentînd „elasticizarea" poziției R.F.G., ministrul de externe al Belgiei, P. H. Spaak, a declarat că aceasta nu constituie decît preludiul unor „discuții serioase", iar colegul său olandez — Joseph Luns —, la sfîrșitul primei ședințe de marți declara presei că „există atît de multe probleme dificile de rezolvat în ce privește prețul comun la cereale încît mă îndoiesc că se va ajunge la un acord înainte de 15 decembrie".

Cu alte cuvinte, contradicțiile dintre țările exportatoare și cele importatoare de cereale din cadrul Pieței comune sînt încă departe de a fi lichidate prin acordul general al guvernului R.F.G. în privința sporirii prețului la cereale. Acest lucru nu este deloc ciudat, deoarece în joc sînt miliarde de franci sau mărci, ca și soarta a sute de mii de producători agricoli din țările C.E.E.

O delegație de partid și guvernamentală cehoslovacă la Moscova

La Moscova a sosit într-o vizită oficială o delegație de partid și guvernamentală cehoslovacă condusă de Antonin Novotny, prim-secretar al C.C. al P.C. din Cehoslovacia, președintele R. S. Cehoslovace. În cuvîntările rostite de L. I. Brejnev și Antonin Novotny, vizita delegației cehoslovace este apreciată ca o contribuție la lărgirea relațiilor de colaborare multilaterală între cele două partide comuniste și între cele două țări socialiste frățești.

Noul guvern al Mexicului

Marți, 1 decembrie, și-a preluat oficial funcția noul președinte al Mexicului, Gustavo Diaz Ordaz. La Mexico City a fost dată publicității în aceeași zi lista noului guvern. Ca ministru de externe a fost numit Antonio Carrillo Flores, fost ambasador al Mexicului la Washington. Printre alte numiri se semnalează cea a economistului Jesus Reyes Heroles, în fruntea companiei petrolifere mexicane „Pemex".

Tratative ungaro-americane

Departamentul de Stat a anunțat recent reluarea tratativelor între S.U.A. și R.P. Ungară în vederea normalizării relațiilor dintre cele două țări.

Purtătorul de cuvînt al Departamentului de Stat, Robert McCloskey, a declarat: „În ultimii ani, noi am purtat discuții cu guvernul ungar asupra unor probleme mai importante... Ne așeptăm la un progres în această direcție pentru a rezolva acele probleme care mai există în relațiile noastre bilaterale". Directorul Departamentului pentru schimburi Est-Vest, Siscoe, a sosit la Budapesta la 29 noiembrie.

vocată o recomandare medicală, o boală care l-ar ţintui la pat 48 de ore. Oraşul pustiu, cu împuşcăturile care nu s-au stins, nu-i putea oferi un triumfal spectacol pe măsura ambiţiilor sale. În schimb, deplasarea au făcut-o oamenii lui de „mînă forte": Mobutu şi Munongo.

Urmărirea desfăşurării zilnice a evenimentelor impune o singură concluzie: situaţia la Stanleyville nu poate fi considerată ca închisă. Contraatacurile puternice ale răsculaţilor sînt însoţite de o activitate din ce în ce mai organizată împotriva armatei lui Chombe şi a mercenarilor albi. Comunicatele difuzate din sursă americană confirmă un tir intens împotriva avioanelor militare americane. Se pare că aeroportul de la Stanleyville nu mai poate fi deocamdată folosit. Este la fel de grăitor şi comunicatul Ministerului de Interne de la Leopoldville, care interzice orice fel de deplasare spre „regiunile recent eliberate". În cercurile oficiale congoleze, transmit corespondenţii de presă, această măsură este motivată prin necesitatea de a împiedica contactul dintre populaţie şi forţele răsculate „care se pot încă afla în regiunea Stanleyville şi pot să-şi continue încă activitatea".

Un element nou şi cu o pondere tot mai mare în corespondenţele ziariştilor occidentali din Congo îl reprezintă represiunile sălbatice ale mercenarilor împotriva populaţiei congoleze. Corespondentul ziarului catolic conservator din Bruxelles, *Libre Belgique*, descria adevăratele masacre în masă organizate la Stanleyville împotriva populaţiei de culoare.

Prin urmare, ocuparea Stanleyville-ului nu reprezintă actul final al războiului din Congo. Referindu-se la răsculaţi, ziarul *Times* scria că „rezistenţa şi organizarea lor nu sînt cîtuşi de puţin distruse de căderea oraşului Stanleyville". Cotidianul londonez nota, în acelaşi timp, un element care merită a fi reţinut: „În ciuda titlurilor din ziarele locale, nimeni nu crede cu adevărat că Stanleyville a fost ocupat de armata congoleză — şi foarte puţini sînt de părere că armata congoleză ar putea să păstreze multă vreme oraşul fără o garnizoană permanentă de mercenari". Remarca din *Times* coincide cu opinia exprimată de alţi comentatori occidentali care apreciază că „intervenţia militară belgiană a jucat, desigur, un rol ce nu poate fi neglijat în căderea oraşului, al treilea din Congo ca importanţă economică şi administrativă. Într-adevăr, ineficienţa majorităţii elementelor armatei naţionale congoleze este cunoscută de multă vreme şi încadrarea cu mercenari albi şi jandarmi katanghezi a fost adesea necesară pentru a se evita adevărate catastrofe". Debarcarea paraşutiştilor belgieni s-a dovedit, astfel, a avea o valoare militară pe care promotorii ei o trec sub tăcere.

Intervenţia belgiano-americană la Stanleyville a fost acompaniată de o vastă operaţiune diplomatică menită să prevină protestele. Dar reacţiile, cu precădere africane, s-au vădit a fi cu mult mai vehemente decît se calculase înainte de ora X. Mulţi din liderii africani au folosit cuvinte de o asprime puţin obişnuită spre a stigmatiza actul întreprins de Belgia şi S.U.A. Julius Nyerere, preşedintele Republicii Unite Tanzania, a declarat că „această intervenţie constituie o insultă la adresa continentului african". La Nairobi, ministrul de stat al Kenyei, Murumbi, califica drept „agresiune" acţiunea paraşutiştilor belgieni. Preşedintele Ben Bella a spus că „agresiunea împotriva Congoului a fost regizată mai de mult, iar problema ostaticilor din Stanleyville reprezintă un simplu pretext pentru a sprijini agresiunea". Conducătorul algerian a subliniat: „Vălul a fost definitiv ridicat de pe cele mai sinistre comedii, punînd în evidenţă maşinaţiunile şi intrigile". Ambasadele belgiene şi americane din capitalele africane au avut de înfruntat mulţimea demonstraţiilor care, uneori, nu s-au mărginit la protestul verbal.

Oficialităţile africane au reacţionat în mod diferenţiat la evenimentele de la Stanleyville. Preşedintele Republicii Malgaşe n-a găsit cuvinte de dezaprobare faţă de actul belgiano-american, în timp ce în Togo autorităţile au adoptat o atitudine nuanţată. În schimb, Republica Arabă Unită, Etiopia, Sudan, Guineea, Mauritania, Congo (Brazzaville), Dahomey şi alte state au luat o poziţie energică împotriva intervenţiei pe care au considerat-o ca fiind de esenţă colonialistă. Guvernul Republicii Africa Centrală a socotit necesar, în acest moment de certă gravitate, să reamintească necesitatea „rezolvării problemelor din Congo de către congolezi înşişi, într-un spirit de unitate şi înţelegere".

Statele africane au încercat să-şi coordoneze acţiunile faţă de situaţia nouă creată în Congo. Cea mai importantă acţiune este convocarea Consiliului de Securitate, la cererea unor state africane. Comisia Organizaţiei Unităţii Africane pentru Congo a recomandat convocarea la 18 decembrie, la Addis Abeba, a unei sesiuni extraordinare a şefilor de state şi guverne ai ţărilor africane. Comisia a reafirmat poziţia ei, cerînd să se pună capăt amestecului militar străin în Congo, să fie neîntîrziat evacuaţi mercenarii şi să înceteze focul. Rezoluţia de la Nairobi preconizează, de asemenea, o reuniune a tuturor liderilor congolezi şi alegeri sub supravegherea O.U.A. Ideea unei reuniuni a şefilor de state africane fusese sugerată şi de Ben Bella, care enunţase părerea că doar demonstraţiile de protest nu sînt suficiente şi că se dovedesc necesare „măsuri concrete".

Unii observatori se aşteaptă ca la sesiunea Adunării Generale a O.N.U. să se facă auzită poziţia Africii în problema congoleză. Merită de consemnat în legătură cu ecoul evenimentelor de la Stanleyville luarea de poziţie fermă a Indiei care s-a declarat solidară cu statele africane. Franţa a manifestat, printr-o tăcere simptomatică, o atitudine de distanţă faţă de acţiunea pe care au întreprins-o aliaţii săi din N.A.T.O. La Paris s-a refuzat să se atribuie un sens deosebit absenţei comentariilor oficiale pe teme congoleze, iar însemnătatea vizitei lui Chombe a fost minimalizată. Totuşi, modul în care Franţa a reacţionat a permis unor cercuri să pună în circulaţie aprecierea de „dezaprobare tăcută". Se presupune că obiectivul lui Chombe este acela de a cîştiga sprijinul Parisului şi, o dată cu acesta, bunăvoinţa statelor africane care întreţin încă strînse legături cu Franţa.

La Leopoldville, persoanele cu funcţii oficiale se obosesc demonstrînd inutilitatea unor dezbateri internaţionale sau interafricane pe teme congoleze deoarece „n-a existat nici o intervenţie militară belgiano-americană". Drept argument suprem se invocă asentimentul lui... Chombe. Este adevărat, înainte de debarcarea belgiană, subalternii lui Chombe afirmau că premierul ar ezita dacă să aprobe sau nu intervenţia, încercînd să creeze impresia că el ar fi avut cu adevărat un cuvînt de rostit în această afacere complicată. Dar *Guardian* este de părere că operaţiunea s-ar fi desfăşurat „indiferent dacă Chombe ar fi aprobat-o sau nu" deoarece „suveranitatea lui aproape că nu este mai mult decît o ficţiune diplomatică".

Între timp, liderii răsculaţilor au ajuns în Sudan. Un exponent al forţelor patriotice a declarat: „Lupta noastră va continua pînă cînd Europa şi America se vor convinge că este o luptă pentru cucerirea libertăţii şi nu o rebeliune, este o revoluţie populară pentru dobîndirea independenţei efective a Congoului".

Eugeniu OBREA

Goldwater face economii

La început se credea că, anul acesta, campania electorală a partidului republican s-a încheiat cu un deficit record. Dar s-a aflat că nu este aşa. Şi tocmai acest lucru a provocat protestele violente ale unor lideri republicani: se consideră, în general, că un deficit după cheltuielile electorale ar fi demonstrat că s-a făcut tot ce se putea pentru şansele candidaţilor partidului. În consecinţă, candidaţii republicani sînt revoltaţi de faptul că, aflînd că nu are şanse să cîştige alegerile, Goldwater a hotărît să strîngă „bani albi pentru zile negre" reducînd la minimum cheltuielile publicitare. „S-a vorbit despre anumiţi candidaţi care nu ar fi sprijinit tichetul Goldwater-Miller" — a declarat senatorul republican Scott. „În realitate, Goldwater şi Miller sînt aceia care nu au acordat sprijin candidaţilor republicani". Senatorul Scott, care a reuşit cu greu să fie reales, se plînge de faptul că pentru susţinerea campaniei electorale nu i-au fost acordate decît cîteva mii de dolari, în timp ce el ceruse 25 000.

Deocamdată, atacurile nu s-au îndreptat împotriva lui Goldwater însuşi, ci a lui Dean Burch, preşedintele Comitetului naţional republican. Din staţiunea jamaicană unde se odihneşte, Goldwater şi-a exprimat speranţa că aliatul său Burch va rămîne preşedinte pînă la următoarea convenţie naţională a partidului, peste 4 ani.

Realizarea speranţelor lui Goldwater pare improbabilă. Unele sondaje au stabilit că numai o treime din membrii Comitetului naţional republican îi sînt favorabili lui Burch. După toate aparenţele, demiterea lui Burch va fi cerută înainte de sfîrşitul anului, la conferinţa celor 17 guvernatori republicani convocată de guvernatorul Smylie din statul Idaho, unul din candidaţii la preşedinţia partidului republican. Sînt cunoscute de pe acum alte candidaturi: senatorul Thruston Morton (statul Kentucky), Ray Bliss, preşedintele organizaţiei republicane din statul Ohio, precum şi „speranţele" republicane — Charles Percy şi Robert Taft-junior.

(După Newsweek)

BONN

Se trec în revistă pozițiile

Toate cele trei principale partide politice vest-germane au avut săptămîna trecută prilejul de a-și trece în revistă pozițiile și de a-și schița liniile activității lor viitoare: Uniunea creștin-democrată în cadrul așa-numitului „mic congres" care a reunit două zile la Bonn conducerea U.C.D. și a fracțiunii sale parlamentare; partidul social-democrat la congresul său ordinar de la Karlsruhe și liderii liber-democrați la Ingolstadt, la congresul organizației bavareze a P.L.D. Deși campania electorală pentru alegerile generale începe practic abia anul viitor, startul în marea competiție a fost dat, obiectivele au fost precizate, tactica a fost elaborată.

Evident, în situația cea mai complexă se afla principalul partid al coaliției guvernamentale. U.C.D. este pusă în fața necesității nu numai de a formula o linie generală și deziderate atractive pentru alegători, ci de a opta în mod concret pentru o soluție sau alta în cîteva probleme dificile pentru guvernul R.F.G. Una dintre ele este problema prețurilor agricole a cărei scadență — 15 decembrie — se apropie. Ea a agitat în tot cursul săptămînii cancelariile departamentelor economice de la Bonn, a solicitat continuu pe șeful guvernului într-o cursă contra cronometrului pentru găsirea unei soluții de compromis. Nu se cunosc încă exact termenii acceptați de cancelarul Erhard și de colaboratorii săi în această privință. Se știe că este vorba de un plan guvernamental de subsidii și înlesniri pentru agricultură, care ar urma să se ridice la aproximativ 800 milioane mărci frînînd, totodată, într-o oarecare măsură procesul de restructurare a agriculturii vest-germane. După cum arăta *Neue Zürcher Zeitung*, noile obligații care vor rezulta de aici pentru guvernul federal și pentru autoritățile landurilor „vor fi acoperite de contribuabilii vest-germani".

La conferința U.C.D. accentul a fost pus tot pe probleme ale politicii externe. S-a vădit în primul rînd efortul de a înfățișa reprezentanților parlamentarilor din Bundestag și adunărilor lenderelor tabloul unei conduceri unite. S-au făcut auzite totuși critici „aspre" adresate de reprezentanți din landuri „îndeosebi lui Erhard și Adenauer" pentru certurile lor din trecut *(Süddeutsche Zeitung)*. Expunerile prezentate și, în primul rînd, cea a cancelarului Erhard, au adus în discuțiile „micului congres" ecoul la punctele de vedere exprimate cu cîteva zile înainte la Strasbourg și Londra de președintele de Gaulle și de premierul britanic Harold Wilson.

Atît în cuvîntarea cancelarului Erhard cît și în comunicatul publicat la încheierea conferinței s-a simțit o anumită evoluție a reacției vest-germane la ideile formulate de președintele francez în capitala Alsaciei. Această evoluție s-a oglindit și în poziția oficială a R.F.G. față de F.N.M., problemă ocolită cu grijă în textul comunicatului. Sînt de reținut în această direcție două declarații din sursele cele mai autorizate. Pe culoarele conferinței U.C.D. de la Bonn, fostul cancelar Adenauer a prezis ziariștilor spulberarea proiectelor privind F.N.M. dacă, la întrevederile sale cu președintele Johnson, Wilson va persista în punctul său de vedere așa cum se conturează el acum. „El, Adenauer, avertizează hotărît împotriva eventualității ca numai R.F.G. și S.U.A. să susțină proiectul forțelor nucleare multilaterale. În acest mod s-ar pune doar în pericol N.A.T.O.", a spus președintele U.C.D. fără a mai preciza despre ce alte eventualități ar mai putea fi vorba.

Cancelarul Erhard a lansat și el un avertisment limpede adresat Angliei. În cuvîntul său la conferința U.C.D., amintind că și R.F.G. a sărit în ajutorul lirei sterline, a spus: „Dar și noi putem cere ca Marea Britanie să manifeste înțelegerea pentru poziția noastră în lume".

Atenția observatorilor politici din Bonn a fost atrasă de insistența cu care

→

La congresul partidului social democrat vest-german, de la Karlsruhe. În picioare Willy Brandt

REFLECTOR

Scăderea producției de cărbune a C.E.C.O.

Studiile pregătitoare ale Comunității vest-europene a cărbunelui și oțelului — organizație a țărilor din Piața comună — arată că în anul 1964 producția totală a membrilor săi nu va depăși 230 milioane de tone de cărbune. Scăderea față de anii precedenți este pusă de către organele C.E.C.O. pe seama creșterii prețurilor cărbunelui vest-european, ceea ce-l face vulnerabil în fața concurenței crescînde a cărbunelui american.

Concurența în construcțiile navale

Germania occidentală a pierdut locul pe care îl ocupa acum cîțiva ani în domeniul construcțiilor navale. Dacă în 1950 R.F.G. era a doua din lume, ea se găsește acum pe locul al patrulea. Față de 1957, cînd au fost lansate la apă vase cu un tonaj brut total de 1,4 milioane tone registru, anul acesta producția va ajunge la cel mult 750 mii tone. Se estimează că, datorită acestei situații, circa 74 000 muncitori de pe șantierele navale vest-germane riscă să-și piardă locurile de muncă. Principalul concurent este construcția navală japoneză, care produce vase la un preț cu circa 20% mai scăzut.

Proprietatea pămîntului în Turcia

Ziarul **Cumhuriyet**, referindu-se la situația țăranilor din Turcia, scrie că repartiția pămîntului este inegală: 61 la sută din terenurile arabile sînt în posesia unei minorități de 16 la sută din populația rurală. 10 000 0000 de țărani nu au deloc pămînt; 180 000 de țărani părăsesc anual satele plecînd în căutare de lucru la orașe.

Problemele cele mai urgente

Cunoscutul institut „Gallup" pentru sondarea opiniei publice a efectuat o anchetă pentru a afla problemele care — după opinia publică americană — trebuie să fie rezolvate în primul rînd de Administrația Johnson.

Rezultatele acestei anchete indică următoarea ordine de prioritate:

1. situația internațională (în special situația din Vietnamul de sud); 2. asistența medicală pentru persoanele în vîrstă; 3. drepturile civile; 4. problemele fermierilor; 5. șomajul; 6. reducerea cheltuielilor guvernamentale.

Referindu-se la prioritatea pe care publicul o acordă problemelor internaționale, **New York Herald Tribune** amintește că la un sondaj similar efectuat în luna ianuarie, cu prilejul convocării celei de-a 88-a legislaturi, problemele internaționale nu figurează pe primul loc.

O bună parte din cei anchetați anul acesta cer ca Administrația Johnson să continue politica fostei Administrații Kennedy.

Relațiile bulgaro-grecești

Influenta revistă greacă **Nea Ekonomia** scrie că relațiile dintre Bulgaria și Grecia „se află pe un făgaș bun". Aceste relații, continuă revista, „reflectă tendințele generale — economice și politice — care se stabilesc între țările balcanice. Soluționarea problemelor litigioase între Bulgaria și Grecia ajută, în genere, la consolidarea colaborării interbalcanice. Istoria comună a popoarelor din Balcani, lupta lor comună pentru eliberare, comunitatea geografică, constituie elemente evidente pentru stabilirea unei colaborări trainice, indiferent de sistemele sociale cărora aparțin țările respective...

Semnarea acordurilor greco-bulgare demonstrează posibilitățile evidente care există în această direcție, creează un climat favorabil pentru reducerea cheltuielilor militare".

s-au făcut referiri la viitoarea întîlnire dintre cancelarul Erhard și președintele de Gaulle, care va avea loc „în ianuarie viitor și nu mai tîrziu", cît și de conținutul convorbirii dintre cancelar și ambasadorul francez la Bonn, de Margerie. Această convorbire, arată corespondentul ziarului *Süddeutsche Zeitung*, „a produs o surpriză plăcută la Paris".Cancelarul vest-german, se relatează, ar fi declarat diplomatului că proiectul F.N.M. „devine treptat enervant și se complică prea mult pentru a mai fi posibil să-ți faci o idee clară despre el. Cea mai bună soluție, a mai spus Erhard, ar fi, fără îndoială, ca această chestiune să nu mai fie considerată actuală și să fie amînată pe cît posibil".

Această declarație a șefului guvernului vest-german a produs o oarecare surprindere, deoarece numai cu o zi înainte comunicatul Rusk-Schroeder exprima la Washington exact contrariul cu privire la F.N.M.

În același timp — și într-un mod considerat paradoxal — proiectul F.N.M. a găsit un sprijin fără rezerve din partea conducerii partidului social-democrat, la congresul de la Karlsruhe. El a fost chiar inclus în rezoluția sa de politică externă, „tocmai, scrie ziarul economic *Handelsblatt*, într-un moment cînd această idee vegetează spre o pieire lentă". De altfel, acest punct a fost și singurul care a suscitat controverse la Karlsruhe. Făcîndu-se ecoul opoziției manifestate față de forțele nucleare multilaterale și față de înarmarea nucleară în general de către o serie de organizații locale ale acestui partid, unii delegați au combătut argumentele aduse cu insistență în favoarea F.N.M., în special de vicepreședintele P.S.D.G., Erler. Fostul primar al Hamburgului, Max Brauer, a invocat în cuvinte patetice principiul „libertății celor șapte mări" amenințat de „flota nucleară fantomă". El și-a exprimat teama că F.N.M. va spori pericolul de război fără a reduce cu nimic actualele dificultăți ale N.A.T.O. Trebuie spus că paragraful referitor la forța nucleară multilaterală este formulat în rezoluția P.S.D.G. cu cea mai mare circumspecție, astfel încît, menținînd oricum deschisă calea spre arma nucleară, un viitor guvern social-democrat (rezultat eventual al alegerilor de anul viitor) să nu fie legat de nici un angajament în ce privește forma în care acest plan se va realiza.

Aceeași rezoluție de politică externă a Congresului P.S.D.G. mai cuprinde formulări care, îndeosebi în ce privește situația din Germania, dovedesc o îndepărtare de realitățile actuale. Alături de ele se află cererea formulată în termeni generali privind elaborarea unei contribuții vest-germane „în vederea unor progrese în domeniul limitării și controlului armamentelor", precum și propunerea de a se crea la Bonn „un minister al dezarmării". Deși conducerea P.S.D.G. își atribuie cea mai mare parte din merite pentru pașii făcuți de guvernul vest-german în domeniul relațiilor cu țările socialiste, ea a respins cererile repetate ale unor congresiști de a se include în rezoluția de politică externă în mod explicit „dorința de a se stabili relații diplomatice cu țările socialiste", mărginindu-se la ideea generală că „relațiile cu statele est-europene trebuie dezvoltate".

Programul de politică externă pe care îl oglindește această rezoluție a fost criticat nu numai în cercurile conducătoare ale partidelor guvernamentale — care și-au acuzat adversarii social-democrați de plagiat al propriilor lor orientări — dar și în alte cercuri vest-germane care așteptau din partea principalului partid de opoziție o alternativă în politica externă. După părerea unanimă o asemenea alternativă nu este oferită de P.S.D.G. Critica adusă de conducerea social-democrată politicii guvernului a fost caracterizată ca o critică „a ceea ce guvernul nu a făcut și nicidecum a ceea ce guvernul a făcut".

La capătul celor cinci zile de dezbateri ale Congresului P.S.D.G. în probleme externe, interne — economice și sociale, de sănătate și învățămînt — etc., iată ce concluzie trage editorialistul ziarului *Die Welt*. „...Situația se prezintă astfel încît cele două mari partide (U.C.D. și P.S.D.G.) nu se mai deosebesc nici prin orientări politice fundamentale, nici prin viziuni îndrăznețe în probleme hotărîtoare ale națiunii. Alternativa politică în fața căreia se află astăzi opinia publică a devenit mai mult ca oricînd înainte o problemă a persoanelor în acțiune". Această observație pare să concorde cu impresia unanimă a participanților la Congresul social-democrat care au constatat că liderii acestuia și-au pregătit cu grijă toate mijloacele de care dispun pentru a convinge pe alegători — toate categoriile de alegători — de capacitatea și competența lor de a guverna mai bine, și nu altfel, decît U.C.D. Tot prin aceste preocupări a fost explicat faptul că, după modelul laburist, conducerea P.S.D.G. a prezentat — pentru prima dată în istoria sa — un cabinet de schimb, nucleu al guvernului ce ar urma să ia locul celui actual, dacă social-democrații ar învinge în alegerile din 1965. Cu prudență extremă și cu multiple dificultăți, spun cei ce cunosc culisele social-democrației vest-germane, a fost alcătuită această listă de zece personalități ale „echipei ministeriale" a P.S.D.G., incluzînd și pe liderii realeși la Congres, președintele P.S.D.G., Brandt și vice președinții Erler și Wehner. Pentru a se lăsa deschise porțile oricărei combinații posibile, nu s-a precizat cărui minister anume este destinat fiecare din cei zece, în afară de „cancelarul de schimb", care este, firește, W. Brandt. „De acum înainte vrem să guvernăm, nu numai să participăm la guvernare", a spus acesta încă de la începerea lucrărilor Congresului. Brandt și ceilalți lideri ai P.S.D.G. au invocat rezultatele favorabile obținute de candidații acestui partid în multe din alegerile locale din ultimii ani, permițîndu-le să proclame că „48 din cele 60 de mari orașe din R.F.G." sînt în prezent conduse de social-democrați. Este adevărat, s-a spus, dar Germania occidentală nu este alcătuită numai din orașe... Pînă în vara anului viitor U.C.D. are timp să șteargă impresia penibilă produsă de disensiunile din conducerea sa și... cine știe? Nu, a afirmat Brandt la Congres, forța P.S.D.G. nu depinde de dezbinarea creștin-democrată. Desigur, răspunsul definitiv va fi dat abia de alegerile din vara anului viitor. Consemnînd evoluția pe care a urmat-o conducerea P.S.D.G. „numai pentru a ajunge la Bonn la butonul de comandă", R. Augstein se întreba în revista *Der Spiegel*: „Oare prețul plătit nu a fost în orice caz prea mare?" Este o întrebare pe care și-o pun mulți din cei ce se află în căutarea unei căi constructive și pașnice pentru Germania occidentală.

În această ordine de idei sînt interesante și unele puncte de vedere formulate la congresul organizației din Bavaria al P.L.D. Ca și creștin-democrații, liderii liber-democrați au cerut „menținerea problemei germane pe ordinea de zi a tratativelor", neaducînd nimic nou în acest domeniu. Dar la Ingolstadt s-a subliniat în mod deosebit necesitatea ca R.F.G. să depună eforturi pentru îmbunătățirea relațiilor sale cu U.R.S.S., reluîndu-se și ideea mai veche a unui schimb de delegații parlamentare ca un prim pas pe această cale. Unii comentatori vest-germani semnalează existența în cadrul conducerii P.L.D. a unei aripi reprezentată prin Dehler, Kohut, Rademacher care se pronunță pentru măsuri ample de destindere și pentru dezvoltarea relațiilor cu țările socialiste.

În capitala federală se desfășoară o febrilă activitate politică, preludiind contactele interoccidentale la nivelurile cele mai înalte și discuțiile importante în cîteva probleme centrale ale politicii externe vest-germane. De aceea pare îndreptățită observația săptămînalului hamburghez *Die Zeit*: „Peste tot, zilele acestea se analizează, se discută, se schimbă păreri și se fac planuri. Oare și la Bonn se va proceda la o nouă reexaminare a timpurilor noastre?"

Riana LUPU

Centrală atomică franco-belgiană

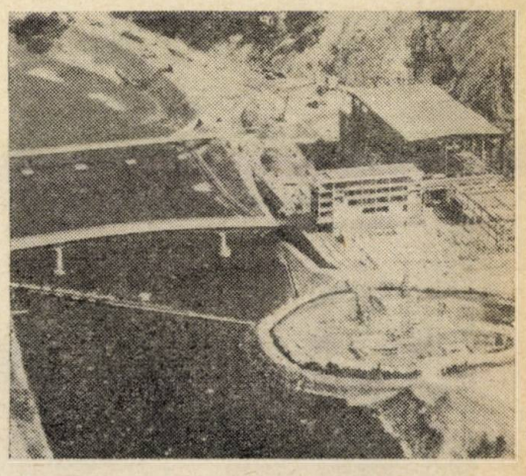

În localitatea Chooz, de lîngă orașul Givet (Franța), este în curs de construcție o centrală atomică; centrala va fi exploatată în comun de Franța și Belgia. Lucrările au început în ianuarie 1962 și vor fi terminate pînă la sfîrșitul anului viitor.